

บทที่ 4

ผลการดำเนินงาน

4.1 การบริการจัดการทรัพย์สินทางปัญญาที่เกิดจากการวิจัย

4.1.1 ศึกษา รวบรวม สังเคราะห์ผลผลิตจากงานวิจัยและภูมิปัญญาท้องถิ่นบนพื้นที่สูงที่มีศักยภาพ เพื่อขอรับความคุ้มครองที่เหมาะสม

ในปีงบประมาณ 2562 งานทรัพย์สินทางปัญญาสำรวจ ศึกษา รวบรวม สังเคราะห์ผลผลิตจากงานวิจัยและภูมิปัญญาท้องถิ่นบนพื้นที่สูงที่มีศักยภาพ จำนวนทั้งสิ้น 18 รายการ แบ่งเป็น (1) ผลผลิตจากงานวิจัยของสถาบัน 15 รายการ (ลำดับที่ 1-15) และ (2) องค์ความรู้ทรัพยากรธรรมชาติ และภูมิปัญญาของชุมชนบนพื้นที่สูงในพื้นที่ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงห้วยน้ำขุน อ.แม่สรวย จ.เชียงราย จำนวน 3 รายการ (ลำดับที่ 16-18) ดังนี้

1) ชื่อผลงาน: สูตรตำรับผลิตภัณฑ์สำหรับลดผมหงอกที่ขึ้นบนพื้นที่สูง

ประเภท: อนุสิทธิบัตร

ผลผลิตจากโครงการวิจัย: โครงการวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญาท้องถิ่นและความหลากหลายทางชีวภาพ

ชื่อผู้ประดิษฐ์/ผู้สร้างสรรค์: นางสาววรินทร์ รักศิริวิช

รายละเอียดการประดิษฐ์/ผลงาน: ความมุ่งหมายเพื่อวิจัยและพัฒนาตำรับผลิตภัณฑ์สำหรับลดผมหงอกที่มีความอ่อนโยน ในรูปแบบแชมพูและเซรั่ม ที่มีคุณสมบัติช่วยป้องกัน/บรรเทาอาการผมหงอก โดยใช้สารสกัดจากพืชบนพื้นที่สูง เช่น หญ้าถอดปล้อง รำข้าวดอย และขิง เป็นต้น รวมทั้งสารอื่นๆ ที่มีฤทธิ์ช่วยป้องกัน/บรรเทาอาการผมหงอก เช่น เมนทอล กรดไขมัน เป็นต้น เพื่อเพิ่มมูลค่าให้กับพืชบนพื้นที่สูง เพิ่มการสร้างรายได้ให้แก่เกษตรกรบนพื้นที่สูง และเป็นการอนุรักษ์พื้นที่ป่า ความหลากหลายทางชีวภาพ รวมถึงระบบนิเวศในพื้นที่สูงได้อย่างเป็นรูปธรรมมากขึ้น และเป็นการพัฒนาการใช้ประโยชน์จากผลิตภัณฑ์การเกษตรจากพื้นที่สูง

2) ชื่อผลงาน: สูตรตำรับผลิตภัณฑ์บำรุงผิวหน้าสำหรับกลางคืนที่มีส่วนผสมจากสารสกัดคาเทชิน

ประเภท: อนุสิทธิบัตร

ผลผลิตจากโครงการวิจัย: โครงการวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญาท้องถิ่นและความหลากหลายทางชีวภาพ

ชื่อผู้ประดิษฐ์/ผู้สร้างสรรค์: นางสาวญานี พงษ์ไพบุลย์

รายละเอียดการประดิษฐ์/ผลงาน: ความมุ่งหมายเพื่อวิจัยและพัฒนาต้นแบบผลิตภัณฑ์บำรุงผิวหน้าสำหรับกลางคืน (facial night cream) จากสารคาเทชินจากชาเมี่ยงมาพัฒนาต่อยอดโดยเป็นส่วนประกอบสำคัญในผลิตภัณฑ์บำรุงผิวหน้าสำหรับใช้ในเวลากลางคืน (facial night cream) ที่มีคุณสมบัติในการฟื้นฟูและชะลอการเกิดริ้วรอยบนใบหน้าพร้อมกับปรับสภาพผิวที่เสียหมองคล้ำให้แลดูขาวกระจ่างใส ชุ่มชื้นตามธรรมชาติ นุ่มเนียนไม่แห้งตึงตลอดจนช่วยเสริมสร้างกระบวนการผลิตคอลลาเจนภายใต้ชั้นผิวให้ยืดหยุ่นและกระชับซึ่งจะช่วยให้ผลิตภัณฑ์บำรุงผิวหน้าดังกล่าวตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคอย่าง

แพร่หลาย และจะเป็นการช่วยเพิ่มมูลค่าให้แก่ความหลากหลายทางชีวภาพบนพื้นที่สูง รวมทั้งเป็นการเพิ่มชนิดพืชทางเลือกหรือเสริมรายได้ให้กับเกษตรกรบนพื้นที่สูง อันจะส่งผลต่อการอนุรักษ์ ป่าชุมชน และใช้ประโยชน์พืชท้องถิ่นบนพื้นที่สูงอย่างเป็นรูปธรรมมากขึ้น

3) ชื่อผลงาน: สูตรชีวผลิตภัณฑ์ชนิดผงสำหรับกำจัดไรแดงกุหลาบ

ประเภท: อนุสิทธิบัตร

ผลผลิตจากโครงการวิจัย: โครงการวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์ชีวภาพเกษตรจากความหลากหลายทางชีวภาพบนพื้นที่สูง

ชื่อผู้ประดิษฐ์/ผู้สร้างสรรค์: นางสาวมาลี ตั้งระเบียบ

รายละเอียดการประดิษฐ์/ผลงาน: ความมุ่งหมายของการประดิษฐ์นี้เพื่อพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ชีวภาพแบบผงละลายน้ำพร้อมใช้สำหรับกำจัดไรแดงหรือไรแมงมุมที่เป็นปัญหาสำคัญในการปลูกกุหลาบ ซึ่งผลิตภัณฑ์ชีวภาพนี้ผลิตจากราสาเหตุโรคของแมลงสายพันธุ์ที่มีคุณสมบัติในการกำจัดไรแดงหรือไรแมงมุม มีความคงทน เก็บรักษาได้นาน และสะดวกต่อการใช้งานของเกษตรกร เป็นอีกทางเลือกหนึ่งในการป้องกันกำจัดแมลงศัตรูพืชโดยไม่ใช้สารเคมีซึ่งไม่เป็นพิษต่อสิ่งแวดล้อมและปลอดภัยต่อทั้งผู้ผลิตและผู้บริโภค

4) ชื่อผลงาน: สูตรชีวผลิตภัณฑ์ชนิดผงสำหรับป้องกันโรคราสนิมขาวเบญจมาศ

ประเภท: อนุสิทธิบัตร

ผลผลิตจากโครงการวิจัย: โครงการวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์ชีวภาพเกษตรจากความหลากหลายทางชีวภาพบนพื้นที่สูง

ชื่อผู้ประดิษฐ์/ผู้สร้างสรรค์: นางสาวอรอุมา เรืองวงษ์

รายละเอียดการประดิษฐ์/ผลงาน: ความมุ่งหมายของการประดิษฐ์นี้เพื่อพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ชีวภาพแบบผงละลายน้ำพร้อมใช้สำหรับป้องกันกำจัดโรคราสนิมขาวที่เกิดจากราฟักซีเนีย ฮอเรียน่า (*Puccinia horiana*) ที่เป็นปัญหาสำคัญในการปลูกเบญจมาศ ซึ่งผลิตภัณฑ์ชีวภาพนี้ผลิตจากแบคทีเรียปฏิชีวนะสายพันธุ์ที่มีคุณสมบัติในการยับยั้งการเจริญเติบโตราสาเหตุโรค มีความคงทน เก็บรักษาได้นาน และสะดวกต่อการใช้งานของเกษตรกร เป็นอีกทางเลือกหนึ่งในการป้องกันกำจัดโรคพืชโดยไม่ใช้สารเคมีซึ่งเป็นพิษต่อสิ่งแวดล้อมและไม่ปลอดภัยต่อทั้งผู้ผลิตและผู้บริโภค

5) ชื่อผลงาน: กาแฟห้วยโตน

ประเภท: เครื่องหมายการค้า

ผลผลิตจากโครงการวิจัย: โครงการคัดเลือกสายพันธุ์และพัฒนาเทคโนโลยีการเพิ่มคุณภาพของผลผลิตกาแฟอาราบิก้าโครงการหลวงและโครงการบริหารจัดการทรัพยากรสินทางปัญญาจากผลงานวิจัยและภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชนบนพื้นที่สูง

ผู้ขอรับความคุ้มครอง: นายหนั่น ใจปิง (ประธานวิสาหกิจชุมชนผู้ผลิตกาแฟบ้านห้วยโตน)

รายละเอียดการประดิษฐ์/ผลงาน: กลุ่มผู้ปลูกและแปรรูปกาแฟอาราบิก้าบ้านห้วยโตน มีความต้องการที่จะพัฒนาผลิตภัณฑ์เป็นกาแฟคั่วที่มีคุณภาพเพื่อจำหน่ายและให้กาแฟเป็นที่รู้จักของคนในพื้นที่ ก่อน นักวิจัยจึงให้ความรู้ความเข้าใจกับชุมชนเกี่ยวกับความหมายของเครื่องหมายการค้า และประโยชน์ของเครื่องหมายการค้า พร้อมยกตัวอย่างเครื่องหมายการค้ากาแฟ ตัวอย่างบรรจุภัณฑ์ และฉลาก ตลอดจน

รวบรวมข้อมูลและรายละเอียดตามความต้องการ โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของกลุ่ม เจ้าหน้าที่ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ และสนับสนุนการจัดทำเครื่องหมายการค้าและจัดพิมพ์ฉลากสินค้าพร้อมบรรจุภัณฑ์สำหรับบรรจุกาแฟให้แก่กลุ่มวิสาหกิจชุมชนผู้ปลูกกาแฟบ้านห้วยโตน ภายใต้เครื่องหมายการค้า “กาแฟห้วยโตน” Huaytone Coffee เพื่อเพิ่มมูลค่าและขยายช่องทางทางการตลาด รวมทั้งสามารถยกระดับสินค้าให้ได้มาตรฐาน



ภาพที่ 4.1 เครื่องหมายการค้า “กาแฟห้วยโตน”

6) ชื่อผลงาน: ศรีบุญเรือง ถ่านชาร์โคล

ประเภท: เครื่องหมายทางการค้า

ผลผลิตจากโครงการวิจัย: การบริหารจัดการทรัพยากรสินทางปัญญาจากผลงานวิจัยและภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชนบนพื้นที่สูง

ผู้ขอรับความคุ้มครอง: นายวรวิทย์ อินต๊ะวิชัย (ประธานวิสาหกิจชุมชนกลุ่มถ่านอัดแท่งจากซังข้าวโพดบ้านศรีบุญเรือง)

รายละเอียดการประดิษฐ์/ผลงาน: ปิงปิงประมาณที่ผ่านมา งานทรัพยากรทางปัญญาดำเนินงานในพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงโป่งคำ อำเภอสันติสุข จังหวัดน่าน ในการสนับสนุนการจัดทำเครื่องหมายการค้าให้กับผลิตภัณฑ์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนถ่านอัดแท่งจากซังข้าวโพดบ้านศรีบุญเรือง ภายใต้เครื่องหมายการค้าถ่านอัดแท่งศรีบุญเรือง ซึ่งมีจำนวนสมาชิกทั้งหมด 13 ราย มีการดำเนินการผลิตถ่านอัดแท่งจากซังข้าวโพดอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้กลุ่มมีความต้องการเพิ่มมูลค่าถ่านโดยการแปรรูปเป็นถ่านดูดกลิ่น จึงทำการรวบรวมข้อมูลเบื้องต้นพร้อมลงมือปฏิบัติ และศึกษาดูงานกระบวนการทำถ่านดูดกลิ่นของชุมชนห้อมอัมพัน จังหวัดตาก เพื่อนำมาปรับใช้ในการผลิตถ่านดูดกลิ่นจากซังข้าวโพด ซึ่งเน้นการใช้วัตถุดิบที่มีอยู่ในชุมชน โดยนำเศษเหลือทิ้งจากซังข้าวโพดมาต่อยอดเป็นผลิตภัณฑ์ถ่านดูดกลิ่น ที่มีคุณสมบัติดูดกลิ่นอับ ขับกลิ่นไม่พึงประสงค์ และได้สนับสนุนจัดทำเครื่องหมายการค้า ภายใต้เครื่องหมายการค้า “ศรีบุญเรือง ถ่านชาร์โคล” โดยแนวคิดการออกแบบเครื่องหมายการค้ามาจากชื่อของหมู่บ้าน ซึ่งแต่ละคำสื่อความหมายที่ดี คำว่า “ศรี” หมายถึง ศิริมงคล ความเจริญ “บุญ” หมายถึง ความดี และ “เรือง” หมายถึง โด่งดัง มีชื่อเสียง รูปทรงหกเหลี่ยมสีเทาดำที่เกิดจากภาคตัดขวางของถ่านที่ผ่านกระบวนการเผา จนกลายเป็นถ่านดูดกลิ่นที่มีคุณภาพ ออกแบบตัวอักษรที่เรียบง่าย น่าจดจำ



ภาพที่ 4.2 เครื่องหมายการค้า “ศรีบุญเรือง ถ่านชาร์โคล”

7) ชื่อผลงาน: ภาพวาดการเก็บกาแฟแม่ต้นของชนเผ่าปกาเกอะญอ

ประเภท: ลิขสิทธิ์

ผลผลิตจากโครงการวิจัย: โครงการวิจัยระบบเกษตรแบบมีส่วนร่วมบนฐานทุนท้องถิ่นในชุมชนที่มีฐานจากการปลูกฝิ่น

ชื่อผู้ประดิษฐ์/ผู้สร้างสรรค์: สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)

รายละเอียดการประดิษฐ์/ผลงาน: พื้นที่ชุมชนขุนตั้นน้อย ตั้งอยู่ตำบลแม่ตั้น อำเภอมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่ มีความสูงจากระดับน้ำทะเลมากกว่า 1,000 เมตร และมีสภาพภูมิอากาศหนาวเย็น ซึ่งเหมาะกับการปลูกกาแฟ เกษตรกรในชุมชนเป็นชนเผ่าปกาเกอะญอและมีการปลูกกาแฟใต้ร่มเงา (Shade Grown) ในระบบการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ตลอดจนได้รับการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ จากกรมวิชาการเกษตร ซึ่งมีการปลูกกาแฟร่วมกับป่าไม้ที่มีภูมิอากาศเย็นและบนพื้นที่ลาดชัน ส่งผลให้ผลกาแฟทุกเมล็ดคั่วๆ สุกอย่างมีคุณภาพ นอกจากนี้เกษตรกรปกาเกอะญอยังทำการเก็บเกี่ยวเมล็ดกาแฟด้วยมือ (Hand Picked) ซึ่งเป็นการบรรจุเลือกเก็บเฉพาะเมล็ดกาแฟสีแดงสดที่สุกเต็มที่ทีละเมล็ดเพื่อนำไปแปรรูป จึงมีแนวคิดนำการเก็บเกี่ยวเมล็ดกาแฟด้วยมือ (Hand Picked) และลักษณะการแต่งกายที่เป็นเอกลักษณ์ของชนเผ่าปกาเกอะญอมาออกแบบเป็นสัญลักษณ์ใช้กับผลิตภัณฑ์กาแฟแม่ต้น



ภาพที่ 4.3 ลิขสิทธิ์ “ภาพวาดการเก็บกาแฟแม่ต้นของชนเผ่าปกาเกอะญอ”

8) ชื่อผลงาน: การปลูงบ้งนบนพื้นที่สูง

ประเภท: ลิขสิทธิ์

ผลผลิตจากโครงการวิจัย: โครงการวิจัยเพื่อเพิ่มศักยภาพการผลิตพืชพื้นที่สูง

ชื่อผู้ประดิษฐ์/ผู้สร้างสรรค์: นายอดิเรก ปัญญาลือ

รายละเอียดการประดิษฐ์/ผลงาน: บ้งนเป็นพืชสมุนไพรท้องถิ่นที่ปลูกกันมานานในพื้นที่ภาคเหนือของไทย เป็นพืชล้มลุกอยู่ในวงศ์เดียวกับกะเพรา และโหระพา บ้งนสามารถบริโภคในรูปแบบต่าง ๆ เช่น เมล็ดใช้ทานเปล่า เมล็ดนำไปคั่วแล้วตำผสมกับข้าวเหนียวผสมเกลือ ซึ่งทางภาคเหนือเรียกว่า ข้าวหนุกงา นอกจากนี้ยังมีการแปรรูปจากบ้งน คูกก๋อย บ้งน ขางบ้งน รวมไปถึงน้ำมันบ้งนไปผลิตเครื่องสำอางบำรุงผิว การส่งเสริมการปลูงบ้งน จึงเป็นการสร้างรายได้เสริมแก่เกษตรกร รวมทั้งเป็นพืชทดแทนการปลูกข้าวโพดบนพื้นที่ลาดชัน โดยใช้องค์ความรู้จากการศึกษาวิจัยในระยะเวลาที่ผ่านมา โดยเนื้อหาในแผ่นพับการปลูงบ้งนบนพื้นที่สูงประกอบด้วย ความเป็นมา วิธีการ ประโยชน์ของบ้งน รวมไปถึงสารที่สำคัญในน้ำมันบ้งน



ภาพที่ 4.4 ลิขสิทธิ์ “การปลูงบ้งนบนพื้นที่สูง”

9) ชื่อผลงาน: คู่มือการเก็บเกี่ยวผลอาโวคาโดบนพื้นที่สูง

ประเภท: ลิขสิทธิ์

ผลผลิตจากโครงการวิจัย: โครงการย่อยที่ 2 การศึกษาดัชนีเก็บเกี่ยวที่เหมาะสมของอาโวคาโด และโครงการย่อยที่ 2 การศึกษาดัชนีเก็บเกี่ยวผลอาโวคาโด

ชื่อผู้ประดิษฐ์/ผู้สร้างสรรค์: นางสาวอัจฉรา ภาวศุทธิ์ นางสาวจิระนิล แจ่มเกิด นายสานิตย์ นิรพาร นายประเสริฐ จอมดวง และนายชัชชนะ สุขเทศ

รายละเอียดการประดิษฐ์/ผลงาน: คู่มือการเก็บเกี่ยวผลอาโวคาโด เป็นผลจากการดำเนินงานวิจัยเพื่อแก้ปัญหาการเก็บเกี่ยวผลผลิตอาโวคาโดของเกษตรกรบนพื้นที่สูงที่เก็บผลที่ยังไม่แก่ไปจำหน่าย ซึ่งปกติใช้วิธีการสังเกตจากการเปลี่ยนสีผิวของผล แต่บางพันธุ์จะไม่เปลี่ยนแปลงลักษณะภายนอกของผลให้เห็นชัดเจนเมื่อผลแก่และสุก จึงยากต่อการสังเกตของผู้ปลูกที่ไม่ชำนาญ นอกจากนี้อาโวคาโดแต่ละพันธุ์ยังมีช่วงการเก็บเกี่ยวผลไม่พร้อมกัน แม้จะเป็นพันธุ์เดียวกันแต่หากปลูกต่างพื้นที่สภาพแวดล้อมต่างกัน อาจทำให้ผลแก่เร็วหรือช้ากว่ากันได้ จึงทำให้เกษตรกรอาจเก็บเกี่ยวผลที่ยังไม่แก่ และเมื่อนำไปจำหน่าย ผู้บริโภคจะได้รับผลที่ไม่สามารถบ่มให้สุกและรับประทานได้

คู่มือนี้ประกอบด้วย ความสำคัญของการเก็บเกี่ยว การบ่มผล และคุณค่าทางโภชนาการของผลอาโวคาโด ซึ่งจะเป็นประโยชน์ให้แก่เจ้าหน้าที่และเกษตรกรผู้ปลูกอาโวคาโดบนพื้นที่สูง เพื่อให้ผลผลิตไปสู่ผู้บริโภคโดยมีคุณภาพที่ดี



ภาพที่ 4.5 ลิขสิทธิ์ “คู่มือการเก็บเกี่ยวผลอาโวคาโดบนพื้นที่สูง”

10) ชื่อผลงาน: คู่มือการเลี้ยงผึ้งและผลิตภัณฑ์จากผึ้งพันธุ์และผึ้งโพรง

ประเภท: ลิขสิทธิ์

ผลผลิตจากโครงการวิจัย: โครงการวิจัยและพัฒนาการเลี้ยงผึ้งเพื่อเพิ่มผลผลิตพืชและคุณภาพน้ำผึ้ง

ชื่อผู้ประดิษฐ์/ผู้สร้างสรรค์: -

รายละเอียดการประดิษฐ์/ผลงาน: พื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงตามแบบโครงการหลวงห้วยเป้า อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ มีผลผลิตจากการเลี้ยงผึ้งพันธุ์ คือ น้ำผึ้ง ทางศูนย์ฯ มีความต้องการพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์เพื่อจำหน่ายและสร้างรายได้ให้กับชุมชน แนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากน้ำผึ้งพันธุ์ สิ่งสำคัญคือ ได้รับรองมาตรฐานอาหารก่อน จึงจะสามารถออกแบบบรรจุภัณฑ์และเครื่องหมายการค้าพร้อมฉลากในขั้นตอนต่อไป นักวิจัยนำตัวอย่างบรรจุภัณฑ์น้ำผึ้งรูปแบบต่าง ๆ ให้เจ้าหน้าที่ เพื่อเป็นแนวทางในการหารูปแบบบรรจุภัณฑ์ที่สะดวกต่อการใช้งานและตรงกับความต้องการใช้ของผู้บริโภคน้ำผึ้งในปัจจุบัน และพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงตามแบบโครงการหลวงป่าแป๋ อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ มีผลผลิตจากการเลี้ยงผึ้งโพรงในแปลงปลูกอาโวคาโด คือ น้ำผึ้ง และคอนผึ้ง สามารถจำหน่ายสร้างรายได้ให้กับเกษตรกร โดยราคาขายน้ำผึ้งโพรง กิโลกรัมละ 1,500 บาท (เป็นการเริ่มดำเนินการเลี้ยงผึ้งในแปลงปลูกอาโวคาโดปีแรก) สำหรับน้ำผึ้งโพรงจากป่าทั่วไป ราคาขายกิโลกรัมละ 300 บาท ปัจจุบันมีลูกค้ารับซื้อหมด เนื่องจากเป็นน้ำผึ้งที่มีคุณภาพ และสามารถเก็บเกี่ยวผลผลิตได้ปีละครั้ง

และได้เก็บเกี่ยวน้ำผึ้งจากผึ้งพันธุ์ในงานทดสอบรูปแบบถังแบบใหม่ประยุกต์ ถังแบบได้หวัน และถังแบบยุโรป จำนวน 9 ถัง และเก็บเกี่ยวน้ำผึ้งจากผึ้งโพรงในงานทดสอบประสิทธิภาพของผึ้งในการช่วยผสมเกสรอาโวคาโดร่วมกับเกษตรกร ทั้งนี้ควรทำการรวบรวมข้อมูล วิธีการ และจัดทำคู่มือการเก็บเกี่ยวน้ำผึ้งต่อไป เพื่อเป็นประโยชน์ต่อเจ้าหน้าที่และเกษตรกรผู้สนใจ



ภาพที่ 4.6 ลิขสิทธิ์ “คู่มือคู่มือการเลี้ยงผึ้งและผลิตภัณฑ์จากผึ้งพันธุ์และผึ้งโพรง”

11) ชื่อผลงาน: ม่อนนางเกตุ

ประเภท: เครื่องหมายการค้า

ผลผลิตจากโครงการวิจัย: -

ผู้ขอรับความคุ้มครอง: -

รายละเอียดการประดิษฐ์/ผลงาน: งานทรัพย์สินทางปัญญาให้ความรู้เกี่ยวกับเครื่องหมายการค้าแก่กลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์ชา (เมี่ยง) ป่าแป๋ ในพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงตามแบบโครงการหลวงป่าแป๋ อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ อยู่ระหว่างการยื่นจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชนเป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์ชา (เมี่ยง) ป่าแป๋ กลุ่มมีสมาชิก 55 คน ปัจจุบันมีการผลิตใบชาอบแห้ง น้ำชาเมี่ยงบรรจุขวด สบู่ น้ำยาล้างจานที่มีชาเมี่ยงที่ปลูกในพื้นที่เป็นส่วนประกอบ กลุ่มมีความต้องการปรับปรุงรูปแบบบรรจุภัณฑ์ (repackage) และเครื่องหมายการค้าให้มีเอกลักษณ์ มีเรื่องราวของชุมชน ซึ่งโอกาสในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของกลุ่มมีความเป็นไปได้ แต่ต้องมีการรับรองคุณภาพให้ได้มาตรฐานก่อนการปรับปรุงบรรจุภัณฑ์ และเครื่องหมายการค้า โดยขั้นตอนการดำเนินงานต่อไปของกลุ่ม คือ การจัดทำที่ดินเพื่อทำโรงงานที่ได้มาตรฐาน GMP ควบคู่กับการได้รับงบประมาณสนับสนุนจากมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่



ภาพที่ 4.7 ดำเนินงานในพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงตามแบบโครงการหลวงป่าแป๋

12) ชื่อผลงาน: สกรลูกผสม 3 สายพันธุ์ (พื้นเมืองX เหมยซานXตูร์ออค)

ประเภท: ขึ้นทะเบียนพันธุ์

ผลผลิตจากโครงการวิจัย: โครงการวิจัยการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากสัตว์ในพื้นที่โครงการหลวง และโครงการการบริหารจัดการทรัพยากรสัตว์ป่าจากผลงานวิจัยและภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชนบนพื้นที่สูง

ผู้รับความคุ้มครอง : -

รายละเอียดการประดิษฐ์/ผลงาน: โครงการวิจัยการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากสัตว์ในพื้นที่โครงการหลวง และโครงการการบริหารจัดการทรัพยากรสัตว์ป่าจากผลงานวิจัยและภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชนบนพื้นที่สูงได้ดำเนินการรวบรวมข้อมูล เพื่อใช้ประกอบการยื่นขอขึ้นทะเบียนพันธุ์สัตว์ (สกรและสัตว์ปีก) ตามหลักเกณฑ์ของกรมปศุสัตว์ที่มีการกำหนดไว้และได้ลงปฏิบัติงานในพื้นที่ฟาร์มปศุสัตว์มูลนิธิโครงการหลวง ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงหนองหอย อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ และสถานีวิจัยโครงการหลวงแม่หลอด อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อถ่ายภาพสีแสดงลักษณะรูปร่างประจำพันธุ์ที่ชัดเจน ประกอบด้วยภาพด้านหน้า ด้านข้าง และด้านหลัง ทั้งเพศผู้และเพศเมียตามรายชื่อพันธุ์สัตว์ที่ต้องการขึ้นทะเบียน ดังนี้

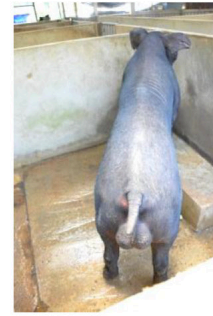
สุกรลูกผสม 3 สายพันธุ์ (พื้นเมืองX เหมยซานXดुर็อค) ลักษณะรูปร่าง คือ เพศผู้และเพศเมียมีลักษณะสีดำทั้งตัว ลำตัวยาว



ด้านหน้า



ด้านข้าง



ด้านหลัง

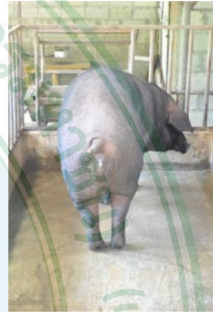
ภาพที่ 4.8 สุกรลูกผสม 3 สายพันธุ์ (พื้นเมืองX เหมยซานXดुर็อค) เพศผู้



ด้านหน้า



ด้านข้าง



ด้านหลัง

ภาพที่ 4.9 สุกรลูกผสม 3 สายพันธุ์ (พื้นเมืองX เหมยซานXดुर็อค) เพศเมีย

13) ชื่อผลงาน: ไก่กระดูกดำโครงการหลวง

ประเภท: ขึ้นทะเบียนพันธุ์

ผลผลิตจากโครงการวิจัย: โครงการวิจัยการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากสัตว์ในพื้นที่โครงการหลวง และโครงการการบริหารจัดการทรัพยากรสัตว์ปีกจากผลงานวิจัยและภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชนบนพื้นที่สูง

ผู้รับความคุ้มครอง : -

รายละเอียดการประดิษฐ์/ผลงาน: โครงการวิจัยการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากสัตว์ในพื้นที่โครงการหลวง และโครงการการบริหารจัดการทรัพยากรสัตว์ปีกจากผลงานวิจัยและภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชนบนพื้นที่สูง ได้ดำเนินการรวบรวมข้อมูล เพื่อใช้ประกอบการยื่นขอขึ้นทะเบียนพันธุ์สัตว์ (สุกรและสัตว์ปีก) ตามหลักเกณฑ์ของกรมปศุสัตว์ที่มีการกำหนดไว้และได้ลงปฏิบัติงานในพื้นที่ฟาร์มปศุสัตว์มูลนิธิโครงการหลวง ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงหนองหอย อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ และสถานีวิจัยโครงการหลวงแม่หลอด อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อถ่ายภาพสีแสดงลักษณะรูปร่างประจำพันธุ์ที่ชัดเจน ประกอบด้วย ภาพด้านหน้า ด้านข้าง และด้านหลัง ทั้งเพศผู้และเพศเมียตามรายชื่อพันธุ์สัตว์ที่ต้องการขึ้นทะเบียน ดังนี้

ไก่กระดุกดำโครงการหลวง ลักษณะรูปร่าง คือ เพศผู้และเพศเมียมีลักษณะสีดำ 9 แห่ง ได้แก่ ใบหน้า หงอน ปาก ลิ้น ผิวหนัง ข้างขา เล็บ กระดุก และเนื้อ



ด้านหน้า



ด้านข้าง



ด้านหลัง

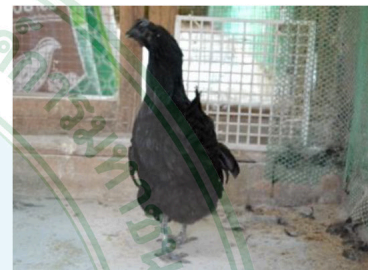
ภาพที่ 4.10 ไก่กระดุกดำโครงการหลวง เพศผู้



ด้านหน้า



ด้านข้าง



ด้านหลัง

ภาพที่ 4.11 ไก่กระดุกดำโครงการหลวง เพศเมีย

14) ชื่อผลงาน: ไก่ฟ้าคอแหวน

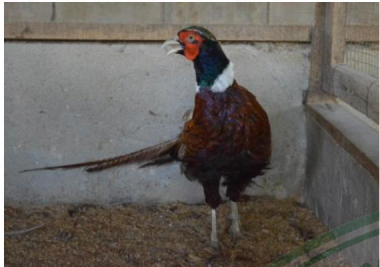
ประเภท: ขึ้นทะเบียนพันธุ์

ผลผลิตจากโครงการวิจัย: โครงการวิจัยการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากสัตว์ในพื้นที่โครงการหลวง และโครงการการบริหารจัดการทรัพยากรสัตว์ปีกจากผลงานวิจัยและภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชนบนพื้นที่สูง

ผู้รับความคุ้มครอง : -

รายละเอียดการประดิษฐ์/ผลงาน: โครงการวิจัยการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากสัตว์ในพื้นที่โครงการหลวง และโครงการการบริหารจัดการทรัพยากรสัตว์ปีกจากผลงานวิจัยและภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชนบนพื้นที่สูง ได้ดำเนินการรวบรวมข้อมูล เพื่อใช้ประกอบการยื่นขอขึ้นทะเบียนพันธุ์สัตว์ (สุกรและสัตว์ปีก) ตามหลักเกณฑ์ของกรมปศุสัตว์ที่มีการกำหนดไว้และได้ลงปฏิบัติงานในพื้นที่ฟาร์มปศุสัตว์มูลนิธิโครงการหลวง ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงหนองหอย อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ และสถานีวิจัยโครงการหลวงแม่หลอด อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อถ่ายภาพสีแสดงลักษณะรูปร่างประจำพันธุ์ที่ชัดเจน ประกอบด้วย ภาพด้านหน้า ด้านข้าง และด้านหลัง ทั้งเพศผู้และเพศเมียตามรายชื่อพันธุ์สัตว์ที่ต้องการขึ้นทะเบียน ดังนี้

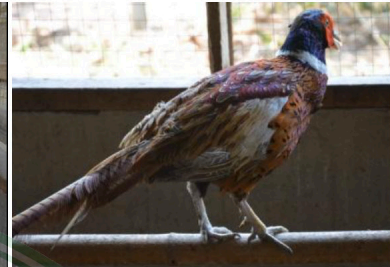
ไก่ฟ้าคอแหวน ลักษณะรูปร่าง คือ เพศผู้มีลักษณะขนสร้อยคอ หลังสีเหลืองเข้มหรือน้ำตาลแดง ขนลำตัวและหางมีสีดำหรือน้ำเงินเข้ม หงอนจักร ขอบตา ปาก แข็ง ผิวหนังและเนื้อมีสีดำ ส่วนเพศเมียมีขน ลำตัวและหางสีดำ มีขนสร้อยคอสีเหลืองเข้มหรือน้ำตาลแดง หงอนจักร ขอบตา ปาก แข็ง เนื้อและผิวหนัง มีสีดำ



ด้านหน้า



ด้านข้าง



ด้านหลัง

ภาพที่ 4.12 ไก่ฟ้าคอแหวน เพศผู้



ด้านหน้า



ด้านข้าง



ด้านหลัง

ภาพที่ 4.13 ไก่ฟ้าคอแหวน เพศเมีย

15) ชื่อผลงาน: ไก่เบรส

ประเภท: ขึ้นทะเบียนพันธุ์

ผลผลิตจากโครงการวิจัย: โครงการวิจัยการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากสัตว์ในพื้นที่โครงการหลวง และโครงการการบริหารจัดการทรัพยากรสัตว์ปีกจากผลงานวิจัยและภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชนบนพื้นที่สูง

ผู้รับความคุ้มครอง : -

รายละเอียดการประดิษฐ์/ผลงาน: โครงการวิจัยการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากสัตว์ในพื้นที่โครงการหลวง และโครงการการบริหารจัดการทรัพยากรสัตว์ปีกจากผลงานวิจัยและภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชนบนพื้นที่สูง ได้ดำเนินการรวบรวมข้อมูล เพื่อใช้ประกอบการยื่นขอขึ้นทะเบียนพันธุ์สัตว์ (สุกรและสัตว์ปีก) ตามหลักเกณฑ์ของกรมปศุสัตว์ที่มีการกำหนดไว้และได้ลงปฏิบัติงานในพื้นที่ฟาร์มปศุสัตว์มูลนิธิโครงการหลวง ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงหนองหอย อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ และสถานีวิจัยโครงการหลวงแม่หลอด อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อถ่ายภาพสีแสดงลักษณะรูปร่างประจำพันธุ์ที่ชัดเจน ประกอบด้วย ภาพด้านหน้า ด้านข้าง และด้านหลัง ทั้งเพศผู้และเพศเมียตามรายชื่อพันธุ์สัตว์ที่ต้องการขึ้นทะเบียน ดังนี้

ไก่เบอร์ส ลักษณะรูปร่าง คือ เพศผู้และเพศเมียมีขนสีขาวตลอดทั้งตัว หงอนมีสีแดงสด นิ้วเท้าแต่ละข้างมีนิ้ว 4 นิ้ว มีแข้งสีน้ำเงิน



ด้านหน้า



ด้านข้าง



ด้านหลัง

ภาพที่ 4.14 ไก่เบอร์ส เพศผู้



ด้านหน้า



ด้านข้าง



ด้านหลัง

ภาพที่ 4.15 ไก่เบอร์ส เพศเมีย

16) ชื่อผลงาน: ตำรับยาสมุนไพรสูตรรักษานิ้ว

ประเภท: ภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย

ผลผลิตจากโครงการวิจัย: โครงการวิจัยและพัฒนาพืชสมุนไพรและยาพื้นบ้านบนพื้นที่สูง และการบริหารจัดการทรัพยากรสินทางปัญญาจากผลงานวิจัยและภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชนบนพื้นที่สูง

ผู้ขอรับความคุ้มครอง: นายมากู เกษมสุขสายชล

รายละเอียดการประดิษฐ์/ผลงาน: ดำเนินการสำรวจและรวบรวมองค์ความรู้เกี่ยวกับสมุนไพรในพื้นที่ พบว่านายมากู เกษมสุขสายชล อายุ อยู่บ้านเลขที่ 51 หมู่ที่ 18 ตำบลท่าก้อ อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย เป็นหมอยาสมุนไพรที่ได้รับการยอมรับนับถือในท้องถิ่น และมีองค์ความรู้ในการใช้พืชสมุนไพรพื้นบ้านในการรักษาโรค ทั้งที่เป็นตำรับยาพื้นบ้าน และการใช้พืชสมุนไพรเชิงเดี่ยวในการรักษาโรคต่าง รวบรวมข้อมูลตำรับยาสมุนไพรสูตรรักษานิ้ว มีส่วนผสมของสมุนไพร 5 ชนิด ได้แก่ อยู่ปี (มะเดื่อยหิน) ปุปูลุย (หึ่งเม่น) ลูแป อี้กะหังอู่หลุย (รังหนอนติดก้อนหินบริเวณน้ำตก) และข้าวสาร



ภาพที่ 4.16 ตำรายาสมุนไพรสูตรรักษานิ่ว

17) ชื่อผลงาน: ตำรายาสมุนไพรแก้ท้องอืด

ประเภท: ภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย

ผลผลิตจากโครงการวิจัย: โครงการวิจัยและพัฒนาพืชสมุนไพรและยาพื้นบ้านบนพื้นที่สูง และการบริหารจัดการทรัพยากรสินทางปัญญาจากผลงานวิจัยและภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชนบนพื้นที่สูง

ผู้ขอรับความคุ้มครอง: นายอายุ หน่อแล

รายละเอียดการประดิษฐ์/ผลงาน: ดำเนินการสำรวจและรวบรวมองค์ความรู้เกี่ยวกับสมุนไพรในพื้นที่ พบว่า นายอายุ หน่อแล เป็นหมอยาพื้นบ้าน อยู่บ้านเลขที่ 15 หมู่ที่ 18 ตำบลท่าก้อ อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย เป็นหมอยาสมุนไพรที่ได้รับการยอมรับนับถือในท้องถิ่น และมีองค์ความรู้ในการใช้พืชสมุนไพรพื้นบ้านในการรักษาโรค ทั้งที่เป็นตำรายาพื้นบ้าน และการใช้พืชสมุนไพรเชิงเดี่ยวในการรักษาโรคต่าง รวบรวมข้อมูลตำรายาสมุนไพรแก้ท้องอืด มีส่วนผสมของสมุนไพร 7 ชนิด ได้แก่ ไพล ขมิ้นเหลือง มะคาโล กระชายขาว กระชายดำ ขมิ้นขาว และว่านมหาเมฆ



ภาพที่ 4.17 ตำรายาสมุนไพรแก้ท้องอืด

18) ชื่อผลงาน: ตำรับยาสมุนไพรแก้ไอ

ประเภท: ภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย

ผลผลิตจากโครงการวิจัย: โครงการวิจัยและพัฒนาพืชสมุนไพรและยาพื้นบ้านบนพื้นที่สูง และการบริหารจัดการทรัพย์สินทางปัญญาจากผลงานวิจัยและภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชนบนพื้นที่สูง

ผู้ขอรับความคุ้มครอง: นายอายุ หน่อแล

รายละเอียดการประดิษฐ์/ผลงาน: ดำเนินการสำรวจและรวบรวมองค์ความรู้เกี่ยวกับสมุนไพรในพื้นที่ พบว่า นายอายุ หน่อแล เป็นหมอยาพื้นบ้าน อยู่บ้านเลขที่ 15 หมู่ที่ 18 ตำบลท่าก้อ อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย เป็นหมอยาสมุนไพรที่ได้รับการยอมรับนับถือในท้องถิ่น และมีองค์ความรู้ในการใช้พืชสมุนไพรพื้นบ้านในการรักษาโรค ทั้งที่เป็นตำรับยาพื้นบ้าน และการใช้พืชสมุนไพรเชิงเดี่ยวในการรักษาโรคต่าง รวบรวมข้อมูลตำรับยาสมุนไพรแก้ไอ มีส่วนผสมของสมุนไพร 2 ชนิด ได้แก่ ขิงแก่ และมะขามป้อม



ภาพที่ 4.18 ตำรับยาสมุนไพรแก้ไอ

4.1.2 จดทะเบียน/จดแจ้งทรัพย์สินทางปัญญาใหม่ที่เกิดจากผลงานวิจัยและภูมิปัญญาท้องถิ่นบนพื้นที่สูง

จากการศึกษา รวบรวม สังเคราะห์ผลผลิตจากงานวิจัย และองค์ความรู้และภูมิปัญญาของชุมชนบนพื้นที่สูง ที่มีศักยภาพในการจดทะเบียน/จดแจ้งทรัพย์สินทางปัญญา งานทรัพย์สินทางปัญญาดำเนินการจดแจ้ง/จดทะเบียนทรัพย์สินทางปัญญา ทั้งหมด 13 รายการ ดังนี้

ตารางที่ 4.1 รายการทรัพย์สินทางปัญญาที่จดทะเบียน/จดแจ้งในปี พ.ศ.2562

ลำดับที่	ประเภททรัพย์สินทางปัญญา	รายการ	ผลผลิตจากโครงการวิจัย
รายการทรัพย์สินทางปัญญาใหม่ที่เกิดจากผลงานวิจัย			
1	ลิขสิทธิ์	ภาพวาดการเก็บกาแฟแม่ต้นของ ชนเผ่าปกาเกอะญอ	โครงการวิจัยระบบเกษตรแบบ มีส่วนร่วมบนฐานทุนท้องถิ่นใน ชุมชนที่มีฐานจากการปลูกฝิ่น
2		แผ่นพับการปลูกงาม่อนบน พื้นที่สูง	โครงการวิจัยเพื่อเพิ่มศักยภาพ การผลิตธัญพืชพื้นที่สูง
3		คู่มือการเก็บเกี่ยวผลอาโวคาโด บนพื้นที่สูง	โครงการย่อยที่ 2 การศึกษาดัชนี เก็บเกี่ยวที่เหมาะสมของอาโวคาโด โครงการย่อยที่ 2 การศึกษาดัชนี เก็บเกี่ยวผลอาโวคาโด
4	อนุสิทธิบัตร	สูตรตำรับผลิตภัณฑ์สำหรับ ลดผมร่วงจากพิษบนพื้นที่สูง	โครงการวิจัย และ พัฒนา ผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญาท้องถิ่น และความหลากหลายทางชีวภาพ
5		สูตรตำรับผลิตภัณฑ์บำรุงผิวหน้า สำหรับกลางคืนที่มีส่วนผสมจาก สารสกัดคาเทชิน	
6		ผลิตภัณฑ์ปรับสภาพผิวหน้า (Toner) ที่มีส่วนผสมจาก สารสกัดคาเทชิน	
7		สูตรชีวผลิตภัณฑ์ชนิดผงสำหรับ กำจัดไรแดงกุหลาบ	โครงการวิจัย และ พัฒนา ผลิตภัณฑ์ชีวภาพเกษตรจาก ความหลากหลายทางชีวภาพบน พื้นที่สูง
8		สูตรชีวผลิตภัณฑ์ชนิดผงสำหรับ ป้องกันโรคราสนิมขาวเบญจมาศ	
9	เครื่องหมายการค้า	ศรีบุญเรือง ถ่านชาร์โคล	โครงการบริหารจัดการทรัพย์สิน ทางปัญญาจากผลงานวิจัยและ ภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชนบน พื้นที่สูง

ลำดับที่	ประเภททรัพย์สินทางปัญญา	รายการ	ผลผลิตจากโครงการวิจัย
10	เครื่องหมายการค้า	กาแฟห้วยโตน	โครงการคัดเลือกสายพันธุ์และพัฒนาเทคโนโลยีการเพิ่มคุณภาพของผลผลิตกาแฟอาราบิก้า โครงการหลวง และโครงการบริหารจัดการทรัพย์สินทางปัญญาจากผลงานวิจัยและภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชนบนพื้นที่สูง
รายการทรัพย์สินทางปัญญาของชุมชนบนพื้นที่สูง			
11	ภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย	ตำรับยาสมุนไพรแก่นัว	โครงการวิจัยและพัฒนาพืชสมุนไพรและยาพื้นบ้านบนพื้นที่สูง
12		ตำรับยาสมุนไพรแก้ท้องอืด	
13		ตำรับยาสมุนไพรแก้ไอ	

4.1.3 กำกับดูแลทรัพย์สินทางปัญญาตามเงื่อนไขที่กฎหมายกำหนด (แก้ไข ข้าราชการธรรมนิยม การต่ออายุ และอื่น ๆ)

การดำเนินงานในปีงบประมาณ 2562 งานทรัพย์สินทางปัญญาได้ดำเนินการติดตามสถานะทรัพย์สินทางปัญญา/แก้ไขเพิ่มเติม/ดำเนินการตามขั้นตอนการขอขึ้นจดทะเบียนทรัพย์สินทางปัญญา โดยทรัพย์สินทางปัญญาของสถาบันตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2554-2562 มีทั้งหมด 123 รายการ

ตารางที่ 4.2 รายการทรัพย์สินทางปัญญาที่มีติดตามสถานะทรัพย์สินทางปัญญา/แก้ไขเพิ่มเติม/ดำเนินการตามขั้นตอนการขอขึ้นจดทะเบียนทรัพย์สินทางปัญญา (ข้อมูล ณ วันที่ 23 กันยายน 2562)

ประเภททรัพย์สินทางปัญญา	ทรัพย์สินทางปัญญาทั้งหมดของสถาบันฯ	ติดตาม/แก้ไขสถานะในปีงบประมาณที่ผ่านมา	มีสถานะทางกฎหมายแล้ว
สิทธิบัตรการประดิษฐ์	12	3	0
สิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์	5	0	5
อนุสิทธิบัตร	36	16	21
ลิขสิทธิ์	44	3	44
เครื่องหมายการค้า	11	0	9
ขึ้นทะเบียนพันธุ์	4	0	4
สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์	1	0	1
พื้นที่คุ้มครองสมุนไพร ฯ	2	0	1
ภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย	8	2	0
รวม	123	24	85

ที่มา : ระบบบริหารจัดการทรัพย์สินทางปัญญา (Intellectual Property Management System: IPMS)

4.1.4 รวบรวมและจัดทำแฟ้มบันทึกทรัพย์สินทางปัญญา (Intellectual Property Portfolio) ที่ยื่นขอรับความคุ้มครองแล้ว

ในปีงบประมาณ 2562 ได้ดำเนินการรวบรวม และจัดทำแฟ้มบันทึกทรัพย์สินทางปัญญาของสถาบันที่มีการยื่นขอรับความคุ้มครองแล้ว เพื่อสะดวกต่อการสืบค้น การเข้าถึง และการติดตามเอกสารผลงานทรัพย์สินทางปัญญาของสถาบันที่มีการยื่นขอรับความคุ้มครองแล้ว ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2554-2562 ทั้งหมด 123 รายการ โดยแบ่งตามประเภททรัพย์สินทางปัญญา ดังนี้

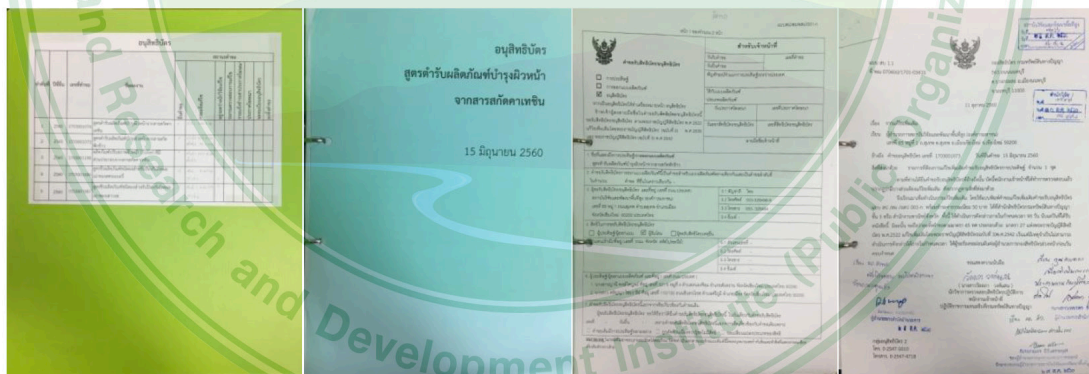


ภาพที่ 4.19 แฟ้มบันทึกทรัพย์สินทางปัญญา

1. สิทธิบัตรการประดิษฐ์ จำนวน 12 รายการ
2. สิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์ จำนวน 5 รายการ
3. อนุสิทธิบัตร จำนวน 36 รายการ
4. ลิขสิทธิ์ จำนวน 44 รายการ
5. เครื่องหมายการค้า จำนวน 11 รายการ
6. ขึ้นทะเบียนพันธุ์ จำนวน 4 รายการ
7. สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ จำนวน 1 รายการ
8. พื้นที่คุ้มครองสมุนไพรและถิ่นกำเนิด จำนวน 2 รายการ
9. ภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย จำนวน 8 รายการ

แบ่งตามประเภท

แฟ้มบันทึกทรัพย์สินทางปัญญาแต่ละประเภท ประกอบด้วย (1) ชื่อผลงานวิจัยที่เกิดจากผลงานวิจัย และภูมิปัญญาท้องถิ่นบนพื้นที่สูง (2) เอกสารประกอบการยื่นจดทะเบียน/จดแจ้งทรัพย์สินทางปัญญา (3) เอกสารติดตามสถานะทรัพย์สินทางปัญญา และ (4) รูปภาพสิ่งประดิษฐ์ประกอบ (ถ้ามี)



ภาพที่ 4.20 องค์ประกอบแฟ้มบันทึกทรัพย์สินทางปัญญา

4.1.5 คัดเลือกและศึกษารูปแบบการใช้ประโยชน์จากทรัพย์สินทางปัญญาที่เกิดจากผลผลิตจากงานวิจัยและภูมิปัญญาท้องถิ่น

ดำเนินการคัดเลือกและศึกษารูปแบบการใช้ประโยชน์จากทรัพย์สินทางปัญญาที่เกิดจากผลผลิตจากงานวิจัยและภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมถึงติดตามผลการใช้ประโยชน์ทรัพย์สินทางปัญญาแต่ละประเภท รายละเอียด ดังนี้

4.1.5.1 เครื่องหมายการค้า “โดเก๋โอ” ของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์บ้านห้วยต้ม และเครื่องหมายการค้า “ตะกี้” ของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มทอผ้าลายกะเหรี่ยงโบราณ ณ ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงพระบาทห้วยต้ม อำเภอเถลิง จังหวัดลำพูน

งานการบริหารจัดการทรัพย์สินทางปัญญาจากผลงานวิจัยและภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชนบนพื้นที่สูงได้สนับสนุนจัดทำเครื่องหมายการค้าให้กับผลิตภัณฑ์ของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์บ้านห้วยต้ม ภายใต้เครื่องหมายการค้า “โดเก๋โอ” และผลิตภัณฑ์ของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มทอผ้าลายกะเหรี่ยงโบราณ ภายใต้เครื่องหมายการค้า “ตะกี้” ทั้งนี้เครื่องหมายการค้าดังกล่าวได้จดทะเบียนเครื่องหมายการค้าเรียบร้อยแล้ว หนังสือสำคัญแสดงการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้า เครื่องหมายบริการของกรมทรัพย์สินทางปัญญา ระบุชื่อเจ้าของ จำพวก รายการสินค้า ทะเบียนเลขที่ และวันที่จดทะเบียน ซึ่งเครื่องหมายการค้ามีอายุ 10 ปี นับแต่วันจดทะเบียน และต่ออายุได้ทุก ๆ 10 ปี

หนังสือสำคัญแสดงการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้า เครื่องหมายบริการ “โดเก๋โอ” จำพวกที่ 18 ย่อม ทะเบียนเลขที่ 191101710 จดทะเบียน ณ วันที่ 6 มิถุนายน 2559 และหนังสือสำคัญแสดงการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้า เครื่องหมายบริการ “ตะกี้” จำพวกที่ 25 ผ้าชิ้น และเสื้อ (ยกเว้นเสื้อชั้นในและเสื้อกีฬา) ทะเบียนเลขที่ 181105587 และจำพวกที่ 18 ย่อม ทะเบียนเลขที่ 181105593 จดทะเบียน ณ วันที่ 25 มิถุนายน 2558 เจ้าหน้าที่ทรัพย์สินทางปัญญาได้ส่งมอบพร้อมชี้แจงรายละเอียดหนังสือสำคัญแสดงการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้า เครื่องหมายบริการแก่ตัวแทนกลุ่ม



ภาพที่ 4.21 การชี้แจงหนังสือสำคัญแสดงการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้า เครื่องหมายบริการ



ภาพที่ 4.22 หนังสือสำคัญแสดงการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้า “โดเก๋โอ” และ “ตะกี้”

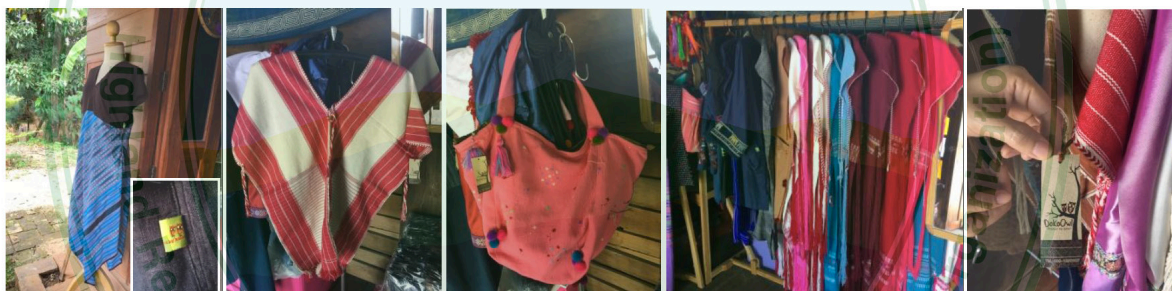
วิสาหกิจชุมชนทั้ง 2 กลุ่มดำเนินการผลิตและจำหน่ายผลิตภัณฑ์ผ้าอย่างต่อเนื่องควบคู่กับการใช้เครื่องหมายการค้า ทำให้ผลิตภัณฑ์เป็นที่รู้จัก มีเอกลักษณ์เฉพาะ เป็นที่ต้องการของตลาด ทำให้สมาชิกมีอาชีพ มีรายได้เพิ่มขึ้น งานทรัพย์สินทางปัญญาได้ดำเนินการติดตามการใช้ประโยชน์เครื่องหมายการค้า “โดเกอโอ” และ “ต๊ะกึ” จากการสัมภาษณ์ตัวแทนของกลุ่มรายละเอียด ดังนี้

วิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์บ้านห้วยต้ม



ภาพที่ 4.23 เครื่องหมายการค้า “โดเกอโอ”

วิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์บ้านห้วยต้มมีสมาชิกทั้งหมด 35 คน เพิ่มขึ้น 10 คนจากหมู่บ้านใกล้เคียง สมาชิกส่วนใหญ่มีอาชีพหลัก คือ การเกษตร และรับจ้าง ส่วนหัตถกรรมเป็นอาชีพเสริม ผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม ประกอบด้วย เสื้อ ชิน ยาม กระเป๋า และพวงกุญแจ ผลิตภัณฑ์ผ้าส่วนใหญ่ 80% ส่งให้กับมูลนิธิโครงการหลวง อีก 20% คือ กลุ่มลูกค้าที่เข้ามาท่องเที่ยวในชุมชน การออกบูธแสดงสินค้า และขายทางออนไลน์ กลุ่มมีการผลิตและจำหน่ายตลอดทั้งปี แต่ในเดือน มิ.ย. ก.ค ต.ค และก.ย. กำลังการผลิตลดลงเนื่องจากเป็นฤดูทำการเกษตรของสมาชิก



ภาพที่ 4.24 ตัวอย่างผลิตภัณฑ์และการใช้เครื่องหมายการค้าของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์บ้านห้วยต้ม

กลุ่มได้ไปรับรองและอนุญาตให้แสดงเครื่องหมายมาตรฐานผลิตภัณฑ์ยามเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ตามมาตรฐานเลขที่ มผช.609/2547 สันอายุวันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2565 โดยไปรับรองผลิตภัณฑ์มีอายุ 3 ปี นับตั้งแต่วันที่ระบุในใบรับรอง



ภาพที่ 4.25 ใบรับรองเครื่องหมายมาตรฐานผลิตภัณฑ์ “ยาม”

และได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานต่าง ๆ ได้แก่ บริษัท ผลึกแก้ว โปรโมชัน แอนด์ ดีไซน์ จำกัด (การออกบูธงานนิทรรศการต่าง ๆ) องค์การบริหารส่วนตำบล (แหล่งทุน) สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอเลี้ (ป้ายห้อยสินค้า และสติ๊กเกอร์) รวมถึงสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (กระเป๋าผ้าสกรีนลายภายใต้เครื่องหมายการค้า “โดเกอโอ”) วิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์บ้านห้วยต้มมีการพัฒนารูปแบบชุดชนเผ่าให้ทันสมัยมากขึ้น พร้อมติดเครื่องหมายการค้า “โดเกอโอ”

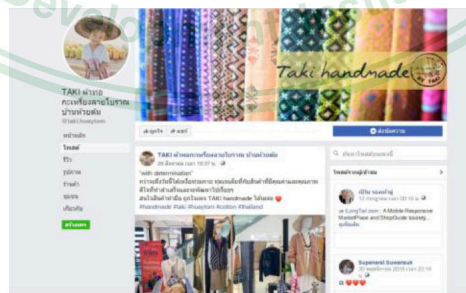


ภาพที่ 4.26 การสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ
วิสาหกิจชุมชนกลุ่มทอผ้าลายกะเหรี่ยงโบราณ



ภาพที่ 4.27 เครื่องหมายการค้า “ตะกี้”

วิสาหกิจชุมชนกลุ่มทอผ้าลายกะเหรี่ยงโบราณ มีสมาชิกทั้งหมด 70 คน ช่องทางการจัดจำหน่ายหลักของกลุ่ม คือ ขายส่งและขายปลีกแก่นักท่องเที่ยว ปัจจุบันมีการเพิ่มช่องทางการตลาดโดยการสร้างเพจทาง facebook ภายใต้ชื่อ “TAKI ผ้าทอกะเหรี่ยงลายโบราณ บ้านห้วยต้ม” เพื่อง่ายต่อการเลือกชมและซื้อสินค้า รวมถึงร้านค้าจำหน่ายผลิตภัณฑ์กลุ่ม ตั้งอยู่แหล่งท่องเที่ยวในเชียงใหม่ ผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม ได้แก่ เสื้อ ชิน ยาม และผ้าคลุมไหล่ ที่มีเครื่องหมายการค้า “ตะกี้” กำกับ เพื่อให้เป็นที่รู้จัก และน่าจดจำของผู้บริโภค



ภาพที่ 4.28 เพจทาง facebook ภายใต้เครื่องหมาย “ตะกี้”

กลุ่มมีการผลิตและจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของกลุ่มตลอดทั้งปี แต่ขายดีในช่วงเทศกาลปีใหม่ และ ประเพณีประจำปีของชุมชน เช่น ประเพณีเปลี่ยนผ้าหหลวงปู่ครูบาชัยยะวงศาพัฒนาทุกวัน ที่ 17 พฤษภาคม ของทุกปี การทำบุญทอดกฐิน เป็นงานประเพณีที่ยิ่งใหญ่ จัดขึ้นหลังจากออกพรรษาของทุกปี และการสงฆ์ พระธาตุ จัดขึ้นในวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 9 (ประมาณเดือนมิถุนายน) ของทุกปี สร้างรายได้แก่สมาชิก ทำให้มี ชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น สามารถพึ่งพาตนเองได้



ภาพที่ 4.29 ตัวอย่างผลิตภัณฑ์และการใช้เครื่องหมายการค้าของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มทอผ้าลายกะเหรี่ยงโบราณ

ผลิตภัณฑ์ผ้าของกลุ่มได้รับการคัดสรรเป็นผลิตภัณฑ์ระดับสี่ดาว ประเภทผ้า เครื่องแต่งกาย (โครงการคัดสรรสุดยอดหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ไทย) การคัดสรรเป็นผลิตภัณฑ์ระดับห้าดาว ประเภทผ้า เครื่องแต่งกาย ผ้ากะเหรี่ยง (โครงการคัดสรรสุดยอดหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ไทย) คำรับรองการผลิตที่เป็น มิตรกับสิ่งแวดล้อม (Green Production) ประเภทย้อมและทอผ้า ระดับดีมาก (กรมส่งเสริมคุณภาพ สิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม) รางวัลสุดยอดภูมิปัญญาท้องถิ่นไทยระดับจังหวัด (กรมพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย) และการรับรองคุณภาพตามมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.) ของ สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัด



ภาพที่ 4.30 การเยี่ยมชมสถานที่ผลิตผ้าและร้านค้าของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มทอผ้าลายกะเหรี่ยงโบราณ

4.1.5.2 คู่มือการปลูกหวายบนพื้นที่สูง (ลิขสิทธิ์) ณ พื้นที่โครงการหลวงอินทนนท์ อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่

ชุมชนบ้านหนองหล่ม ตั้งอยู่ อ.จอมทอง จ.เชียงใหม่ เป็นชุมชนที่มีความอุดมสมบูรณ์ แต่พืชท้องถิ่น บางชนิดเริ่มหายาก หนึ่งในสมาชิกบ้านหนองหล่มมีแนวคิดที่จะอนุรักษ์ ป่านพู่ และรวบรวมพันธุ์พืชท้องถิ่น เพื่อใช้เป็นแหล่งอาหารและแหล่งเรียนรู้ของชุมชน จนเกิดความคิดในการเพาะขยายพันธุ์หวาย เนื่องจาก หวายมีประโยชน์หลากหลายสามารถใช้บริโภค (หน่อประกอบอาหาร หรือกินเมล็ดหวายสด) และทำ หัตถกรรมจักสาน ทั้งนี้ได้ทดลองปลูกหวายหลวง นำเมล็ดมาจากบ้านผาหมอน ใช้วิธีการเพาะเมล็ดด้วย ทรายในกะละมัง ปัจจุบันหวายมีอายุ 1 ปี แต่ยังขาดองค์ความรู้และวิธีการที่ถูกต้องในการเพาะขยายพันธุ์หวาย



ภาพที่ 4.31 การเก็บข้อมูลการใช้ประโยชน์จากหวาย

ในการนี้เจ้าหน้าที่ได้นำเมล็ดพันธุ์หวายหนามขาวจากแม่พริก จ.เชียงราย มาใช้ในการเพาะขยายพันธุ์ เนื่องจากหวายหนามขาวให้หน่อที่ใหญ่กว่า และยังมีแหล่งผลิตเมล็ดพันธุ์ จากนั้นสาธิต พร้อมอธิบายวิธีการเพาะขยายพันธุ์หวายควบคู่กับการใช้คู่มือการปลูกหวายบนพื้นที่สูง เพื่อให้ตัวแทนเกษตรกรเข้าใจได้ง่ายขึ้น ซึ่งคู่มือดังกล่าวมีหัวข้อสำคัญมากมาย อาทิ ความสำคัญของหวายบนพื้นที่สูงชนิดพันธุ์หวายบนพื้นที่สูง การใช้ประโยชน์จากหวาย การขยายพันธุ์หวาย รวมไปถึงโอกาสและแนวทางการส่งเสริมการปลูกหวายบนพื้นที่สูง

จากการเพาะขยายพันธุ์หวายหนามขาว ตัวแทนเกษตรกรได้รับองค์ความรู้ เทคนิค และวิธีการที่ถูกต้องตามปรากฏในเนื้อหาคู่มือการปลูกหวายบนพื้นที่สูง เช่น พันธุ์หวาย ทราบลักษณะของต้นหวายหนามขาว หวายหลวง และหวายชนิดอื่น ซึ่งคู่มือมีชื่อพร้อมรูปภาพประกอบ และในขั้นตอนการขยายพันธุ์หวาย ก่อนเตรียมแปลงเพาะ เจ้าหน้าที่แนะนำให้ปูพื้นด้วยพลาสติกใส เพื่อป้องกันรากออกลงดิน ป้องกันแมลงที่จะเข้ามาทำลายกล้าหวาย ง่ายต่อการย้ายชำกล้าหวาย และควรใช้ขุยมะพร้าวเป็นวัสดุเพาะแทนทราย เนื่องจากขุยมะพร้าวอุ้มน้ำได้ดีกว่า นอกจากนี้ตัวแทนเกษตรกรยังมีความต้องการรวบรวม และอนุรักษ์พืชท้องถิ่นของชุมชน เพื่อสร้างแหล่งเรียนรู้แก่ชาวบ้านและผู้สนใจ



ภาพที่ 4.32 สร้างความเข้าใจการเพาะขยายพันธุ์หวายควบคู่กับการใช้คู่มือการปลูกหวายบนพื้นที่สูง



ภาพที่ 4.33 หนังสือเกี่ยวกับพืชสมุนไพรและพืชท้องถิ่น

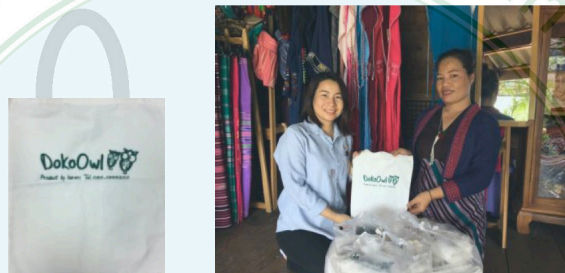
และได้มอบคู่มือการปลูกหวายบนพื้นที่สูง หนังสือสมุนไพรและพืชท้องถิ่นป่าแก่งเสือ และหนังสือสมุนไพรและพืชท้องถิ่นป่าแก่งเสือ บ้านขุนตั้นน้อย-บ้านปิพื่อที่ได้หนังสือรับรองการแจ้งข้อมูลลิขสิทธิ์ของกรมทรัพย์สินทางปัญญาแก่ตัวแทนเกษตรกร เพื่อใช้เป็นแหล่งข้อมูล สามารถนำความรู้ที่ได้ไปบอกต่อและเผยแพร่แก่ผู้อื่นต่อไป

4.1.6 สนับสนุนทรัพยากรเส้นทางปัญญาที่มีศักยภาพสู่การใช้ประโยชน์หรือเสริมสร้างศักยภาพของชุมชนในการบริหารจัดการ

การเสริมสร้างศักยภาพของชุมชนในการบริหารจัดการทรัพยากรเส้นทางปัญญา เช่น การสนับสนุนให้ชุมชนใช้ประโยชน์ หรือพัฒนาต่อยอดทรัพยากรเส้นทางปัญญาที่มีอยู่ในการเพิ่มมูลค่าให้แก่ผลิตภัณฑ์ของชุมชน ซึ่งในปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 ได้ดำเนินการในพื้นที่ต่าง ๆ ดังนี้

4.1.6.1 โครงการหลวงพระบาทห้วยต้ม อำเภอเถลิง จังหวัดลำพูน

สนับสนุนจัดทำเครื่องหมายการค้าให้กับผลิตภัณฑ์ของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์บ้านห้วยต้ม ภายใต้เครื่องหมายการค้า “โดเกอโอ” กลุ่มมีการผลิตและจำหน่ายอย่างต่อเนื่องควบคู่กับการใช้เครื่องหมายการค้า ซึ่งได้รับการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าเรียบร้อยแล้ว กลุ่มได้ใช้กระเป๋าผ้าบรรจุผลิตภัณฑ์แทนการใช้ถุงพลาสติก ทางงานทรัพยากรเส้นทางปัญญาจึงสนับสนุนกระเป๋าผ้าสกรีนลายแก่กลุ่ม เพื่อใช้ในการดำเนินการต่อไป

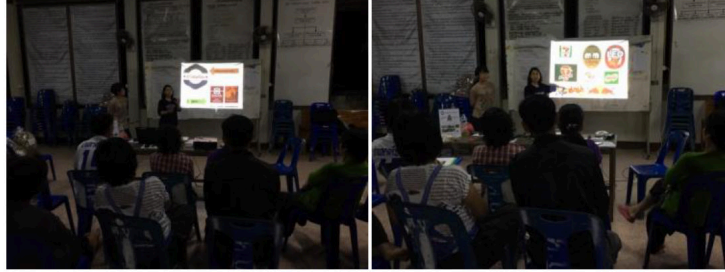


ภาพที่ 4.34 การสนับสนุนวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์บ้านห้วยต้ม

4.1.6.2 พื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงโป่งคำ อำเภอสันติสุข จังหวัดน่าน

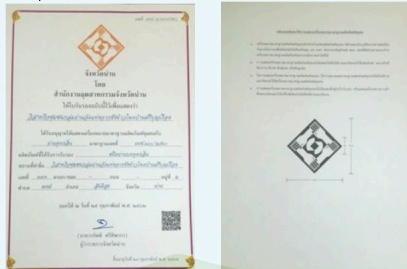
สนับสนุนการจัดทำเครื่องหมายการค้าให้กับผลิตภัณฑ์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนถ่านอัดแท่งจากซังข้าวโพดบ้านศรีบุญเรือง ภายใต้เครื่องหมายการค้า “ถ่านอัดแท่ง ศรีบุญเรือง” และ “ศรีบุญเรือง ถ่านชาร์โคล” มีจำนวนสมาชิกทั้งหมด 13 ราย ในพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงโป่งคำ อำเภอสันติสุข จังหวัดน่าน ในการ และได้ดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ดังนี้

1) ประชุมหารือเรื่อง “การรับรองคุณภาพตามมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.) และการยื่นขอจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าถ่านดูดกลิ่นของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มถ่านอัดแท่งจากซังข้าวโพดบ้านศรีบุญเรือง” เพื่อให้การดำเนินการขอการรับรองคุณภาพตามมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.) และการขอจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าถ่านดูดกลิ่นของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มถ่านอัดแท่งจากซังข้าวโพดบ้านศรีบุญเรือง เป็นไปตามกระบวนการตามกฎหมาย โดยรวบรวมหลักฐานและเอกสารที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาใช้ประกอบการยื่นขอการรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.) และการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าถ่านดูดกลิ่นของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มถ่านอัดแท่งจากซังข้าวโพดบ้านศรีบุญเรือง



ภาพที่ 4.35 การประชุมเรื่อง “การรับรองคุณภาพตามมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.) และการยื่นขอจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าถ่านดุกกลิน”

2) เข้าพบเจ้าหน้าที่สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดน่านเพื่อติดตามการขอรับการรับรองคุณภาพตามมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.) ถ่านดุกกลิน ขณะนี้ได้ใบรับรองและอนุญาตให้แสดงเครื่องหมายมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนถ่านดุกกลินเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ตามมาตรฐานเลขที่ มผช.180/2560 ผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการรับรอง คือ ชนิดถ่านบดดุกกลิน สีนํายาววันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2565 โดยใบรับรองผลิตภัณฑ์มีอายุ 3 ปี นับตั้งแต่วันที่ระบุใบรับรอง



ภาพที่ 4.36 ใบรับรองเครื่องหมายมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนถ่านดุกกลิน

3) ประชุมหารือเรื่อง “ประชุมชี้แจงสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้เครื่องหมายรับรองคุณภาพตามมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.) ถ่านดุกกลิน” เพื่อสร้างความเข้าใจการใช้เครื่องหมายรับรองคุณภาพตามมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.) ถ่านดุกกลิน และร่วมกันกำหนดแนวทางวางแผนการปรับปรุงฉลากสินค้าให้สอดคล้องกับมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.) ถ่านดุกกลิน รวมทั้งเน้นย้ำให้รักษามาตรฐานการผลิตถ่านดุกกลิน พร้อมสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการเพิ่มเครื่องหมายรับรองคุณภาพตามมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.) ถ่านดุกกลินบนฉลาก ควรวางตรงตำแหน่งด้านข้างล่างของฉลาก พร้อมระบุมาตรฐานเลขที่ มผช.180/2560 และตราสัญลักษณ์ หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ด้านซ้าย ได้ดำเนินการปรับปรุงฉลากให้สอดคล้องกับมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.) ถ่านดุกกลินเรียบร้อยแล้ว



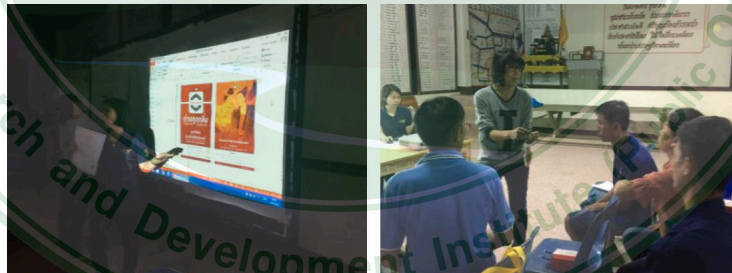
ภาพที่ 4.37 ฉลากถ่านดุกกลินของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มถ่านอัดแท่งจากซังข้าวโพดบ้านศรีบุญเรือง

การติดตามผลการดำเนินงานที่ผ่านพบว่า กลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มถ่านอัดแท่งจากซังข้าวโพดบ้านศรีบุญเรืองมีการผลิตและจำหน่ายผลิตภัณฑ์ถ่านดูดกลิ่นจากซังข้าวโพดอย่างต่อเนื่อง และมีการจำหน่ายหลากหลายช่องทาง ได้แก่

1. ตัวแทนจำหน่าย รับสินค้าเรื่อย ๆ โดยส่งสินค้าแก่ตัวแทนทางไปรษณีย์ เฉลี่ย 3 เดือนต่อครั้ง
2. ร้าน OTOP น่าน รับสินค้า 20 ถุงต่อครั้ง เฉลี่ย 3 เดือนต่อครั้ง
3. ร้านกาแฟเดอะวิว @ กิ่วม่วง รับสินค้า 50 ถุงต่อครั้ง เฉลี่ย 2 เดือนต่อครั้ง ส่งไปแล้ว 3 ครั้ง ส่วนร้าน Coffee By คุ่มเวียงพิงค์ ส่งไปแล้ว 1 ครั้ง
4. ตลาดชุมชน รับสินค้า 10-20 ถุงต่อครั้ง ประมาณ 3-4 เดือนต่อครั้ง
5. ร้านค้าตลาดและสถาบันเกษตรกรของสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง รับสินค้า 50 ถุงต่อครั้ง เฉลี่ย 3 เดือนต่อครั้ง

เดือนพฤษภาคม 2562 มีการจัดกิจกรรมกาดนัดชาวดอย ณ อุทยานหลวงราชพฤกษ์ เชียงใหม่ ได้นำสินค้าของกลุ่มจำนวน 50 ถุงเข้าร่วมจำหน่าย เพื่อให้สินค้าเป็นที่รู้จักมากขึ้น และในวันที่ 19 มิถุนายน 2562 กาดนัดนาน จำนวน 50 ถุง รวมเป็น 100 ถุง โดยมีนายวรวิทย์ อินต๊ะวิชัย และนางเจนจิรา ก้าวงค์ เป็นตัวแทนกลุ่มเข้าร่วมกิจกรรม ทั้งนี้การผลิตถ่านอัดแท่งและถ่านดูดกลิ่นของกลุ่ม ควรรักษามาตรฐานอยู่เสมอ

และได้สอบถามปัญหา/อุปสรรคในการผลิตและจำหน่าย พบว่า กลุ่มได้มีการประชาสัมพันธ์รับสมัครสมาชิกใหม่ในเวทีการประชุมประจำเดือนของหมู่บ้าน มีค่าสมัคร 100 บาทต่อคน ขึ้นอยู่กับการบริหารจัดการของกลุ่ม นอกจากนี้กลุ่มขาดแคลนวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิต จึงดำเนินการสั่งซื้อซังข้าวโพดจากโรงงานในนามของป้าจิตร (ใช้ประมาณ 3 ตันต่อปี) ขณะนี้โรงตากถ่านได้ดำเนินการปรับปรุงซ่อมแซมเรียบร้อยแล้ว กลุ่มได้วางแผนสร้างหอประชุม เพื่อเป็นศูนย์การเรียนรู้การจัดการขยะและสถานที่ศึกษาดูงาน โดยได้งบประมาณจากกรมการพัฒนาชุมชน ซึ่งอยู่ระหว่างดำเนินการ ส่วนเตาเผาถ่านจะดำเนินการปรับปรุงก่อนฤดูฝน และได้มีการชี้แจงรายรับรายจ่ายของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มถ่านอัดแท่งจากซังข้าวโพดบ้านศรีบุญเรืองแก่สมาชิกทราบ



ภาพที่ 4.38 การประชุมเรื่อง “ประชุมชี้แจงสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้เครื่องหมายรับรองคุณภาพตามมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.) ถ่านดูดกลิ่น”

4) เจ้าหน้าที่สถาบันเกษตรกรสำนักพัฒนา ให้ความรู้การจัดทำบัญชีกลุ่มแก่สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านศรีบุญเรืองในเรื่องการทำบัญชีรายรับ รายจ่าย บัญชีคุมสินค้าและวัตถุดิบ บัญชีเงินสด และบัญชีเงินเชื่อ และได้วางแผนการดำเนินงานกลุ่มปี พ.ศ. 2562 พร้อมติดตามการดำเนินงานของกลุ่มในเรื่องการผลิตสินค้าถ่านอัดแท่งและถ่านดูดกลิ่น และการปรับปรุงโรงตากถ่าน ทางประธานกลุ่มได้นัดหมายสมาชิกในวันที่ 24-25 ธันวาคม 2561 และแจ้งให้ทราบว่ามิถุนายนเกษตรกรบ้านห้วยน้ำขาว จังหวัดเพชรบูรณ์

เข้ามาศึกษาดูงานบ้านศรีบุญเรือง เยี่ยมชมกลุ่มถ่านอัดแท่ง และการนวดของชุมชน ทางกลุ่มต้องเตรียมสถานที่และผลิตภัณฑ์ ทั้งนี้กลุ่มพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็น จึงได้ข้อสรุปการสั่งซื้อวัตถุดิบผ้าสำหรับบรรจุถ่านดูดกลิ่น ดังนั้นการผลิตถ่านดูดกลิ่นใช้ผ้ากระสอบ 12 เมตร และผ้าสปันบอน 7 เมตร โดยจะสั่งซื้อเดือนละ 1 ครั้ง และแต่ละเดือนจะต้องมีสินค้าถ่านดูดกลิ่นในคลังสินค้า ไม่ต่ำกว่า 200 ชิ้นต่อเดือน

ตารางที่ 4.3 แผนประกอบการผลิตถ่านดูดกลิ่น ประจำปี พ.ศ. 2562

กิจกรรม	เดือน											
	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
1. รวบรวมซังข้าวโพด			×	×								
2. เผาซังข้าวโพด			×	×	×							
3. ผลิตถ่านอัดแท่ง	×	×	×	×	×	×	×					×
4. ผลิตถ่านดูดกลิ่น	×	×	×	×	×	×	×	×	×	×	×	×



ภาพที่ 4.39 การให้ความรู้การจัดทำบัญชีกลุ่มแก่สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านศรีบุญเรือง

5) การสนับสนุนกลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านศรีบุญเรือง มีดังนี้ (1) จ้างตรวจวิเคราะห์ผลิตภัณฑ์ถ่านดูดกลิ่น ณ บริษัท ห้องปฏิบัติการกลาง (ประเทศไทย) จำกัด ประกอบการขอรับรองคุณภาพตามมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.) เพื่อสนับสนุนให้ชุมชนมีผลิตภัณฑ์ถ่านดูดกลิ่นที่ได้รับการรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.) ทั้งนี้ตามมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนถ่านดูดกลิ่น ความชื้น ต้องไม่เกินร้อยละ 8 โดยน้ำหนัก และค่าไอโอดีน ต้องไม่น้อยกว่า 150 (2) จัดซื้อผ้าสำหรับผลิตภัณฑ์ถ่านดูดกลิ่น ภายใต้เครื่องหมายการค้า “ศรีบุญเรือง ถ่านชาร์โคล” เพื่อเตรียมจำหน่าย และ (3) จัดทำแผนพับความรู้ เรื่อง ถ่านอัดแท่งจากซังข้าวโพด และถ่านดูดกลิ่นจากซังข้าวโพด เพื่อใช้ในการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม รวมทั้ง (4) ออกแบบและจัดทำป้ายเล่าเรื่องราว (Storytelling) ถ่านดูดกลิ่นจากซังข้าวโพด เพื่อเล่าเรื่องราว บอกที่มา เพื่อให้ผลิตภัณฑ์น่าสนใจและเป็นที่จดจำของผู้บริโภค รวมถึงสร้างคุณค่าและเพิ่มมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์



ภาพที่ 4.40 การตรวจวิเคราะห์ผลิตภัณฑ์ถ่านตุ๊กกลั่น

ภาพที่ 4.41 ผ้าสำหรับผลิตภัณฑ์ถ่านตุ๊กกลั่น



ภาพที่ 4.42 การสนับสนุนภายใต้เครื่องหมายการค้า “ศรีบุญเรือง ถ่านชาร์โคล”

4.1.6.3 พื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงบ่อเกลือ อำเภอบ่อเกลือ จังหวัดน่าน

จากการดำเนินงานที่ผ่านมา กลุ่มวิสาหกิจชุมชนผู้ผลิตกาแฟบ้านห้วยโตนมีการผลิตและจำหน่ายผลิตภัณฑ์กาแฟตัวอย่างต่อเนื่อง ผลิตภัณฑ์ดังกล่าวเป็นที่ต้องการของตลาด เริ่มมีกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวในเขตอำเภอบ่อเกลือมากยิ่งขึ้น เพื่อเป็นการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของชุมชนให้มีมาตรฐานเพิ่มขึ้น จึงควรมีการยื่นจดทะเบียนเครื่องหมายการค้า เพื่อให้สินค้าเป็นที่น่าจดจำ และเพิ่มมูลค่ากาแฟตัวอย่างโดยการแปรรูปเป็นกาแฟดริปให้เป็นสินค้าทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาของชุมชน สามารถสร้างรายได้และขยายช่องทางทางการตลาด จึงมีการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ดังนี้

ประชุมหารือเรื่อง “แนวทางการพัฒนากลุ่ม/ผลิตภัณฑ์กาแฟบ้านห้วยโตน และการชี้แจงขั้นตอนการยื่นจดทะเบียนเครื่องหมายการค้า” ร่วมกับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผู้ผลิตกาแฟบ้านห้วยโตนและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดแนวทางในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภค และให้การดำเนินการขอจดทะเบียนเครื่องหมายการค้ากาแฟของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผู้ผลิตกาแฟบ้านห้วยโตนเป็นไปตามกระบวนการตามกฎหมาย รวมทั้งติดตามให้ความรู้กับเจ้าหน้าที่และเกษตรกรในเรื่องการเก็บเกี่ยวและแปรรูปกาแฟในระหว่างการเก็บเกี่ยวกำลังเริ่มขึ้น โดยกำชับเน้นย้ำถึงวิธีการและขั้นตอนการเก็บเกี่ยวกาแฟที่ดี และอธิบายหลักการ วิธีการ พร้อมสาธิตทำกาแฟดริปอย่างง่ายแก่สมาชิกกลุ่ม



ภาพที่ 4.43 ประชุมเรื่อง “แนวทางการพัฒนากลุ่ม/ผลิตภัณฑ์กาแฟห้วยโตน และการชี้แจงขั้นตอนการยื่นจดทะเบียนเครื่องหมายการค้า”



ภาพที่ 4.44 การสาธิตทำกาแฟตรียอย่างง่ายแก่กลุ่มวิสาหกิจชุมชนผู้ผลิตกาแฟบ้านห้วยโตน

และสนับสนุนการจัดทำเครื่องหมายการค้าและจัดพิมพ์ฉลากสินค้าพร้อมบรรจุภัณฑ์กาแฟบรรจุถุง และกาแฟตรียให้แก่วิสาหกิจชุมชนผู้ปลูกกาแฟบ้านห้วยโตน ภายใต้เครื่องหมายการค้า “กาแฟห้วยโตน” Huaytone Coffee เพื่อเพิ่มมูลค่าและขยายช่องทางทางการตลาด รวมทั้งสามารถยกระดับสินค้าให้ได้มาตรฐาน



ภาพที่ 4.45 การสนับสนุนภายใต้เครื่องหมายการค้า “กาแฟห้วยโตน”

4.1.6.4 ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงห้วยน้ำขุ่น อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย

งานการบริหารจัดการทรัพยากรทางปัญญาจากผลงานวิจัยและภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชนบนพื้นที่สูงได้ดำเนินงานในพื้นที่ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงห้วยน้ำขุ่นเพื่อสำรวจและรวบรวมองค์ความรู้เกี่ยวกับตำรับยาพื้นบ้านสมุนไพรรักษาโรคของนายอายุ หมื่อแล และนายมาแก้ว เกษมสุขสายชล เป็นหมอยาสมุนไพรที่ได้รับการยอมรับ และมีความประสงค์ที่จะขึ้นทะเบียนคุ้มครองตำรับยาสมุนไพร จำนวน 3 รายการ ได้แก่ (1) ตำรับยาสมุนไพรสูตรรักษาน้ำ (2) ตำรับยาสมุนไพรแก้ท้องอืด และ (3) ตำรับยาสมุนไพรแก้ไอ เจ้าหน้าที่งานทรัพยากรทางปัญญาได้ดำเนินการจัดเตรียมและรวบรวมเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้ประกอบการยื่นขอจดทะเบียนสิทธิในภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทยต่อเจ้าหน้าที่นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงราย เพื่อให้ดำเนินการตามขั้นตอนของกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกต่อไป



ภาพที่ 4.46 ตำรับยาพื้นบ้านสมุนไพรรักษาโรคของนายอายุ หมื่อแล และนายมากู เกษมสุขสายชล

กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกได้ส่งหนังสือแจ้งให้แก้ไขเพิ่มเติมตำรับยาสมุนไพรของนายมากู เกษมสุขสายชล จำนวน 2 รายการ ได้แก่ (1) ตำรับยาสมุนไพรสูตรดับอักระเสบ และ (2) ตำรับสมุนไพรสูตรรักษาแผลเป็นหนอง ทั้งนี้จะดำเนินการแก้ไขเพิ่มเติมตำรับยาสมุนไพรดังกล่าวต่อไป และได้ติดตามความก้าวหน้าในการขอรับความคุ้มครองพื้นที่ป่าชุมชนของบ้านป่าเกี๊ยะ ให้เป็นพื้นที่ป่าอนุรักษ์สมุนไพรและถิ่นกำเนิด ตาม พ.ร.บ. คุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย พ.ศ. ๒๕๕๒ ยังอยู่ในขั้นตอนการพิจารณาของกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก



ภาพที่ 4.47 การติดตามความก้าวหน้าในการขอรับความคุ้มครองพื้นที่ป่าชุมชนของบ้านป่าเกี๊ยะ ณ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงราย

และเข้าร่วมการคัดเลือกตัวแทนผู้ใหญ่บ้านดีเด่นด้านชุมชนเข้มแข็ง เพื่อเอาชนะยาเสพติด ระดับจังหวัด โดยมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของบ้านป่าเกี๊ยะเข้าร่วม ดังนี้ นายอำเภอแม่สรวย ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงห้วยน้ำขุ่น สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอแม่สรวย การศึกษานอกโรงเรียน (กศน.) อำเภอแม่สรวย และสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงราย ภายในงานมีการจัดแสดงผลงานและผลการดำเนินงานของผู้ใหญ่บ้านป่าเกี๊ยะที่ทำร่วมกับชุมชนและหน่วยงาน อาทิ กิจกรรมเยาวชนชมรมทูปีนัมเบอร์วัน กิจกรรมชุมชนเข้มแข็ง เอาชนะยาเสพติดบ้านป่าเกี๊ยะ ทั้งนี้โครงการวิจัยและพัฒนาพืชสมุนไพรและยาพื้นบ้านบนพื้นที่สูงได้ร่วมจัดกิจกรรมเผยแพร่องค์ความรู้ด้านสมุนไพรของชุมชนบ้านป่าเกี๊ยะ โดยแสดงตัวอย่างสมุนไพรตำรับยาสมุนไพรรักษาโรคของนายอายุ หมื่อแล และนายมากู เกษมสุขสายชล หมอยาสมุนไพรที่ได้รับการยอมรับของชุมชนบ้านป่าเกี๊ยะ รวมถึงนำเสนอพื้นที่ป่าอนุรักษ์สมุนไพรและถิ่นกำเนิด ตาม พ.ร.บ. คุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย พ.ศ. 2542



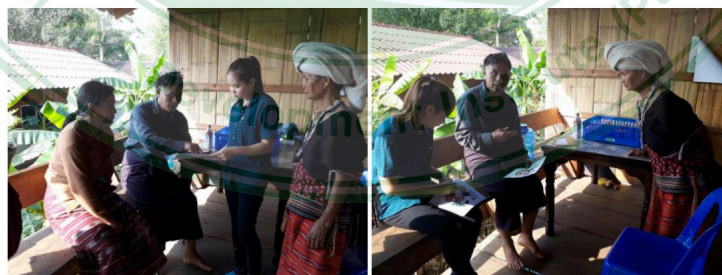
ภาพที่ 4.48 กิจกรรมเผยแพร่องค์ความรู้ด้านสมุนไพรของชุมชนบ้านป่าเกี๊ยะ

4.1.6.5 พื้นที่ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงวัดจันทร์ อําเภอกัลยาณิวัฒนา จังหวัดเชียงใหม่

กลุ่มสมุนไพรกัลยาในพื้นที่ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงวัดจันทร์ อ.กัลยาณิวัฒนา จ.เชียงใหม่ ดำเนินการผลิตผลิตภัณฑ์สมุนไพรเพื่อจำหน่ายอย่างต่อเนื่อง กลุ่มมีความต้องการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ยกยระดับสินค้าให้เป็นที่ยอมรับของผู้บริโภค ภายใต้เครื่องหมายการค้า “สมุนไพรกัลยา” ที่ผ่านมาตรฐานทรัพย์สินทางปัญญาได้รวบรวมข้อมูลเบื้องต้นเพื่อใช้ในการออกแบบเครื่องหมายการค้าของกลุ่ม และได้ประชุมร่วมกับสมาชิกกลุ่มสมุนไพรกัลยา เพื่อคัดเลือกเครื่องหมายการค้า ภายใต้เครื่องหมายการค้า “สมุนไพรกัลยา” ที่เหมาะสมกับเอกลักษณ์ของพื้นที่และสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน โดยออกแบบเครื่องหมายการค้าตามความต้องการของชุมชน จำนวน 3 แบบ ดังนี้



ภาพที่ 4.49 เครื่องหมายการค้า 3 แบบ



ภาพที่ 4.50 การหารือร่วมกันเพื่อคัดเลือกเครื่องหมายการค้า “สมุนไพรกัลยา”

กลุ่มได้เลือกเครื่องหมายการค้าแบบที่ 3 และร่วมกันเสนอให้แก้ไของค์ประกอบของเครื่องหมายการค้า มีรายละเอียด ดังนี้

1. เปลี่ยนต้นโพธิ์เป็นต้นมะขามป้อม (สื่อถึงวัตถุดิบที่นำมาทำผลิตภัณฑ์)
2. ปรับลายเส้นลูกประคบ
3. ปรับเปลี่ยนลักษณะต้นสน (ให้คล้ายต้นสนที่มีอยู่ในชุมชน)
4. เพิ่มองค์ประกอบในตะกร้าของผู้หญิง
5. ผู้ชาย เพิ่มผ้าพันแผลลายผ้าขาวม้าแดง และผู้หญิง ปรับเปลี่ยนรูปแบบของเสื้อ
6. เพิ่มต้นโพธิ์ เป็นพื้นหลังเครื่องหมายการค้า



ภาพที่ 4.51 การแก้ไของค์ประกอบเครื่องหมายการค้า “สมุนไพรกัลยา”

ทั้งนี้ได้รวบรวมและประสานงานกับผู้ออกแบบเพื่อปรับแก้เครื่องหมายการค้าตามรายละเอียดดังกล่าว ให้สอดคล้องกับต้องการของกลุ่มและเหมาะสมกับเอกลักษณ์ของชุมชนมากที่สุด



ภาพที่ 4.52 เครื่องหมายการค้า “สมุนไพรกัลยา”

4.1.6.6 โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงเพื่อแก้ปัญหาพื้นที่ปลูกฝิ่นอย่างยั่งยืนบนพื้นที่น้อย ตำบลแม่ต๋อนอำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่

ได้จัดทำเครื่องหมายการค้า พร้อมฉลากให้กับผลิตภัณฑ์ของวิสาหกิจชุมชนผู้ปลูกกาแฟอาราบิก้าแม่ต๋อน ซึ่งฉลากผลิตภัณฑ์กาแฟแม่ต๋อนมีภาพวาดการเก็บเมล็ดกาแฟแม่ต๋อนของชนเผ่าปกาเกอะญอที่เกิดจากแนวคิด นำการเก็บเกี่ยวเมล็ดกาแฟด้วยมือ (Hand Picked) และลักษณะการแต่งกายที่เป็นเอกลักษณ์ของชนเผ่าปกาเกอะญอมาออกแบบเป็นสัญลักษณ์ใช้กับผลิตภัณฑ์กาแฟแม่ต๋อน ทางวิสาหกิจชุมชนได้เล็งเห็นความสำคัญของภาพวาดดังกล่าว จึงมีความประสงค์ที่จะยื่นคำขอแจ้งข้อมูลลิขสิทธิ์ “ภาพวาดการเก็บกาแฟแม่ต๋อนของชนเผ่าปกาเกอะญอ”



ภาพที่ 4.53 ผลากกาแฟแม่ต้น



ภาพที่ 4.54 ภาพวาดการเก็บกาแฟแม่ต้นของ
ชนเผ่าปากเกอะญอ



เจ้าหน้าที่งานทรัพยากรินทางปัญญาได้อธิบายให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายและประโยชน์ของลิขสิทธิ์ พร้อมชี้แจงรายละเอียดขั้นตอนการยื่นเอกสารคำขอแจ้งข้อมูลลิขสิทธิ์แก่ตัวแทนวิสาหกิจชุมชน และเจ้าหน้าที่ในพื้นที่ และจัดเตรียมเอกสารหลักฐานที่ใช้ประกอบการยื่นคำขอแจ้งข้อมูลลิขสิทธิ์ “ภาพวาดการเก็บกาแฟแม่ต้นของชนเผ่าปากเกอะญอ” ของวิสาหกิจชุมชนผู้ปลูกกาแฟอาราบิก้าแม่ต้น

จากการสอบถามกลุ่มมีความต้องการสื่อโฆษณาประชาสัมพันธ์ อาทิ ป้ายโฆษณาแบบตั้งโต๊ะ ป้ายเครื่องหมายการค้าโฟมบอร์ด รวมถึงธงญี่ปุ่น เพื่อใช้เป็นสื่อโฆษณาประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์กาแฟแม่ต้นให้เป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลาย และช่วยขยายช่องทางการตลาด ทั้งนี้ได้ทำการรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการออกแบบและจัดทำสื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มต่อไป



ภาพที่ 4.55 ดำเนินงานพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงเพื่อแก้ปัญหาพื้นที่ปลูกฝิ่นอย่างยั่งยืน
ขุนตื้นน้อย ตำบลแม่ต้น อำเภอมวกเหล็ก จังหวัดเชียงใหม่

4.1.7 ศึกษา รวบรวมภูมิปัญญา/ผลิตภัณฑ์ชุมชนบนพื้นที่สูงที่มีศักยภาพในการพัฒนาต่อยอด จำนวน 1 พื้นที่ ได้แก่

4.1.7.1 พื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงบ่อเกลือ อำเภอบ่อเกลือ จังหวัดน่าน

ประชุมหารือประเมินความพร้อมและแนวทางการจัดทำมาตรฐานผลิตภัณฑ์กาแฟห้วยโตนของ
กลุ่มวิสาหกิจชุมชนผู้ผลิตกาแฟบ้านห้วยโตนในการผลิตผลิตภัณฑ์กาแฟคั่วและกาแฟดริป ภายใต้
เครื่องหมายการค้า “Huaytone Coffee” ให้ได้มาตรฐาน GMP และอย. โดยนักวิจัยโครงการบริหารจัดการ
ทรัพยากรินทางปัญญาจากผลงานวิจัยและภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชนบนพื้นที่สูง ร่วมกับเจ้าหน้าที่โครงการ
พัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงบ่อเกลือ ผู้ใหญ่บ้านห้วยโตน ประธานและสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผู้ผลิต

กาแฟบ้านห้วยโตน ๓ ห้องประชุมหมู่บ้านห้วยโตน โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงบ่อเกลือ มีผลการประชุมดังนี้

กลุ่มวิสาหกิจชุมชนผู้ผลิตกาแฟบ้านห้วยโตนมีดำเนินงานของกลุ่มในการผลิตกาแฟเพื่อจำหน่ายในรูปแบบกาแฟสาร (70% ของกาแฟทั้งหมด) ผลิตภัณฑ์กาแฟคั่วและกาแฟดริป (30% ของกาแฟทั้งหมด) ประกอบด้วย

1. การจำหน่ายสารกาแฟ ราคา 150-160 บาท/กิโลกรัม ช่วงเดือนธันวาคม 2561-มีนาคม 2562 จำนวน 943 กิโลกรัม คิดเป็นเงินจำนวน 141,450 บาท

2. การจำหน่ายผลิตภัณฑ์กาแฟคั่วและกาแฟดริป ราคา 600 บาท/กิโลกรัม จำนวน 72,495 บาท ประกอบด้วย ช่วงเดือนพฤศจิกายน 2561-มกราคม 2562 ซึ่งเป็นฤดูท่องเที่ยว (high season) จำนวน 35,257 บาท และช่วงนอกฤดูการท่องเที่ยว (low season) เดือนกุมภาพันธ์-21 มิถุนายน 2562 จำนวน 36,968 บาท ก็มีการจำหน่ายอย่างต่อเนื่อง

ทั้งนี้ทางกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผู้ผลิตกาแฟบ้านห้วยโตน ได้รับการตอบรับจากลูกค้าเรื่องมาตรฐาน GMP และ อย. ทางกลุ่มจึงเห็นถึงความสำคัญในเรื่องการทำมาตรฐานดังกล่าว รวมทั้งได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานในท้องถิ่นและมีการดำเนินงาน ประกอบด้วย

1. การออกแบบแผนผังสถานที่ผลิตและแปรรูปกาแฟคั่วแบบครบกระบวนการผลิต (กาแฟเชอร์รี่-กาแฟกะลา-กาแฟสาร-กาแฟคั่ว) โดยเกษตรอำเภอบ่อเกลือร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลงา

2. การยื่นของบประมาณก่อสร้างโรงผลิตกาแฟคั่วผ่านเกษตรจังหวัดน่านและสวนภูฟ้า ช่วงวันที่ 17-21 มิถุนายน 2562 อยู่ระหว่างการเสนอของงบประมาณ

3. การขออนุญาตใช้ที่ดินป่าสงวนกับกรมป่าไม้ โดยโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงบ่อเกลือ อยู่ระหว่างการประสานงานและจัดทำหนังสือขออนุญาตใช้ที่ดินป่าสงวน

การประเมินความพร้อมและแนวทางการจัดทำมาตรฐานผลิตภัณฑ์กาแฟคั่วและกาแฟดริป ภายใต้เครื่องหมายการค้า “Huaytone Coffee” ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผู้ผลิตกาแฟบ้านห้วยโตนในการผลิตให้ได้มาตรฐาน GMP และอย. ต่อไปนั้น พบว่า กลุ่มวิสาหกิจชุมชนผู้ผลิตกาแฟบ้านห้วยโตนมีการบริหารกลุ่มอย่างเข้มแข็ง มีเครื่องมืออุปกรณ์ครบทุกกระบวนการผลิตแปรรูปกาแฟคั่ว รวมทั้งมียอดการจำหน่ายผลิตภัณฑ์แปรรูปกาแฟคั่วอย่างต่อเนื่องและแนวโน้มสูงขึ้นในอนาคต อีกทั้งยังได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานในพื้นที่ ในการออกแบบสถานที่ผลิตและแปรรูปกาแฟคั่วตามหลัก GMP และการเสนอขอของงบประมาณก่อสร้างต่อไป ซึ่งหากสถานที่ผลิตได้รับมาตรฐาน GMP แล้ว ทางกลุ่มก็จะขอรับมาตรฐาน อย. ต่อไป และจะนำเลขสารบบ อย. ใส่ในฉลากผลิตภัณฑ์กาแฟบ้านห้วยโตน เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับลูกค้า





ภาพที่ 4.56 การประเมินความพร้อมและแนวทางการจัดทำมาตรฐานผลิตภัณฑ์กาแฟห้วยโธ
ณ ห้องประชุมหมู่บ้านห้วยโธ โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงบ่อเกลือ

7.1.8 ศึกษาการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ชุมชนบนพื้นที่สูง และสร้างอัตลักษณ์ของภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่ การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนเชิงพาณิชย์ จำนวน 1 พื้นที่ ได้แก่

7.1.8.1 พื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงโป่งคำ อำเภอสันติสุข จังหวัดน่าน

โดยได้จัดประชุมเชิงปฏิบัติการเรื่อง “การพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ถ่านตุกกลั่นจากซังข้าวโพดสู่การสร้างอัตลักษณ์ของชุมชน” เพื่อสร้างความเข้าใจและเรียนรู้ร่วมกันในการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ถ่านตุกกลั่นจากซังข้าวโพดสู่การสร้างอัตลักษณ์ของชุมชน โดยมีขั้นตอนการทำถ่านตุกกลั่น (รูปข้าวโพด) ดังนี้

1. ส่วนผสม

ผงถ่านละเอียด	1,050	กรัม
ผงยางบง	150	กรัม
น้ำเปล่า	1,050	มิลลิลิตร
สีโปสเตอร์		

2. ขั้นตอนการทำถ่านตุกกลั่น



ภาพที่ 4.57 ขั้นตอนการทำถ่านตุกกลั่น

จากการพัฒนารูปแบบถ่านดุดกลิ่น (รูปข้าวโพด) ร่วมกับกลุ่ม พบว่า ขั้นตอนการทำไม่ยุ่งยาก และใช้ระยะเวลาการทำที่ไม่มาก สมาชิกทุกคนสามารถทำได้ เป็นการฝึกสมาธิและสร้างสรรค์ผลงาน ในส่วนของการดุดกลิ่นได้มอบหมายให้กลุ่มนำไปทดสอบ ทั้งนี้ถ่านดุดกลิ่น (รูปข้าวโพด) ยังไม่สามารถผลิตเพื่อจำหน่ายได้ เนื่องจากกลุ่มยังขาดเครื่องบดถ่านแบบละเอียด ซึ่งกลุ่มจะดำเนินการหาเครื่องบดถ่านละเอียดต่อไป



ภาพที่ 4.58 การฝึกปฏิบัติ “การทำผลิตภัณฑ์ถ่านดุดกลิ่น (รูปข้าวโพด)”

4.2 รวบรวมความรู้จากการฝึกอบรม/สัมมนา

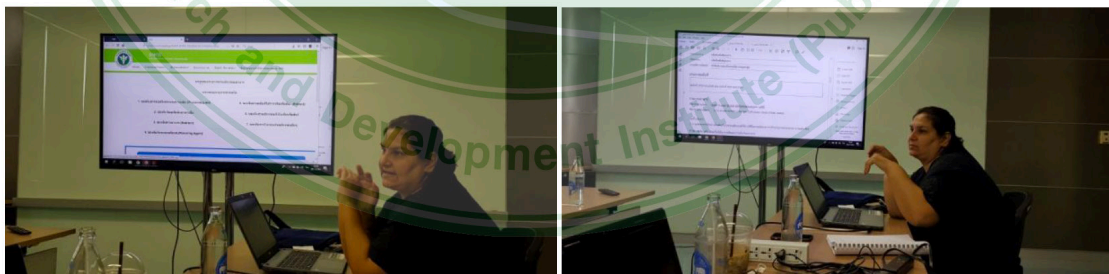
4.2.1 เข้าร่วมอบรมหลักสูตร “หลักการและเทคนิคขึ้นทะเบียนผลิตภัณฑ์ สินค้าในกลุ่มอาหารทั่วไป อาหารเสริม เครื่องสำอาง ยาแผนโบราณ โดยระบบขึ้นทะเบียนแบบ E-SUBMISSION ต่อสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา” ในวันที่ 21 พฤศจิกายน 2561 ณ อุทยานวิทยาศาสตร์ประเทศไทย (ธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต) จังหวัดปทุมธานี

การอบรมหลักสูตร “หลักการและเทคนิคขึ้นทะเบียนผลิตภัณฑ์ สินค้าในกลุ่มอาหารทั่วไป อาหารเสริม เครื่องสำอาง ยาแผนโบราณ โดยระบบขึ้นทะเบียนแบบ E-SUBMISSION ต่อสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา” ของสถาบันวิทยาการการจัดการนวัตกรรม (ไอโอไอ) โดย CDIF ณ อุทยานวิทยาศาสตร์ประเทศไทย (ธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต) จังหวัดปทุมธานี โดยมี อาจารย์ชีตาร์ บัตติยา ผู้ทรงคุณวุฒิประจำสถาบันวิทยาการการจัดการนวัตกรรม เป็นวิทยากรในการอบรมดังกล่าว

วัตถุประสงค์ เพื่อให้ทราบกฎหมายและข้อกำหนดเครื่องสำอาง ขั้นตอนการขึ้นทะเบียนผ่านระบบ E-SUBMISSION การออกแบบฉลากและการตั้งชื่อให้ผ่านการขึ้นทะเบียน และเอกสารที่ต้องเตรียมตามข้อกำหนดใหม่ของ อย. โดยได้ความรู้จากการอบรม ดังนี้

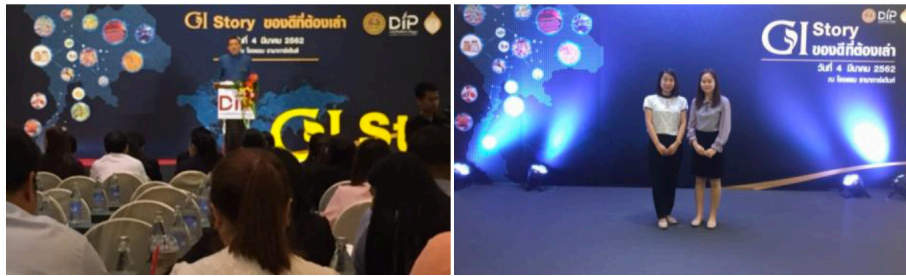
- 1) คำแนะนำในการยื่นแบบแจ้ง เพื่อขึ้นทะเบียนผลิตภัณฑ์อาหารเสริม เครื่องสำอาง ยาแผนโบราณ ผ่านระบบ E-SUBMISSION
- 2) ตัวอย่างเอกสารต่างๆดังนี้
 - สูตรส่วนประกอบแสดงรายละเอียดผลิตภัณฑ์ ที่ประกอบด้วย Active ingredients และ Inactive ingredients ซึ่งแต่ละรายการจะต้องมีปริมาณไม่เกินที่กฎหมายกำหนด

- คุณภาพมาตรฐานของวัตถุดิบที่เป็นสารสำคัญ (Active raw material specification)
- 3) วัตถุดิบอาหาร ต้องเป็นไปตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข ฉบับที่ 381 พ.ศ.2559
 - 4) ประกาศสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา เรื่อง รายชื่อพืชที่ใช้ได้ในผลิตภัณฑ์อาหารเสริม พ.ศ.2560
 - 5) การออกแบบฉลากผลิตภัณฑ์อาหารเสริม และยาแผนโบราณ ต้องประกอบด้วย
 - ชื่อภาษาไทยตัวใหญ่กว่าภาษาอังกฤษ
 - ชื่อภาษาอังกฤษ
 - นำหนักสุทธิ...กรัม (...แคปซูล)
 - ส่วนประกอบ
 - ส่วนประกอบสำคัญ (ทับศัพท์เป็นภาษาไทย ระบุเป็นร้อยละเฉพาะสัดส่วนของส่วนประกอบสำคัญ)
 - Inactive ingredients
 - ขนาดรับประทาน
 - ผู้ผลิต (ถ้าเป็นไทยใส่ที่อยู่ด้วย)
 - นำเข้าและจัดจำหน่ายโดย
 - ครั้งที่ผลิต (ดูบนกล่อง)
 - วันเดือนปีที่หมดอายุ
 - เลข อย.
 - 6) ยาแผนโบราณ แบ่งเป็น
 - 6.1 ยาสามัญประจำบ้าน ใครขายก็ได้ เช่น ยาหอม ยาต้ม ยาหม่อง ต้องมียาตรงอยู่อย่างน้อย 50% ถ้าไม่อยู่ในรายการจะเป็นยาแผนโบราณทันที
 - 6.2 ยาแผนโบราณ ต้องขายโดยเภสัชกร เท่านั้น
 - 7) การขอขึ้นทะเบียนยาแผนโบราณ ใช้แบบ ยบ.8 ต้องแนบผลการวิเคราะห์จากห้องปฏิบัติการที่ อย. รับรอง แบบ ยบ.5 ต้องระบุสูตร กรรมวิธีในการผลิต เอกสารอ้างอิงสรรพคุณของส่วนประกอบสมุนไพรแต่ละรายการ มีฉลากและเอกสารกำกับยา ใช้เวลาในการพิจารณา 3-6 เดือน หากเอกสารไม่ครบสามารถแก้ไขได้ไม่เกิน 3 ครั้ง ถ้าเกินจะถูกปฏิเสธคำขอ



ภาพที่ 4.59 เข้าร่วมอบรมหลักสูตร “หลักการและเทคนิคขึ้นทะเบียนผลิตภัณฑ์ สินค้าในกลุ่มอาหารทั่วไป อาหารเสริม เครื่องสำอาง ยาแผนโบราณ โดยระบบขึ้นทะเบียนแบบ E-SUBMISSION ต่อสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา”

4.2.2 เข้าร่วมการสัมมนาเรื่อง “GI Story ของดีที่ต้องเล่า” ในวันที่ 4 มีนาคม 2562 ณ โรงแรมรามารการ์เด็นส์ กรุงเทพมหานคร



ภาพที่ 4.60 เข้าร่วมการสัมมนาเรื่อง “GI Story ของดีที่ต้องเล่า”

กรมทรัพย์สินทางปัญญา กระทรวงพาณิชย์ จัดงานสัมมนา “GI Story ของดีที่ต้องเล่า” โดยมีผู้แทนจากหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนทั่วไป ให้ความสนใจเข้าร่วมงานกว่า 200 คน งานดังกล่าวจัดขึ้นเพื่อส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในเอกลักษณ์เฉพาะของสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (GI) และผลักดันให้เกิดการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้า พร้อมแนววิธีการสร้างรายได้เพิ่มให้กับชุมชนท้องถิ่นจากการพัฒนาสินค้า และการสื่อสารกับกลุ่มผู้บริโภคให้สนใจอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเนื้อหาประกอบด้วย

1. จุดเริ่มต้น GI ไทย ทำไมถึงสำคัญสำหรับประเทศไทยและเวทีสากล โดยนางปัจฉิมา ธรสันติ อติตอธิตกรมทรัพย์สินทางปัญญา
2. อะไรคือ GI ทำอย่างไรให้ได้ติดตรา และสินค้า GI ที่น่าขึ้นทะเบียนในอนาคต โดย นายปฏิพัทธ์ ปานสุนทร หัวหน้ากลุ่มสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์
3. สินค้า GI สื่อสารให้โดนใจ 4.0 โดยนายอุกฤษฏ์ วงษ์ทองสาส์ กรรมการบริหาร บริษัท ประชารัฐรักสามัคคี จันทบุรี จำกัด
4. การติดจรวด GI ด้วย Branding และ Design

สินค้าจีไอมีความสำคัญกับการสร้างแบรนด์ของชุมชนให้โดดเด่น และสามารถแข่งขันได้ทั้งในประเทศและต่างประเทศ



ภาพที่ 4.61 ตราสัญลักษณ์สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์

สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ โดยพระราชบัญญัติคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ พ.ศ. 2546 กำหนดคำนิยามไว้ว่า หมายถึงชื่อ สัญลักษณ์ หรือสิ่งอื่นใดที่ใช้เรียกหรือใช้แทนแหล่งภูมิศาสตร์ และที่สามารถบ่งบอกว่าสินค้าที่เกิดจากแหล่งทางภูมิศาสตร์นั้นเป็นสินค้าที่มีคุณภาพ ชื่อเสียง หรือคุณลักษณะเฉพาะของแหล่งภูมิศาสตร์ดังกล่าว เช่น ไข่เค็มไชยา มีดอรัญญิก ส้มโอนครชัยศรี มะขามหวานเพชรบูรณ์ ข้าวหอมมะลิทุ่งกุลาร้องไห้ หรือ Bordeaux Wine และ Irish Whiskey เป็นต้น

ประโยชน์ของสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์คืออะไร ? การได้รับ GI เป็นการคุ้มครองชื่อเสียงสินค้าซึ่งเป็นสิทธิเฉพาะของชุมชนที่ขึ้นทะเบียน เป็นการเพิ่มคุณค่าของสินค้าและสามารถนำมาใช้เพื่อเป็นเครื่องมือทางการตลาด กระตุ้นให้ชุมชนรักษามาตรฐานสินค้า ขณะเดียวกัน ก็เป็นการรักษาภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นการกระจายรายได้สู่ชนบทและส่งเสริมอุตสาหกรรมเกษตร เนื่องจากสินค้าที่อาจขอขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ได้นั้น โดยมากจะเป็นสินค้าเกษตร ทำให้ชุมชนมีความเข้มแข็ง และยังมีส่วนสนับสนุนการท่องเที่ยวชุมชนผู้ผลิตอย่างยั่งยืน ยิ่งไปกว่านั้นหากได้รับการสนับสนุนให้จดทะเบียนในต่างประเทศก็เท่ากับว่า เราสามารถคุ้มครองสินค้าไทยที่เข้าไปขายในตลาดโลกได้อีกด้วย



ภาพที่ 4.62 ประโยชน์ที่ได้รับเมื่อขึ้นทะเบียนสินค้าชุมชน เป็นสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ GI

ปัจจุบันสินค้า GI เป็นส่วนหนึ่งบนเวทีการเจรจาการค้าระหว่างประเทศ เพื่อปกป้องผลิตภัณฑ์ด้านการเกษตร และขณะนี้ ประเทศในกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ต่างพยายามส่งเสริมและสร้างมาตรฐานเพื่อปกป้องสินค้าจีไอของตนเองมากขึ้น จากรายงานของกรมทรัพย์สินทางปัญญา กระทรวงพาณิชย์ระบุว่า สินค้าไทยที่ได้รับการขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์แล้วมี 99 รายการ ใน 66 จังหวัด ซึ่งส่วนใหญ่อยู่ในหมวดสินค้าที่เกี่ยวข้องกับภาคการเกษตร อาทิ ข้าว ผักและผลไม้ ผ้าไหมและผ้าฝ้าย อาหาร หัตถกรรมและอุตสาหกรรม ไวน์และสุรา เป็นต้น โดยสินค้าที่ขึ้นทะเบียนแล้วจะได้รับตราสัญลักษณ์จากกรมทรัพย์สินทางปัญญาไว้ใช้เป็นเครื่องหมายที่ใช้กับสินค้าที่มาจากแหล่งผลิตที่เฉพาะเจาะจง



ภาพที่ 4.63 ตัวอย่างการนำเสนอ “การยื่นคำขอจดทะเบียน GI ในต่างประเทศ”

ด้านการยื่นคำขอขึ้นทะเบียนในต่างประเทศนั้น กรมทรัพย์สินทางปัญญาได้ดำเนินการขึ้นทะเบียนเรียบร้อยแล้ว 6 รายการประกอบด้วย ข้าวหอมมะลิทุ่งกุลาร้องไห้ กาแฟดอยตุง กาแฟดอยช้าง ข้าวสังข์หยด (ขึ้นทะเบียนในสหภาพยุโรป)

เส้นไหมไทยพื้นบ้านอีสาน (ขึ้นทะเบียนในเวียดนาม) และผ้าไหมยกดอกลำพูน (ขึ้นทะเบียนในอินโดนีเซีย) ส่วนที่กำลังอยู่ระหว่างการขอขึ้นทะเบียนในประเทศญี่ปุ่น ได้แก่ กาแฟดอยช้าง กาแฟดอยตุง และสับปะรดห้วยมุ่น ในประเทศจีน ได้แก่ ข้าวหอมมะลิทุ่งกุลาร้องไห้ ส้มโอทับทิมสยามปากพนัง

ในประเทศเวียดนาม ได้แก่ มะขามหวานเพชรบูรณ์ ลำไยอบแห้งเนื้อสีทองลำพูน สำหรับในกัมพูชา คือ กาแฟดอยตุง และอินเดีย คือ ผ้าไหมยกดอกลำพูน



ภาพที่ 4.64 ขั้นตอนการขอขึ้นทะเบียน และการขออนุญาตใช้ตราสัญลักษณ์ GI ไทย

4.2.3 เข้าร่วมงานมหกรรมสมุนไพรแห่งชาติและการประชุมวิชาการประจำปีการแพทย์แผนไทย การแพทย์พื้นบ้าน และการแพทย์ทางเลือกแห่งชาติ ครั้งที่ 16 ในวันที่ 7 มีนาคม 2562 ณ ห้องประชุม Phoenix 1-6 ศูนย์แสดงสินค้าและการประชุมอิมแพ็ค เมืองทองธานี จังหวัดนนทบุรี

ทรัพย์สินทางปัญญากับการใช้ประโยชน์จากภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย

ทรัพย์สินทางปัญญาแต่ละประเภทแตกต่างกัน ลิขสิทธิ์นั้นเป็นการคุ้มครองผู้สร้างสรรค์โดยผลของกฎหมายไม่ต้องจดทะเบียน สิทธิบัตรเป็นการจดทะเบียนสิทธิคุ้มครองการประดิษฐ์หรือออกแบบขึ้นมาใหม่ เครื่องหมายการค้า มีพลังในการสื่อสาร (Brand Community) เหล่านี้มีอายุการคุ้มครอง แต่สิทธิในภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทยนั้น เป็นการจดทะเบียนเพื่อคุ้มครองสิทธิในภูมิปัญญาดั้งเดิม ได้แก่ ตำรับยา ตำรา การแพทย์แผนไทย การแพทย์พื้นบ้าน ที่มีอยู่มาาก่อนแล้ว ซึ่งไม่หมดอายุการคุ้มครอง จะสืบทอดรุ่นต่อรุ่น

การอนุรักษ์ภูมิปัญญา คือการเก็บไว้ไม่ให้สูญหาย ไม่จำเป็นต้องใช้ประโยชน์ในที่ ซึ่งอาจมีการใช้ประโยชน์โดยลูกหลาน หรือบุคคลภายนอก การจดแจ้งข้อมูลภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทยนอกจากจะมีประโยชน์กับประเทศที่จะมีฐานข้อมูลเป็นสมบัติของชาติแล้ว ประโยชน์ที่เจ้าของภูมิปัญญาจะได้รับคือจะมีการประกาศว่าภูมิปัญญาได้รับความคุ้มครอง เจ้าของภูมิปัญญามีสิทธิในภูมิปัญญานั้นแต่เพียงผู้เดียว หากมีบริษัทจะนำไปต่อยอดเจ้าของภูมิปัญญาจะได้รับการแบ่งปันผลประโยชน์กลับคืนมา หรือหากมีการจดสิทธิบัตรจะมีการสืบค้นฐานข้อมูลจากการจดแจ้งภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทยด้วย



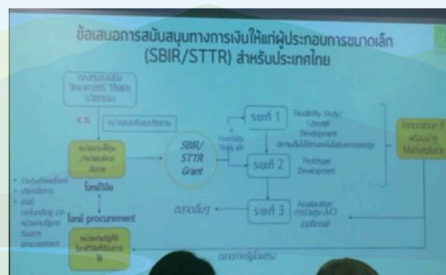
ภาพที่ 4.65 เข้าร่วมงานมหกรรมสมุนไพรแห่งชาติและการประชุมวิชาการประจำปีการแพทย์แผนไทย การแพทย์พื้นบ้าน และการแพทย์ทางเลือกแห่งชาติ ครั้งที่ 16

4.2.4 เข้าร่วมการประชุมระดมสมอง (Focus Group) ข้อเสนอมาตรการสนับสนุนทุนสำหรับผู้ประกอบการขนาดเล็ก เพื่อพัฒนางานวิจัยและนวัตกรรมตามโจทย์ความต้องการของภาครัฐ ในวันที่ 10 เมษายน 2562 ณ สำนักงานคณะกรรมการนโยบายวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรมแห่งชาติ กรุงเทพมหานคร

สวทช.ได้นำเสนอร่างข้อเสนอมาตรการสนับสนุนทุนสำหรับผู้ประกอบการขนาดเล็ก เพื่อพัฒนางานวิจัยและนวัตกรรมตามโจทย์ความต้องการของภาครัฐ โดยการดำเนินงานที่ผ่านมาได้นำเสนอร่างดังกล่าวกับคณะทำงานเร่งรัดการออกกฎหมายส่งเสริมการพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรม และคณะกรรมการจัดทำระบบบริหารจัดการงบประมาณบูรณาการวิจัยและนวัตกรรม ซึ่งทั้ง 2 คณะมีมติเห็นชอบในหลักการร่างข้อเสนอฯ และมอบหมายให้ สวทช.ดำเนินการจัดทำรายละเอียดมาตรการเพื่อนำเสนอคณะรัฐมนตรีต่อไป



ภาพที่ 4.66 เข้าร่วมการประชุมระดมสมอง (Focus Group) ข้อเสนอมาตรการสนับสนุนทุนสำหรับผู้ประกอบการขนาดเล็ก



ภาพที่ 4.67 ข้อเสนอการสนับสนุนทางการเงินให้แก่ผู้ประกอบการขนาดเล็ก
SBIR : Small Business Innovation Research

ประเด็นหารือและรับฟังความคิดเห็น

1. โจทย์วิจัยและนวัตกรรมของหน่วยงานภาครัฐที่ต้องการให้ภาคเอกชนเป็นผู้ดำเนินการ
2. ความสามารถของหน่วยงานภาครัฐ ที่จะป็นหน่วยดำเนินงานโครงการ SBIR โดยมีการติดตาม และประเมินผลการให้ทุนให้แต่ละระยะ (internal review process)
3. โปรแกรม SBIR มีกลไกที่เหมาะสมหรือมีปัญหาอุปสรรคอย่างไร หากดำเนินงานในหน่วยงานของท่าน

ข้อเสนอแนะจากที่ประชุม

- หลักการของการให้ทุน SBIR กับผู้ประกอบการขนาดเล็กใช้ได้ แต่ยังไม่มีความหมายรองรับในการปกป้องผู้เชี่ยวชาญ/หน่วยงานของรัฐ ที่เป็นผู้กำหนดโจทย์วิจัยและติดตามประเมินผล หากยังต้องใช้ระเบียบจัดซื้อจัดจ้าง หรือตรวจสอบโดย สตง. ซึ่งเรื่องทุจริตไม่มีอายุความ

- ควรกำหนดนิยามของ SME ให้ชัดเจน หรือควรอ้างอิงนิยามของ สสว.เพื่อจะได้เป็นนิยามเดียวกัน และควรหาตัวเลขของ SME ในไทยที่เข้าเงื่อนไขการรับทุนนี้ ซึ่งอาจจะเกิดการย้อนแย้งกับหลักการของให้ทุนที่เป็นเทคโนโลยีมีความเสี่ยงสูง และใช้งบประมาณวิจัยสูง

ความเห็น

SBIR เป็นหลักการการให้ทุน เพื่อสนับสนุนผู้ประกอบการขนาดเล็ก เอกชนเป็นผู้วิจัย และโจทย์วิจัยต้องเป็นการพัฒนาเทคโนโลยีใหม่ เป็นนวัตกรรมที่มี value เป็นเทคโนโลยีที่มีความเสี่ยงสูงที่จะลงทุน เกิด impact สูง มีรายได้กลับมาให้ภาคเอกชน เอกชนที่รับทุนเป็นเจ้าของและได้ใช้ประโยชน์จากทรัพย์สินทางปัญญา ซึ่งในระยะแรก สวพส.อาจยังไม่เข้าช่วย หากมีการประกาศใช้ระเบียบให้ทุนวิจัยในลักษณะนี้

4.2.5 เข้าร่วมการสัมมนาחרกรรมทรัพย์สินทางปัญญา (IP Fair 2019) ระหว่างวันที่ 30-31 พฤษภาคม 2562 ณ โรงแรมเซ็นทาราแกรนด์ เซ็นทรัลพลาซา ลาดพร้าว กรุงเทพมหานคร

กรรมทรัพย์สินทางปัญญา กระทรวงพาณิชย์ จัดงานสัมมนาחרกรรมทรัพย์สินทางปัญญา (IP Fair 2019) ณ โรงแรมเซ็นทาราแกรนด์ เซ็นทรัลพลาซา ลาดพร้าว กรุงเทพฯ เพื่อส่งเสริมให้เกิดความรู้ ความเข้าใจทรัพย์สินทางปัญญาและการขยายผลในเชิงพาณิชย์ให้กับผู้ประกอบการเกิดผลเป็นรูปธรรมมากขึ้น และมุ่งเน้นให้องค์ความรู้ทางวิชาการแก่สังคม พร้อมกับการจับคู่ธุรกิจส่งเสริมการค้าให้กับผู้ประกอบการ ภายใต้แนวคิด “GROW YOUR THOUGHTS ต่อยอดความคิด” ขยายยอดความคิดทรัพย์สินทางปัญญาสู่การค้าเชิงพาณิชย์อย่างสมบูรณ์ โดยมีผู้เข้าร่วมจากผู้ประกอบการ บริษัท และประชาชนทั่วไป ภายในงานมีการจัดสัมมนาที่ครอบคลุมทุกมิติด้านทรัพย์สินทางปัญญา จำนวน 6 หัวข้อ ได้แก่ (1) การประเมินมูลค่าทรัพย์สินทางปัญญาอย่างไรให้เกิดประโยชน์สูงสุดในเชิงพาณิชย์ (2) ต่อยอดธุรกิจด้วยแนวคิดทรัพย์สินทางปัญญา (3) พิชิตเกมธุรกิจวางหมากคิดเรื่องชื่อเว็บไซต์ (4) สร้างสรรค์ลิขสิทธิ์อย่างไรทำกำไรในยุค 4.0 (5) สิทธิบัตรไทยไปไกลกว่าที่คิด : เจาะประเด็น PCT และ (6) SMEs ก้าวไกลจดแบรนด์ไทยในต่างประเทศ

เข้าร่วมการเสวนาเรื่อง “การประเมินมูลค่าทรัพย์สินทางปัญญาอย่างไรให้เกิดประโยชน์สูงสุดในเชิงพาณิชย์” เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจในหลักการการประเมินมูลค่าทรัพย์สินทางปัญญาและมุมมองของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่มีต่อการประเมินมูลค่าทรัพย์สินทางปัญญา

การประเมินมูลค่าทรัพย์สิน เป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาระบบเศรษฐกิจส่วนรวม ทั้งในด้านของตลาดเงินและตลาดทุนทรัพย์สินที่ทำการประเมินมูลค่า เริ่มพัฒนาจากการประเมินมูลค่าอสังหาริมทรัพย์ แต่ในปัจจุบันการพัฒนาเศรษฐกิจสังคมเจริญก้าวหน้าไปมาก ทรัพย์สินที่มีการประเมินมูลค่า จึงมีหลากหลายประเภทมากขึ้น (1) อสังหาริมทรัพย์ ได้แก่ ที่ดินอาคาร สิทธิการเช่าในอนาคตอันใกล้จะมีทรัพย์สินลิขสิทธิ์ (2) สหกรณ์ทรัพย์ ได้แก่ ทรัพย์สินมีค่าเครื่องจักรและอุปกรณ์รถยนต์เรืออื่น ๆ

ปัจจุบันสมาคมนักประเมินราคาอิสระไทยร่วมกับสมาคมผู้ประเมินค่าทรัพย์สินแห่งประเทศไทยอยู่ระหว่างการขึ้นทะเบียนและจัดทำบัญชีรายชื่อผู้ประเมินมูลค่าเครื่องจักรและอุปกรณ์ การประเมินมูลค่าไม้ยืนต้นสมาคมนักประเมินราคาอิสระไทยและสมาคมผู้ประเมินค่าทรัพย์สินแห่งประเทศไทยร่วมกับคณะวนศาสตร์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์รวม 3 หน่วยงานได้ทำบันทึกข้อตกลงร่วมกันพัฒนาและวิธีการประเมินมูลค่าไม้ยืนต้นและในที่ 30 พฤศจิกายน 2561 ที่ผ่านมากองทะเบียนหลักประกันทางธุรกิจกรมพัฒนาธุรกิจ

การค้าได้จัดการฝึกอบรมพัฒนาศักยภาพผู้บังคับหลักประกันเรื่อง “ต้นไม้มูลค่าประเมินราคาอย่างไร” จัดโดยกรมพัฒนาธุรกิจการค้าเพื่อส่งเสริมความรู้ในการประเมินมูลค่าไม้ยืนต้น

การประเมินมูลค่าทรัพย์สินทางปัญญา (IP Valuation)

1. การอนุญาตให้ใช้สิทธิ : ผู้ให้อนุญาต และผู้ขออนุญาต
2. หลักประกันทางธุรกิจ : เจ้าของทรัพย์สินทางปัญญา และสถาบันการเงิน
3. การเจรจาธุรกิจ : เจ้าของธุรกิจ และหุ้นส่วนทางธุรกิจ

ตารางที่ 4.4 วิธีการประเมินมูลค่าทรัพย์สินทางปัญญา

Valuation Method	วัตถุประสงค์	ปัจจัย/ ข้อจำกัดในการเลือกใช้วิธีการประเมิน
1.1 Cost Approach ประเมินจากต้นทุนที่ใช้ไปในงานวิจัย	เพื่อหาผู้ร่วมลงทุน/ หาผู้ร่วมวิจัย	เหมาะสำหรับการจัดสรรสัดส่วนความเป็นเจ้าของ หรือ Benefit sharing
1.2 Market Approach ประเมินจากการเปรียบเทียบกับตัวอย่างที่ใกล้เคียงกัน	เพื่อการอนุญาตให้ใช้สิทธิเพื่อหาผู้ร่วมลงทุน	ข้อจำกัดด้านการหาข้อมูลสำหรับการเปรียบเทียบ
1.3 Income Approach ประเมินจากกระแสเงินสดที่คาดว่าจะได้รับโดยการตั้งสมมุติฐานของธุรกิจในด้านต่าง ๆ	เพื่อการอนุญาตให้ใช้สิทธิเพื่อเป็นหลักประกันธุรกิจเพื่อหาผู้ร่วมลงทุน	การตั้งสมมุติฐานมีความซับซ้อนและควรมีเหตุผลประกอบ
1.4 Relief from Royalty Approach ประเมินจากค่าเช่าสิทธิ	เพื่อการอนุญาตให้ใช้สิทธิ	เหมาะสำหรับการดำเนินธุรกิจด้านการถ่ายทอดเทคโนโลยี
1.5 Cost Saving Valuation Method การวัดมูลค่าจากการประหยัด	เพื่อการอนุญาตให้ใช้สิทธิเพื่อเป็นหลักประกันธุรกิจเพื่อหาผู้ร่วมลงทุน	เหมาะสำหรับผลงานที่สร้างมูลค่าจากการลดต้นทุน
1.6 Strategic Value Method การวัดมูลค่าผลกระทบที่มีต่อธุรกิจ	เพื่อการอนุญาตให้ใช้สิทธิเพื่อหาผู้ร่วมลงทุน	ใช้สำหรับผลงานที่ส่งผลต่อภาพรวมของ ธุรกิจ และ/หรือผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ของบริษัท

ประเมินจากต้นทุนที่ใช้ไปในงานวิจัย (Cost Approach)

1. ประเมินจากต้นทุนที่ใช้ไปในงานวิจัย ได้แก่
 - ค่าวัตถุดิบที่ใช้ในการทดลอง (ทั้งที่สำเร็จและไม่สำเร็จ)
 - ค่าซื้อ/เช่าเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
 - ค่าแรงทีมนักวิจัย
 - ค่าผู้เชี่ยวชาญในสาขาต่าง ๆ

- เช่าสถานที่ทำการทดลอง
- ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง ตามความเหมาะสม
- 2. ผลตอบแทนที่ต้องการจากการถ่ายทอดเทคโนโลยี
- 3. แนวทางการรับผลตอบแทน (เน้นระยะยาว หรือ ระยะสั้น)

ประเมินจากการเปรียบเทียบกับตัวอย่างที่ใกล้เคียงกัน (Market Approach)

1. ประเมินจากการเปรียบเทียบตัวอย่างที่ใกล้เคียงกันที่คาดว่าผลิตภัณฑ์ จะสามารถเข้าสู่ตลาดได้
 - Identify market segment
 - Location
 - Business strategy
 - Potential sample
2. Lifetime of IP / Life cycle
3. แนวทางการรับผลตอบแทน (เน้นระยะยาว หรือ ระยะสั้น)

ประเมินจากกระแสเงินสดที่คาดว่าจะได้รับโดยการตั้งสมมติฐานของธุรกิจในด้านต่าง ๆ (Income Approach)

1. ประเมินจากกระแสเงินสดที่คาดว่าจะได้รับ
 - Identify market segment
 - Location
 - Business plan & strategy
 - Market access strategy
 - Potential licensee => Cost structure
2. Lifetime of IP / Business Life cycle
3. Discount cash flow (NPV: Net present value) / Discount factor
4. แนวทางการรับผลตอบแทน (เน้นระยะยาว หรือ ระยะสั้น)

ปัจจัยที่ส่งผลต่อ Discount rate ทางการเงินและปัจจัยความเสี่ยงที่ส่งผลต่อการประเมิน ดังนี้

1. ค่าเสียโอกาสทางการเงินจากผลตอบแทนทางการเงินโดยใช้ CAPM หรือ WACC เช่น R_f พันธบัตรรัฐบาลที่มีอายุ 5 ปี (จำหน่าย ส.ค. -ก.ย. 2561 อัตราผลตอบแทนร้อยละ 2.15 ต่อปี) หรือ R_m ผลตอบแทนจากการลงทุน (11.61% ตามอัตราผลตอบแทนย้อนหลัง 10 ปีของตลาดหุ้นไทย) และค่าเบต้าตามรายอุตสาหกรรม เป็นต้น
2. สถานะของเทคโนโลยีหรือนวัตกรรม เช่น ตามหลักของ TRL หรือ สถานะของเทคโนโลยี (Idea stage , Lab scale, Pilot scale, Manufacture scale) เป็นต้น
3. ประเภทและสถานะของทรัพย์สินทางปัญญา เช่น สิทธิบัตรการประดิษฐ์ที่อยู่ระหว่างยื่นคำขอประกาศโฆษณา หรือได้รับจดทะเบียนแล้ว เป็นต้น
4. ปัจจัยเสี่ยงสำคัญที่ส่งผลต่อธุรกิจ เช่น สถานะของธุรกิจ สภาพแวดล้อมทางการตลาด ประวัติและผลงานของทีมงาน ความเป็นไปได้ของแผนการเข้าสู่ตลาดต่าง ๆ เป็นต้น

การประเมินมูลค่าทรัพย์สินทางปัญญา เพื่อใช้เป็นหลักประกันกับสถาบันการเงิน

ในอดีตการนำผลการประเมินมูลค่าทรัพย์สินทางปัญญา เพื่อเป็นหลักประกันกับสถาบันการเงิน มีข้อจำกัดบางประการ ดังนี้

- ผู้ประเมิน ได้แก่ 1.ผู้ประเมินในสถาบันการเงิน และ 2.ผู้ประเมินภายนอก จะจำกัดเฉพาะผู้ประเมินตามบัญชีรายชื่อของกสท.
- ผู้ประเมินภายนอกที่จัดทำรายงานประเมินมูลค่าทรัพย์สิน จะต้องเป็นคู่สัญญารับงานประเมินราคากับธนาคารโดยตรง

เมื่อวันที่ 8 พฤษภาคม 2562 ที่ผ่านมา ธนาคารแห่งประเทศไทย ได้ออกประกาศแนวนโยบาย เรื่อง การประเมินราคาหลักประกันและอสังหาริมทรัพย์รอการขาย ที่ได้มาจากการรับชำระหนี้ การประกันการให้สินเชื่อ หรือที่ซื้อจากการขายทอดตลาดของสถาบันการเงินใหม่ แต่ยังไม่รวมถึงสถาบันการเงินของรัฐ

ยกเลิกกำหนดที่ให้สถาบันการเงิน ต้องทำสัญญาว่าจ้างผู้ประเมินราคาภายนอกโดยตรง เพื่อให้ความเป็นอิสระในการดูแล การประเมินหลักประกัน และลดค่าใช้จ่ายซ้ำซ้อนของผู้ขอสินเชื่อ และเพิ่มเติมผู้ประเมินภายนอกสำหรับการประเมินมูลค่ากิจการและทรัพย์สินทางปัญญา

และได้กล่าวถึงการประเมินมูลค่าเครื่องหมายการค้า เครื่องหมายการค้านั้นต้องมีการใช้อย่างแพร่หลาย มีชื่อเสียง และเป็นที่รู้จัก รวมถึงมีการทำการตลาด มีรายได้ที่มากขึ้น ตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เจ้าของเครื่องหมายการค้าจะมีสิทธิแต่เพียงผู้เดียว สามารถจำหน่ายถ่ายโอนเป็นมรดกได้ โดยไม่สิ้นสุด ต้องมีการต่ออายุทุก ๆ 10 ปี แต่การให้สิทธิผู้อื่นใช้ ต้องมีการกำหนดระยะเวลา ประโยชน์ของการประเมินมูลค่าเครื่องหมายการค้า มีดังนี้

1. เพื่อประกอบการขอสินเชื่อจากสถาบันทางการเงิน
2. เพื่อประกอบการเปลี่ยนมือ
3. เพื่อประกอบการกำหนดอนุญาตให้ใช้สิทธิ
4. เพื่อประกอบการกำหนดค่าเสียหายจากการละเมิด
5. เพื่อประกอบการโอนกิจการระหว่างบริษัท
6. เพื่อประกอบการรับมาตรฐานการบัญชีที่เกี่ยวข้อง

การนำผลของการประเมินมูลค่าทรัพย์สินทางปัญญาไปใช้ในเชิงพาณิชย์ สามารถนำไปใช้ได้ในด้านธุรกรรมของตลาดทุนและตลาดเงิน ซึ่งการใช้ประโยชน์จากผลการประเมินทรัพย์สินทางปัญญาในเชิงพาณิชย์ มีดังนี้

1. การส่งเสริมพัฒนาธุรกิจใหม่จากสิ่งประดิษฐ์คิดค้นใหม่
2. การบันทึกบัญชีทรัพย์สินทางปัญญาของกิจการ
3. การเจรจาผู้ร่วมทุนหรือการควบรวมกิจการหรือการซื้อขายกิจการ
4. การแบ่งปันผลประโยชน์ในกิจการ
5. การนำไปใช้เป็นหลักประกันทางธุรกิจ

และมีการนำเสนอผลการประเมินไปใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ ตามประเภทของทรัพย์สินทางปัญญา ได้แก่ สิทธิบัตรการประดิษฐ์และอนุสิทธิบัตร ได้แก่ ข้าวฟ่างห้ามเลือดในท้องผ่าตัด สบู่ที่มียางนาเป็นส่วนประกอบ สิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์ ได้แก่ กระเป่าพับเปลี่ยนทรง เครื่องหมายการค้า ได้แก่ SAKKA SPORT ข้าวหงส์ทอง และ Ag-gro Thailand และลิขสิทธิ์ ได้แก่ ซอฟต์แวร์เกี่ยวกับเรือบของบริษัท ใจแอนท์ ซิสเต็มส์ดีไซน์ จำกัด และ BonusPAD ของบริษัท KhongThae เพื่อให้เจ้าของทรัพย์สินทางปัญญาสามารถประเมินมูลค่าทรัพย์สินทางปัญญาของตนและนำไปใช้ประโยชน์ทางธุรกิจได้

หัวข้อเรื่อง สิทธิบัตรไทยไปไกลกว่าที่คิด : เจาะประเด็น PCT

ได้กล่าวถึงระบบ PCT (PATENT COOPERATION TREATY) ซึ่งระบบ PCT เกิดจากความตกลงระหว่างประเทศด้านสิทธิบัตรการประดิษฐ์ ที่สามารถยื่นคำขอระหว่างประเทศเพียงครั้งเดียวเพื่อยื่นขอรับความคุ้มครองการประดิษฐ์ในประเทศภาคีแห่งสนธิสัญญา ซึ่งเป็นการอำนวยความสะดวกและลดภาระของผู้ขอรับสิทธิบัตรในประเทศต่าง ๆ แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอนหลัก ดังนี้

- (1) ขั้นตอนระหว่างประเทศ (INTERNATIONAL PHASE) จะเกี่ยวข้องกับการดำเนินการต่าง ๆ ก่อนเข้าประเทศปลายทาง โดยคำขอรับสิทธิบัตรที่จะยื่นผ่านระบบ PCT นั้นจะต้องดำเนินการภายใต้กฎเกณฑ์และเงื่อนไขที่กำหนดไว้ โดยองค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลก (WIPO) เช่น การยื่นคำขอระหว่างประเทศ การเลือกองค์กรตรวจค้นระหว่างประเทศ (ISA) เพื่อให้ตรวจค้นงานที่ปรากฏอยู่ แล้วพร้อมทั้งออกความเห็นในการประเมินความเป็นไปได้ในการได้รับสิทธิบัตร
- (2) ขั้นตอนในประเทศ (NATIONAL PHASE) เป็นขั้นตอนการเข้าไปขอรับความคุ้มครองในประเทศปลายทาง ซึ่งผู้ขอจะต้องดำเนินการตามข้อกำหนดและกฎหมายของประเทศนั้น ๆ จะเห็นได้ว่าการขอรับความคุ้มครองการประดิษฐ์ผ่านระบบนี้ เป็นวิธีที่ให้ประโยชน์มากที่สุดสำหรับผู้ขอที่ต้องการความคุ้มครองในหลายประเทศ และยังสามารถประเมินความเป็นไปได้ในการได้รับสิทธิบัตร นอกจากนี้ยังมีเวลาให้ผู้ขอได้ศึกษาแนวโน้มของตลาดและเตรียมความพร้อมเพิ่มขึ้นก่อนที่จะตัดสินใจว่าจะเข้าสู่ตลาดในประเทศนั้น ๆ หรือไม่

การขอรับความคุ้มครองการประดิษฐ์ผ่านระบบ PCT เป็นวิธีที่ให้ประโยชน์มากที่สุดสำหรับผู้ขอที่ต้องการความคุ้มครองในหลายประเทศ และยังสามารถประเมินความเป็นไปได้ในการได้รับสิทธิบัตร นอกจากนี้ยังมีเวลาให้ผู้ขอได้ศึกษาแนวโน้มของตลาดและเตรียมความพร้อมเพิ่มขึ้นก่อนที่จะตัดสินใจว่าจะเข้าสู่ตลาดในประเทศนั้น ๆ หรือไม่ ทั้งนี้ระบบ PCT ไม่ใช่ระบบการจดทะเบียน คือ การที่คำขอระหว่างประเทศใดได้รับอนุมัติการจดทะเบียนในประเทศหนึ่งแล้ว ก็ไม่ได้หมายความว่า จะได้รับการจดทะเบียนในประเทศอื่น ๆ ด้วย ทั้งนี้เนื่องจากการอนุมัติการจดทะเบียนของแต่ละประเทศย่อมขึ้นกับกฎหมายของประเทศนั้น ๆ

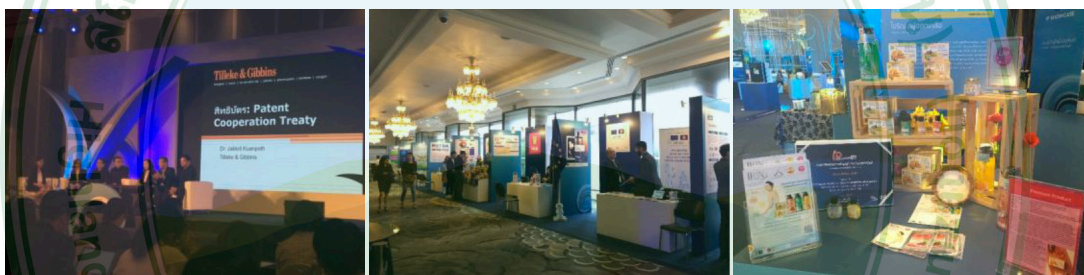
หัวข้อเรื่อง สร้างสรรค์ลิขสิทธิ์อย่างไร ทำกำไรในยุค 4.0

ผู้บริโภคและผู้สร้างสรรค์งานลิขสิทธิ์ต้องมีการปรับตัวเพื่อเข้าสู่ยุค 4.0 ในยุค 4G โทรศัพท์มือถือเข้ามาเกี่ยวข้อง ทำให้คนติดสมาทโฟนมากขึ้น แต่ 5G ทำให้โลกความเป็นจริงกับโลกเสมือนจริงมาเจอกัน อินเทอร์เน็ตในทุกสิ่ง เรียกว่า Internet of Things (IOT) หมายถึง การที่สิ่งต่าง ๆ ถูกเชื่อมโยงทุกสิ่งทุกอย่าง

สู่โลกอินเทอร์เน็ต ทำให้มนุษย์สามารถสั่งการควบคุมการใช้งานอุปกรณ์ต่างๆ ผ่านทางเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เช่น การเปิด-ปิด อุปกรณ์เครื่องใช้ไฟฟ้า รถยนต์ โทรศัพท์มือถือ เครื่องมือสื่อสาร เครื่องมือทางการแพทย์ อาคาร บ้านเรือน เครื่องใช้ในชีวิิตประจำวันต่าง ๆ ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เป็นต้น ถ้ายังไม่มี การปรับตัว อาจจะถูกแทนที่ด้วยสิ่งเหล่านี้ ต้องกระตุ้นให้เราเกิดการเปลี่ยนแปลง ซึ่งได้ให้ข้อเสนอแนะต่อผู้สร้างสรรคงาน ดังนี้

1. นำเรื่องสั้นของตนเองมาเขียนนิยาย
2. เลือกแนวโน้ม
3. อยากถ่ายทอด สื่อสารไปทิศทางไหน
4. ทำให้สิ่งนั้นมีชีวิต สร้าง Calater สร้างเรื่องราว

นอกจากนี้ภายในงานยังมีกิจกรรมอื่น ๆ เช่น IP Clinic การจัดพื้นที่ให้คำปรึกษาด้านการจดทะเบียนทรัพย์สินทางปัญญา IP Services บริการให้คำปรึกษาและขอแนะนำด้านทรัพย์สินทางปัญญา โดยหน่วยงานพันธมิตร IP Champion จัดแสดงผลงานและพรีมอเบรจวส์แก่ผู้ชนะเลิศจากการประกวด IP Champion ที่ประสบความสำเร็จจากการนำทรัพย์สินทางปัญญาไปใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์อย่างเป็นรูปธรรม IP Showcase จัดแสดงนวัตกรรมทรัพย์สินทางปัญญาที่น่าสนใจ และ Business Matching กิจกรรมจับคู่ธุรกิจเพื่อขยายโอกาสทางการค้า



ภาพที่ 4.68 เข้าร่วมการสัมมนาหมกรรมทรัพย์สินทางปัญญา (IP Fair 2019)

4.2.6 เข้าร่วมการสัมมนาหมมองทรัพย์สินทางปัญญาต่อปัญญาประดิษฐ์ AI ในยุคดิจิทัล
ในวันที่ 18 มิถุนายน 2562 ณ โรงแรมเจ้าพระยาปาร์ค รัชดาภิเษก กรุงเทพมหานคร

กรมทรัพย์สินทางปัญญา กระทรวงพาณิชย์ และสำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล (depa) จัดงานสัมมนา “หมมองทรัพย์สินทางปัญญาต่อปัญญาประดิษฐ์ (AI) ในยุคดิจิทัล” มีเครือข่ายตัวแทนสิทธิบัตรทั้งภาครัฐและภาคเอกชน และผู้เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติด้านทรัพย์สินทางปัญญาให้ความสนใจเข้าร่วมงานดังกล่าวจัดขึ้นเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง เกี่ยวกับบทบาทของทรัพย์สินทางปัญญาต่อการคุ้มครองปัญญาประดิษฐ์ (AI) และเปิดโอกาสให้เครือข่ายทรัพย์สินทางปัญญาและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างกันกับกรมทรัพย์สินทางปัญญา เพื่อให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ณ ห้องเจ้าพระยาบอลรูม ชั้น 2 โรงแรม โรงแรมเจ้าพระยาปาร์ค รัชดาภิเษก กรุงเทพฯ โดยเนื้อหาประกอบด้วย

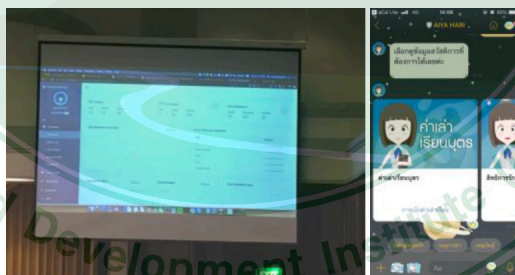
1. หมมองทรัพย์สินทางปัญญาต่อปัญญาประดิษฐ์ (AI) ในยุคดิจิทัล
2. เข้าใจธุรกิจ AI ในประเทศไทย : สิ่งที่ต้องทบทวนสิทธิบัตรจากปาก Startup ด้าน AI ตัวจริง (TBC)

3. กฎหมายสิทธิบัตรใหม่ เพื่อรองรับยุคดิจิทัลกับการปลดล๊อคไขข้อข้องใจกับการพิจารณาชิงนายทะเบียนสิทธิบัตร

ปัจจุบันประเทศไทยอยู่ในยุคดิจิทัล มีการนำปัญญาประดิษฐ์ (AI : Artificial Intelligence) มาใช้อย่างแพร่หลาย เช่น การแปลภาษาด้วย Google Translate การจับภาพแปล การกรองสแปมอีเมล รวมไปถึงช่วยในการแท็กรูปใน Facebook ได้อย่างอัตโนมัติ ปัญญาประดิษฐ์ (AI) คือ โปรแกรมที่ถูกเขียนและพัฒนาให้มีความฉลาด มีความสามารถคิด วิเคราะห์ วางแผน และตัดสินใจได้ โดยการประมวลผลจากฐานข้อมูลขนาดใหญ่ และยังสามารถดัดแปลงการประมวลผล ประยุกต์ให้เป็นไปตามสถานการณ์ต่าง ๆ เช่น Amazon Alexa และ Siri ยังมีกระบวนการคิดที่คล้ายมนุษย์ หรือปัญญาประดิษฐ์และยังสามารถช่วยในการวิเคราะห์และตัดสินใจข้อมูลต่าง ๆ ได้เอง บางครั้งปัญญาประดิษฐ์ (AI) ช่วยในการตัดสินใจ หรือเป็นเครื่องอำนวยความสะดวกอย่างหนึ่ง เช่น ประเทศอิสราเอลได้สร้างหุ่นยนต์เพื่อใช้ในการทำงาน law firm (ร่างกฎหมาย) และประเทศซาอุดีอาระเบีย สร้างหุ่นยนต์ ชื่อ โซเฟีย และได้รับสัญชาติเรียบร้อยแล้ว มีการพัฒนาให้แสดงออกเหมือนมนุษย์ทั้งรูปร่าง และพัฒนาให้มีความรู้สึกนึกคิด ความคิดสร้างสรรค์ใกล้เคียงกับมนุษย์มากที่สุด

ประเทศที่มีการยื่นคำขอปัญญาประดิษฐ์ (AI) มากที่สุดของโลก คือ สหรัฐอเมริกา และในส่วนของบริษัท คือ IBM ประเทศไทยมีหน่วยงานที่ยื่นคำขอปัญญาประดิษฐ์ (AI) มากที่สุด คือ NSTA (สวทช.) ปัญญาประดิษฐ์ (AI) 1 ชิ้นงาน อาจจะได้รับคุ้มครองด้านทรัพย์สินทางปัญญาหลายประเภท เช่น สิทธิบัตร คุ้มครองในเรื่องลักษณะทางเทคนิค บางส่วนที่เป็น software อาจจะเป็นลิขสิทธิ์

ปัญญาประดิษฐ์ (AI) มีบทบาทสำคัญอย่างมากในหลาย ๆ ธุรกิจและอุตสาหกรรม บริษัท AIYA (Artificial Intelligence Your Acceptance) สตาร์ทอัพ เป็นผู้บุกเบิกปัญญาประดิษฐ์ (AI) มีการสร้าง Chatbot ขึ้นมา เพื่อช่วยเรื่องของการประชาสัมพันธ์ ดูแลลูกค้าหลังการขาย Chatbot ใช้ในการตอบแชทกลับโดยอัตโนมัติ ซึ่งจะเก็บข้อมูลลูกค้าไว้ให้เราได้ในทุกการพูดคุย ในช่วงแรก ๆ bot ยังไม่เก่ง เนื่องจากเราไม่มีข้อมูลให้ แต่พอเก็บข้อมูลไปเรื่อย ๆ มันจะเก่งขึ้นเรื่อย ๆ



ภาพที่ 4.69 ตัวอย่างแอปพลิเคชัน สร้างโดยบริษัท AIYA (Artificial Intelligence Your Acceptance)

หากเรารู้จักนำเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI) มาใช้ให้เป็นประโยชน์ และรู้จักปรับตัว พัฒนาความรู้ และทักษะของตนเองอยู่เสมอ ก็จะสามารถสร้างรายได้อย่างมากมาย ในอนาคตปัญญาประดิษฐ์ (AI) ยังคงมีการพัฒนาต่อไปอย่างต่อเนื่องไม่สิ้นสุด เพื่อตอบสนองและทำหน้าที่แทนมนุษย์ เช่น เจ้าหน้าที่ตรวจสอบสิทธิบัตร นักวิจัย หุ่นยนต์ดูแลเด็กหรือผู้สูงอายุ และรถยนต์ไร้คนขับ เมื่อเกิดอุบัติเหตุจากรถยนต์ไร้คนขับ อาจจะมีคำถามตามมาว่า ใครเป็นผู้รับผิดชอบ ?? หรือการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาที่เกิดจากปัญญาประดิษฐ์ ทดเทียมสิ่งที่มนุษย์คิด ใครจะเป็นเจ้าของ?

ดังนั้นควรมีปรับปรุงกฎหมายและหน่วยงานที่คุ้มครองดูแลเทคโนโลยีจากปัญญาประดิษฐ์ (AI) เหล่านี้ อย่างชัดเจนและครอบคลุมต่อไป



ภาพที่ 4.70 เข้าร่วมการสัมมนา มุมมองทรัพย์สินทางปัญญาต่อปัญญาประดิษฐ์ AI ในยุคดิจิทัล

4.2.7 กิจกรรมงานตลาดนัดภาคเกษตรกรน่าน (Farmers Market) ระหว่างวันที่ 12-14 มิถุนายน 2562 ณ สำนักงานโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง ลุ่มน่าน อำเภอภูเพียง จังหวัดน่าน

โครงการบริหารจัดการทรัพย์สินทางปัญญาจากผลงานวิจัยและภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชนบนพื้นที่สูง ร่วมกับสำนักงานโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง ลุ่มน่าน จัดกิจกรรมงานตลาดนัดภาคเกษตรกรน่าน (Farmers Market) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อจัดแสดง ประชาสัมพันธ์ และจำหน่ายผลิตภัณฑ์จากผลงานวิจัยในพื้นที่ของจังหวัดน่าน ประกอบด้วย (1) ข้าว ได้แก่ ข้าวเปลือกพันธุ์ข้าวเจ้าเปลือกดำ ข้าวเปลือกพันธุ์ข้าวกำวังไผ่ ข้าวกล้องพันธุ์ข้าวเจ้าเปลือกดำ และ ข้าวกล้องพันธุ์ข้าวเหนียวดำ และ (2) สมุนไพร ได้มีการแปรรูปเป็นสมุนไพรอบแห้ง ได้แก่ ใบมะรุมอบแห้ง ใบเชียงดาอบแห้ง ใบย่านางอบแห้ง และใบรางจืดอบแห้ง ทั้งนี้ได้เผยแพร่องค์ความรู้จากผลงานวิจัย สร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องเครื่องหมายการค้า รวมถึงแนวคิดในการออกแบบเครื่องหมายการค้าแต่ละผลิตภัณฑ์ พร้อมตัวอย่างผลิตภัณฑ์ชุมชน จังหวัดน่านที่ดำเนินการยื่นจดเครื่องหมายการค้า ได้แก่ ข้าววังไผ่ (เครื่องหมายการค้า “ฮาร์ดอย”) ถ่านอัดแท่งจากซังข้าวโพด (เครื่องหมายการค้า “ถ่านอัดแท่ง ศรีบุญเรือง”) ถ่านดุดกลิ่น (เครื่องหมายการค้า “ศรีบุญเรือง ถ่านชาร์โคล”) และกาแฟคั่ว กาแฟดริป (เครื่องหมายการค้า “Huaytone Coffee”)



ภาพที่ 4.71 ตัวอย่างผลิตภัณฑ์ชุมชนจังหวัดน่าน

นอกจากนี้มีการสาธิตวิธีการชงชาสมุนไพรและกาแฟดริป พร้อมให้ชิมฟรี ซึ่งได้รับความสนใจเป็นอย่างมากทั้งพืชสมุนไพร สมุนไพรอบแห้ง ที่สามารถช่วยในเรื่องของการปวดหัว ปวดเมื่อย ความเครียด รวมถึงกาแฟดริป ภายในงานมีการจำหน่ายผัก ผลไม้ปลอดภัย และผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรของเกษตรกร โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง จังหวัดน่าน เช่น ถ่านดุดกลิ่นที่มีคุณสมบัติช่วยลดกลิ่นอับ ขับกลิ่นไม่พึงประสงค์ในสถานที่ต่าง ๆ

และได้สอบถามพูดคุยกับผู้ร่วมงาน พบว่า ส่วนใหญ่เป็นวัยทำงาน วัยเกษียณอายุที่เข้ามาเลือกซื้อ ผลผลิตและผลิตภัณฑ์ของเกษตรกร ซึ่งผลผลิตมีความสดใหม่และเป็นที่น่าสนใจ แต่ขาดเรื่องการประชาสัมพันธ์ เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่ไม่ทราบว่ามีกิจกรรมดังกล่าว วันและเวลาไม่ชัดเจน ผู้ร่วมงานจึงให้ข้อเสนอแนะไว้ ดังนี้

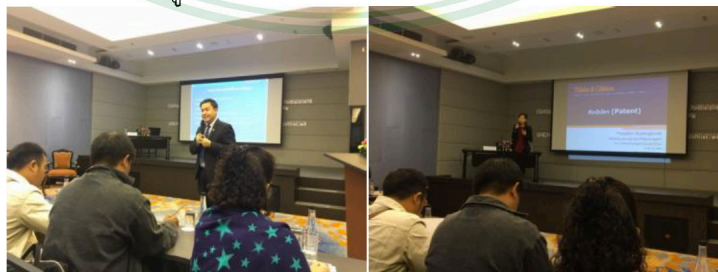
1. ควรมีป้ายแจ้งวันและเวลาที่ชัดเจนในการจัดกิจกรรม “กาดเกษตรกรน่าน”
2. ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบอย่างทั่วถึงและกว้างขวาง ติดป้ายตามสถานที่ราชการ ร้านค้า หรือตลาดชุมชน
3. ควรนำผลผลิตและผลิตภัณฑ์ของเกษตรกรที่มีความหลากหลาย มาจัดแสดงและจำหน่าย



ภาพที่ 4.72 กิจกรรมงานตลาดนัดกาดเกษตรกรน่าน (Farmers Market)

4.2.8 เข้าร่วมอบรมหลักสูตรการประเมินมูลค่าทรัพย์สินทางปัญญา ขั้นต้น ในวันที่ 22 มิถุนายน 2562 ณ โรงแรมนูโว ซิตี้ เขตบางลำพู กรุงเทพมหานคร

โครงการพัฒนาและฝึกอบรมของสมาคมผู้ประเมินค่าทรัพย์สินแห่งประเทศไทย ปี 2562 จัดอบรมหลักสูตร “การประเมินมูลค่าทรัพย์สินทางปัญญา ขั้นต้น” เพื่อให้ผู้รับการอบรมเข้าใจภาพรวมและกฎหมายของทรัพย์สินทางปัญญา รวมถึงความรู้พื้นฐานระบบทะเบียนเครื่องหมายการค้า เนื้อหาประกอบด้วย ภาพรวมของทรัพย์สินทางปัญญา และการประเมินมูลค่าทรัพย์สินทางปัญญาแต่ละประเภท ได้แก่ เครื่องหมายการค้า ระบบทะเบียนเครื่องหมายการค้า เครื่องหมายการค้ากับผู้ประเมิน สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ลิขสิทธิ์ ความลับทางการค้า แบบผังภูมิของวงจรรวม และสิทธิบัตร



ภาพที่ 4.73 เข้าร่วมอบรมหลักสูตรการประเมินมูลค่าทรัพย์สินทางปัญญา ขั้นต้น

ความสำคัญของทรัพย์สินทางปัญญา ทรัพย์สินทางปัญญาไม่ใช่เรื่องไกลตัว มีความเกี่ยวข้องกับชีวิตของเราตลอด 24 ชั่วโมง ตั้งแต่ตื่นนอน เจอยี่ห้อที่นอน ยาสีฟัน สบู่ เสื้อผ้า ยานพาหนะ เป็นต้น

การประเมินมูลค่าทรัพย์สินทางปัญญา ทรัพย์สินทางปัญญาแต่ละประเภทมีคุณสมบัติแตกต่างกัน ผู้ประเมินต้องมีความรู้ในทรัพย์สินทางปัญญาที่จะประเมิน ซึ่งการประเมินมูลค่าทรัพย์สินทางปัญญาเป็นเรื่องที่ใหม่ และละเอียดอ่อน ต้องอาศัยหลายปัจจัยมาพิจารณา เช่น วงจรชีวิตผลิตภัณฑ์

ข้อมูลที่ใช้ในการประเมิน

1. เอกสารหลักฐาน และรายละเอียดของทรัพย์สินทางปัญญาที่ต้องการประเมิน ขอบเขต และระยะเวลาคุ้มครองแผนธุรกิจ (Business Plan)
2. ประมาณการทางการเงิน
3. ผลประกอบการย้อนหลัง (ถ้ามี)
4. ข้อมูล หรือเอกสารอื่น ๆ ที่จำเป็น เช่น บันทึกประวัติ
5. การโอน การอนุญาตให้ใช้สิทธิ

ปัจจัยเฉพาะที่ผู้ประเมินพิจารณา ได้แก่

1. ชนิดของสินค้า บริการ เช่น สินค้าเป็นสินค้าต้นน้ำ ขายให้ผู้ผลิตประกอบเป็นชิ้นส่วนต่าง ๆ หรือสินค้าปลายน้ำ ขายเป็นผลิตภัณฑ์
2. โครงสร้างและลักษณะของตลาด
3. ประเภทและความหลากหลายของการใช้เครื่องหมายการค้า
4. ความแข็งแรงของเครื่องหมายการค้า เช่น จดทะเบียนได้ในผลิตภัณฑ์กลุ่มเดียว 1 รายการ สินค้า หรือหลายรายการ เช่น ชัมซุง ใช้ในทีวี แอร์ ประกันภัย เป็นต้น
5. สถานะคำขอจดทะเบียน สถานะจะคงอยู่จนกว่านายทะเบียนมีคำสั่ง ได้แก่
 - P อยู่ระหว่างดำเนินการ (Pending)
 - R จดทะเบียนแล้ว (Registered)
 - D คำขอตาย (Dead)

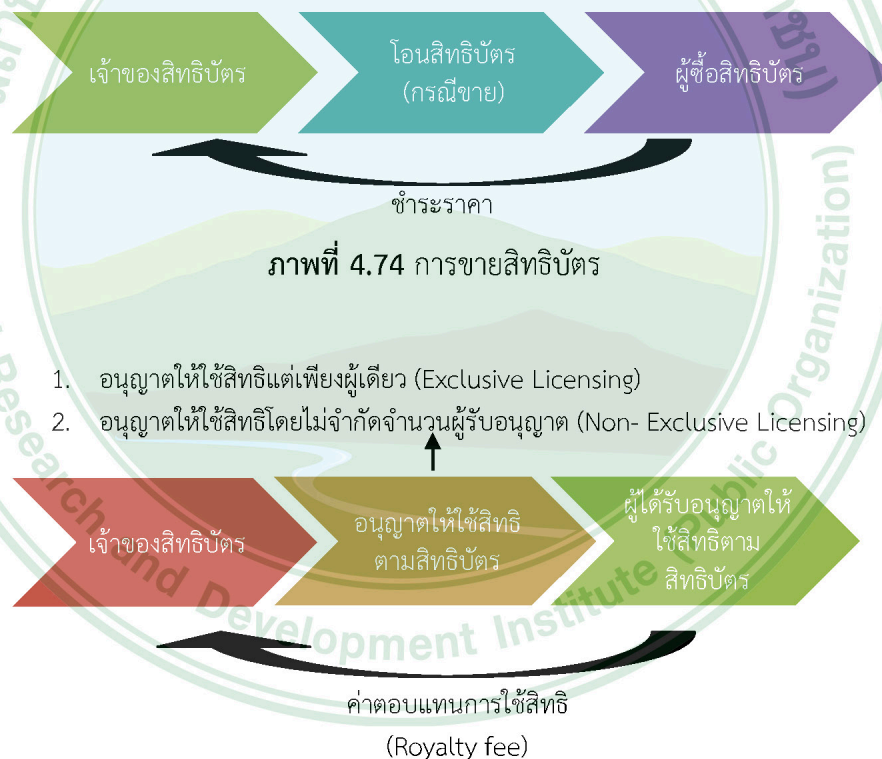
ทรัพย์สินทางปัญญาที่จะใช้เป็นหลักประกันสินเชื่อ มีดังนี้

1. สิทธิบัตร รวมถึงอนุสิทธิบัตร
2. เครื่องหมายการค้า
3. ลิขสิทธิ์

วัตถุประสงค์ของการประเมินทรัพย์สินทางปัญญา เพื่อเข้าทำสัญญาซื้อ ขาย โอน และให้สิทธิประเมินมูลค่าความเสียหายจากการละเมิดลิขสิทธิ์ และเป็นหลักประกันในการเข้าทำสัญญา ซึ่งวิธีการประเมินมูลค่าทรัพย์สินทางปัญญาแตกต่างกันไปตามประเภททรัพย์สินทางปัญญาและวัตถุประสงค์ในการประเมิน เช่น ลิขสิทธิ์ ใช้วิธีการประเมินมูลค่าจากรายได้ และการประเมินมูลค่าเช่าสิทธิ ความลับทางการค้า ใช้วิธีการประเมินมูลค่าจากรายได้ และการประเมินมูลค่าจากการเปรียบเทียบราคาตลาด และแบบแผนภูมิของวงจรรวม ใช้วิธีการประเมินมูลค่าจากต้นทุน การประเมินมูลค่าจากรายได้ การประเมินมูลค่าจากการเปรียบเทียบราคาตลาดและการประเมินมูลค่าจากค่าเช่าสิทธิ

ทั้งนี้การประเมินมูลค่าสิทธิบัตรเบื้องต้น ต้องอาศัยปัจจัยต่าง ๆ ดังนี้

- ฝ่ายวิจัยและพัฒนาในการประดิษฐ์นั้น มีความพร้อมมากน้อยแค่ไหน
- มีการสืบค้าข้อมูลหรือเทคโนโลยี เพื่อวางแผนการพัฒนาการประดิษฐ์หรือไม่
- เทคโนโลยีของการประดิษฐ์อยู่ในตลาดได้นานแค่ไหน
- เทคโนโลยีของการประดิษฐ์เดียวกันมีการจดสิทธิบัตรอยู่มากแค่ไหน (สามารถดูได้จาก International Classification (IPC) Code)
- การประดิษฐ์ถูกยื่นจดสิทธิบัตรในประเทศ
- การประดิษฐ์ได้รับจดสิทธิบัตรในประเทศที่ยื่นหรือยัง ถ้ายัง สิทธิบัตรอยู่ใน Stage ไດ
- เทคโนโลยีของการประดิษฐ์สามารถนำไปใช้ในตลาดอื่น ๆ ได้หรือไม่
- อายุสิทธิบัตรเหลืออีกนานแค่ไหน
- การต่ออายุสิทธิบัตรครบถ้วนตามกฎหมายกำหนดหรือไม่
- จำนวนข้อถ้อยสิทธิ
- ข้อถ้อยสิทธิมีความแข็งแกร่งมากแค่ไหนในการป้องกันการละเมิดจากคู่แข่ง
- ข้อถ้อยสิทธิมีความแข็งแกร่งมากแค่ไหนในการป้องกันการเพิกถอน (Invalidation)



ภาพที่ 4.75 การอนุญาตให้ใช้สิทธิบัตร

4.2.9 เข้าร่วมจัดนิทรรศการการนำแผนชุมชนไปใช้ประโยชน์ในการขับเคลื่อนพัฒนาพื้นที่สูง
ในวันที่ 24 กรกฎาคม 2562 ณ พื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงโป่งคำ บ้านศรีบุญเรือง อำเภอสันติสุข จังหวัดน่าน

การจัดนิทรรศการการนำแผนชุมชนไปใช้ประโยชน์ในการขับเคลื่อนพัฒนาพื้นที่สูงในพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงโป่งคำ เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนจัดทำและขับเคลื่อนแผนชุมชนในพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงที่มีคุณภาพตอบสนองต่อความต้องการและนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างแท้จริง โดยมีผู้เข้าร่วม ได้แก่ ผู้นำชุมชนจากพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง จังหวัดน่าน หน่วยงานร่วมบูรณาการในพื้นที่ เจ้าหน้าที่สถาบัน และผู้ที่เกี่ยวข้อง ภายในงานมีการจัดแสดงนิทรรศการมากมาย อาทิ ผลิตภัณฑ์จากสมุนไพร ผลิตภัณฑ์จากซังข้าวโพด ธนาคารชยะ สาธิตการนวดด้วยลูกประคบ รวมถึงผลิตภัณฑ์จากไม้ของโรงเรียนในพื้นที่

ทั้งนี้ได้ร่วมจัดนิทรรศการเผยแพร่องค์ความรู้ พร้อมประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์จากผลงานวิจัยของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มถ่านอัดแท่งจากซังข้าวโพดบ้านศรีบุญเรือง ประกอบด้วย (1) ถ่านอัดแท่งจากซังข้าวโพด ภายใต้เครื่องหมายการค้า “ถ่านอัดแท่ง ศรีบุญเรือง” และ (2) ถ่านดุดกลิ่น ภายใต้เครื่องหมายการค้า “ศรีบุญเรือง ถ่านชาร์โคล” โดยมีตัวแทนกลุ่มเป็นผู้ให้ความรู้ และทางงานทรัพยากรสารสนเทศได้จัดทำแผนพับแนะนำถ่านอัดแท่งและถ่านดุดกลิ่นจากซังข้าวโพด พร้อมนำตัวอย่างถ่านดุดกลิ่นรูปแบบใหม่ (อยู่ในระหว่างการทดสอบ) ร่วมด้วย ซึ่งนิทรรศการของกลุ่มได้รับความสนใจเป็นอย่างมากทั้งถ่านอัดแท่งและถ่านดุดกลิ่น โดยมีผู้ประกอบการร้านค้าขายของชำให้ความสนใจผลิตภัณฑ์ถ่านอัดแท่งและจะดำเนินการติดต่อประสานงานต่อไป



ภาพที่ 4.76 ร่วมจัดนิทรรศการเผยแพร่องค์ความรู้ พร้อมประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์จากผลงานวิจัยของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มถ่านอัดแท่งจากซังข้าวโพดบ้านศรีบุญเรือง

4.2.10 เข้าศึกษาดูงาน เรื่องการนำผลงานวิจัยสู่การใช้ประโยชน์ ในวันที่ 21 สิงหาคม 2562 ณ สำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตร (องค์การมหาชน)

สำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตร (องค์การมหาชน) หรือ สวก. ได้ให้ทุนสนับสนุนงานวิจัยแก่หน่วยงานต่างๆทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อสร้างผลงานวิจัยที่นำไปสู่การใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ เชิงสาธารณะ และเชิงนโยบาย นอกจากนี้ยังตระหนักถึงความสำคัญขององค์ความรู้และเทคโนโลยีที่ได้จากผลงานวิจัย จึงให้ความสำคัญในการบริหารจัดการทรัพย์สินทางปัญญาเพื่อป้องกันการละเมิดและคุ้มครองตามกฎหมาย

การยื่นขอรับความคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาของสวก.ตั้งแต่ปี 2546 จนถึงปัจจุบัน มีจำนวน 230 เรื่องและได้ถ่ายทอดเทคโนโลยีให้ภาคเอกชนไปแล้ว 91 ราย ก่อให้เกิดประโยชน์ต่ออุตสาหกรรม การเกษตรและการลงทุนทางธุรกิจ ได้แก่ การลดต้นทุนการผลิต การเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตร การสร้างความแตกต่างของผลิตภัณฑ์ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน โดยมีการแบ่งกลุ่มผลงานวิจัยสู่การใช้ประโยชน์เป็น 7 กลุ่มเรื่องได้แก่ 1) ข้าว 2) สมุนไพรและเครื่องสำอาง 3) อาหาร 4) ปาล์มน้ำมัน 5) ประมง 6) เครื่องจักร และ 7) เทคโนโลยีชีวภาพ

โครงสร้างสำนักผลักดันการใช้ประโยชน์ มีบุคลากรจำนวน 15 คน แบ่งการดำเนินงาน ดังนี้



ภาพที่ 4.77 โครงสร้างสำนักผลักดันการใช้ประโยชน์

1. การดำเนินการด้านทรัพย์สินทางปัญญา

ทรัพย์สินทางปัญญา เกิดจาก

- งานวิจัยที่ได้รับทุนสนับสนุนจาก สวก. ดำเนินการแล้วเสร็จ
- เกิดจากองค์ความรู้ เทคโนโลยี เครื่องมือ กระบวนการ ฯลฯ
- มีศักยภาพนำมาขอรับความคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา

ขั้นตอนการดำเนินงานด้านทรัพย์สินทางปัญญา เริ่มจากการส่งแบบฟอร์ม ARIDA IP01 และ ARIDA IP02 ให้กับนักวิจัย หรือนักวิจัยสามารถดาวน์โหลดบนเว็บไซต์ของ สวก. เพื่อกรอกข้อมูล กลุ่มงานทรัพย์สินทางปัญญานำมาวิเคราะห์ความเป็นไปได้ในการขอรับความคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาและยกร่างคำขอ และส่ง (ร่าง) คำขอกลับไปให้นักวิจัยตรวจสอบ ดำเนินการยื่นคำขอต่อกรมทรัพย์สินทางปัญญา และติดตามสถานะกรมทรัพย์สินทางปัญญา

ภาพที่ 4.78 ตัวอย่างแบบฟอร์ม ARDA IP FORM 01-02

ผลงานวิจัยของ สวก. จะมีการวิเคราะห์และคัดเลือกผลงานวิจัยเฉพาะบางรายการที่มีความเป็นไปได้ที่จะขอขึ้นรับความคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาประเภทต่าง ๆ ที่เหมาะสม

2. กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินทางปัญญา

สิทธิความเป็นเจ้าของทรัพย์สินทางปัญญาในผลงานวิจัย ให้เป็นกรรมสิทธิ์ ร่วมกัน ระหว่าง สกว. หน่วยงานผู้รับทุน และหน่วยงานสนับสนุนทุน (กรณีลง in cash $\geq 20\%$)

กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินทางปัญญา กรณีมีผู้ร่วมสนับสนุนทุน

In Cash $\geq 20\%$ ผู้ร่วมสนับสนุนทุนจะ มีกรรมสิทธิ์ ในทรัพย์สินทางปัญญาและได้รับสิทธิในการจัดสรรผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากผลงานวิจัยที่เกิดจากงานวิจัย (กรณีต้องการใช้สิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา สวก. อนุญาตให้ใช้สิทธิในรูปแบบไม่จำกัดแต่เพียงผู้เดียว หรือ Non-Exclusive 5 ปี โดยไม่ต้องชำระค่าเปิดเผยเทคโนโลยีและค่าตอบแทนสิทธิรายปี)

In Cash $\leq 20\%$ /In ผู้ร่วมสนับสนุนทุนวิจัยจะ ไม่มีกรรมสิทธิ์ ในทรัพย์สินทางปัญญา และไม่ได้รับสิทธิในการจัดสรรผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากผลงานวิจัย (แต่มีสิทธิในการเจรจาการใช้ประโยชน์เป็นรายแรก)

3. การบริหารจัดการทรัพย์สินทางปัญญา คิดค่าบริการจัดการทรัพย์สินทางปัญญา 15 % คือ

- การร่างและยื่นคำขอรับ ความคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา (5%)
- การสรรหา เจรจาต่อรอง และจัดทำสัญญาถ่ายทอดเทคโนโลยี (5%)
- การบริหารจัดการหลังลงนามสัญญาถ่ายทอดเทคโนโลยี (5%)
- หลังจากหักค่าบริการจัดการฯ ให้หักค่าเปิดเผยเทคโนโลยีให้แก่กวิจัยในอัตราร้อยละ 20 (ไม่เกิน 200,000 บาท) ส่วนที่เหลือจะจัดสรรผลประโยชน์โดยคิดตามสัดส่วนการลงทุน

4. การขออนุญาตเผยแพร่ผลงานวิจัย

ผู้รับทุนหรือนักวิจัยนำผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับโครงการวิจัยไปเผยแพร่ เช่น

- การนำเสนอผลงานวิจัยในการประชุมวิชาการ
- การตีพิมพ์วารสารวิชาการ
- การประกวด และ จัดแสดงในงานนิทรรศการ

ผู้รับทุนหรือนักวิจัย ต้องการเสนอเรื่องเพื่อขออนุมัติการเผยแพร่ข้อมูลการวิจัยให้ สวก. พิจารณาก่อนล่วงหน้าอย่างน้อย 30 วัน ตามประกาศ สวก. เรื่อง “หลักเกณฑ์ในการพิจารณาให้อนุญาตเผยแพร่ผลงานวิจัยที่ได้รับทุนสนับสนุนจาก สวก. พ.ศ. 2558” โดยระบุข้อความ “โครงการวิจัยได้รับทุนสนับสนุนจากเครือข่ายองค์การบริหารงานวิจัยแห่งชาติ (คอบช.) โดยสำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตร (องค์การมหาชน) หรือ สวก.” ด้วยทุกครั้ง เมื่อ สวก. ตรวจสอบแล้วเนื้อหาไม่มีผลกระทบต่อการดำเนินการด้านทรัพย์สินทางปัญญาจะทำหนังสืออนุญาตเผยแพร่ผลงานวิจัยดังกล่าวได้ และต้องลงนามใน “บันทึกข้อตกลงการอนุญาตให้เผยแพร่ผลงานอันเนื่องจากโครงการวิจัย” พร้อมทั้งส่งกลับมายัง สวก.

5. การส่งเสริมผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ มีกลไกการผลักดันผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ ดังนี้



ภาพที่ 4.79 กลไกการผลักดันผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์

5.1 เชิงนโยบาย

การนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์เชิงนโยบาย มุ่งเน้นการนำความรู้จากงานวิจัยไปใช้ในกระบวนการกำหนดนโยบาย มีการนำองค์ความรู้ไปสังเคราะห์เป็นนโยบายหรือทางเลือก เชิงนโยบาย (Policy Options) แล้วนำนโยบายนั้นไปสู่ผู้ใช้ประโยชน์ ซึ่งกลุ่มผู้ใช้ประโยชน์ ได้แก่ หน่วยงาน และกระทรวงต่างๆ เพื่อนำข้อมูลไปนำเสนอในเชิงนโยบาย ไปออกเป็นกฎระเบียบข้อบังคับต่างๆภายในองค์กร โดยมีการจัดการประชุม Agricultural Policy Forum ระดมข้อคิดเห็นจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ในการเสนอต่อหน่วยงานและ ส่งมอบให้นำไปใช้ประโยชน์ในลำดับต่อไป ตัวอย่างงานวิจัยที่นำไปใช้ประโยชน์ในเชิงนโยบาย คือ เรื่อง ไขมันทรานส์ ปาล์มน้ำมัน (พ.ร.บ.) เป็นต้น

5.2 เชิงสาธารณะ

การนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์เชิงสาธารณะ มุ่งเน้นการนำผลงานวิจัยและนวัตกรรมไปใช้ในวงกว้างเพื่อประโยชน์ของสังคม รวมทั้งสนับสนุนประชาชนทั่วไปให้มีความรู้ความเข้าใจ เกิดความตระหนัก รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง ซึ่งจะนำไปสู่การเปลี่ยนวิธีคิดและพฤติกรรม เพื่อเพิ่มคุณภาพชีวิตของประชาชน สร้างสังคมคุณภาพและส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม โดยการขับเคลื่อนร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น

กรมส่งเสริมการเกษตร ธนาคารเพื่อการเกษตร ในการถ่ายทอดองค์ความรู้สู่เกษตรกร วิสาหกิจชุมชน และ ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) จากนั้นมีการติดตามผลของเกษตรกรที่นำ ผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ว่าหลังจากที่เป็นฝึกอบรมมาแล้วเป็นอย่างไร มีการนำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์กับ แปลงเกษตรกรเองหรือไม่ ใช้แล้วเกิดผลอย่างไร รวมถึงมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นหรือไม่ ตัวอย่างงานวิจัยที่ นำไปใช้ประโยชน์ในเชิงสาธารณะ คือ การพัฒนาการเพาะเลี้ยงปลาช่อน งานวิจัยกลุ่มเรื่องข้าว เป็นต้น

5.3 เชิงพาณิชย์

การนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์มุ่งเน้นการนำนวัตกรรมเทคโนโลยีผลิตภัณฑ์ใหม่ พันธุ์ พืชพันธุ์สัตว์ไปสู่การผลิตในเชิงพาณิชย์ผ่านการสร้างมูลค่าเพิ่มของผลิตภัณฑ์การแปรรูป การสร้างตราสินค้า การเพิ่มประสิทธิภาพในกระบวนการผลิต และการลดต้นทุนการผลิต การสร้างอาชีพ และทางเลือกให้กับ ผู้ประกอบการ เกษตรกรหรือผู้ประกอบการอาชีพอื่น ๆ มีกลไกในการทำงานคือ หลังจากทำงานวิจัยได้จด ทะเบียนทรัพย์สินทางปัญญาแล้ว จัดสัมมนาเพื่อเปิดตัวเทคโนโลยีให้ภาครัฐและเอกชนได้เข้าถึงผลิตภัณฑ์ เมื่อเอกชนสนใจงานวิจัยจะมีการประเมินมูลค่าทรัพย์สินทางปัญญาด้วยวิธีการประเมินมูลค่าจากต้นทุนของ ทรัพย์สินทางปัญญารายการนั้น ๆ โดยมีเกณฑ์การประเมิน ได้แก่ ปัจจัยด้านเทคโนโลยี ปัจจัยทางด้านการตลาด และทรัพย์สินทางปัญญา เมื่อมีการเจรจาตกลงกันแล้ว จะทำสัญญาอนุญาตให้ใช้สิทธิผลงานวิจัย ล้ำหลังแล้ว โดยทางสวท. จะมีการติดตามผลการถ่ายทอดเทคโนโลยีอย่างต่อเนื่องในทุก 6 เดือน และมีการ ส่งเสริมประชาสัมพันธ์ให้ผลิตภัณฑ์เป็นที่รู้จักมากยิ่งขึ้น ตัวอย่างงานวิจัยที่นำไปใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ คือ สารสกัดจากเมล็ดลำไย เครื่องกำจัดมอดข้าว และสารสกัดจากข้าวผลิตภัณฑ์ลดการหลุดร่วงของเส้นผม เป็นต้น

การจะนำงานวิจัยเพื่อมาสู่การใช้ประโยชน์ได้นั้น อันดับแรก สวท. มีการกำหนดกรอบวิจัยไว้ใน ขั้นตอนแรกอย่างชัดเจน โดยแบ่งตามกลุ่มเป้าหมายของแต่ละโครงการวิจัยเป็นงานวิจัยที่สามารถใช้ในเชิง นโยบาย เชิงสาธารณะ หรือเชิงพาณิชย์ โดยมีคณะกรรมการในการกลั่นกรองงานวิจัยอีกครั้งหลังแล้วเสร็จ เพื่อตรวจสอบว่างานวิจัยนั้นสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในเชิงอื่นได้อีกหรือไม่ หรืออาจจะนำไปต่อยอดทางใดได้อีก



ภาพที่ 4.80 การศึกษาดูงานเรื่อง “การนำผลงานวิจัยสู่การใช้ประโยชน์”

บทที่ 5 บทสรุป

5.1 การบริหารจัดการทรัพยากรเส้นทางปัญญาของสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)

5.1.1 ศึกษา รวบรวม สังเคราะห์ผลผลิตจากงานวิจัย และองค์ความรู้และภูมิปัญญาของชุมชนบนพื้นที่สูงที่มีศักยภาพ และจดทะเบียน/จดแจ้งทรัพยากรเส้นทางปัญญา

งานทรัพยากรเส้นทางปัญญาได้สำรวจ ศึกษา รวบรวม สังเคราะห์ผลงานที่ศักยภาพและจดทะเบียน/จดแจ้งทรัพยากรเส้นทางปัญญา รวมทั้งหมด 13 รายการ แบ่งเป็นทรัพยากรเส้นทางปัญญาที่เกิดจากงานวิจัย 10 รายการ และทรัพยากรเส้นทางปัญญาที่เกิดจากองค์ความรู้ ทรัพยากรธรรมชาติ และภูมิปัญญาของชุมชนบนพื้นที่สูง 3 รายการ ดังนี้

ตารางที่ 5.1 รายการทรัพยากรเส้นทางปัญญาที่มีศักยภาพในการจดทะเบียน/จดแจ้งทรัพยากรเส้นทางปัญญา

ลำดับที่	ประเภททรัพยากรเส้นทางปัญญา	รายการ	ผลผลิตจากโครงการวิจัย
รายการทรัพยากรเส้นทางปัญญาใหม่ที่เกิดจากผลงานวิจัย			
1	ลิขสิทธิ์	ภาพวาดการเก็บกาแฟเมล็ดต้นของ ชนเผ่าปกาเกอะญอ	โครงการวิจัยระบบเกษตรแบบ มีส่วนร่วมบนฐานทุนท้องถิ่นใน ชุมชนที่มีฐานจากการปลูกฝิ่น
2		แผ่นพับการปลูกงาม่อนบน พื้นที่สูง	โครงการวิจัยเพื่อเพิ่มศักยภาพ การผลิตธัญพืชพื้นที่สูง
3		คู่มือการเก็บเกี่ยวผลอาโวคาโด บนพื้นที่สูง	โครงการย่อยที่ 2 การศึกษาดัชนี เก็บเกี่ยวที่เหมาะสมของอาโวคาโด โครงการย่อยที่ 2 การศึกษาดัชนี เก็บเกี่ยวผลอาโวคาโด
4	อนุสิทธิบัตร	สูตรตำรับผลิตภัณฑ์สำหรับ ลดผรุ้งจากพืชบนพื้นที่สูง	โครงการวิจัยและพัฒนา ผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญาท้องถิ่น และความหลากหลายทางชีวภาพ
5		สูตรตำรับผลิตภัณฑ์บำรุงผิวหน้า สำหรับกลางคืนที่มีส่วนผสมจาก สารสกัดคาเทชิน	
6		ผลิตภัณฑ์ปรับสภาพผิวหน้า (Toner) ที่มีส่วนผสมจาก สารสกัดคาเทชิน	
7		สูตรชีวผลิตภัณฑ์ชนิดผงสำหรับ กำจัดไรแดงกุหลาบ	โครงการวิจัยและพัฒนา ผลิตภัณฑ์ชีวภาพเกษตรจาก ความหลากหลายทางชีวภาพบน พื้นที่สูง
8		สูตรชีวผลิตภัณฑ์ชนิดผงสำหรับ ป้องกันโรคราสนิมขาวเบญจมาศ	

ลำดับที่	ประเภททรัพย์สินทางปัญญา	รายการ	ผลผลิตจากโครงการวิจัย
รายการทรัพย์สินทางปัญญาใหม่ที่เกิดจากผลงานวิจัย			
9	เครื่องหมายการค้า	ศรีบุญเรือง ถ่านชาร์โคล	โครงการบริหารจัดการทรัพย์สินทางปัญญาจากผลงานวิจัยและภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชนบนพื้นที่สูง
10		กาแฟห้วยโตน	โครงการคัดเลือกสายพันธุ์และพัฒนาเทคโนโลยีการเพิ่มคุณภาพของผลผลิตกาแฟอาราบิก้า โครงการหลวง และโครงการบริหารจัดการทรัพย์สินทางปัญญาจากผลงานวิจัยและภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชนบนพื้นที่สูง
รายการทรัพย์สินทางปัญญาของชุมชนบนพื้นที่สูง			
11	ภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย	ตำรับยาสมุนไพรแก่นัว	โครงการวิจัยและพัฒนาพืชสมุนไพรและยาพื้นบ้านบนพื้นที่สูง
12		ตำรับยาสมุนไพรแก้ท้องอืด	
13		ตำรับยาสมุนไพรแก้ไอ	

ทั้งนี้ ในปีงบประมาณ 2562 งานทรัพย์สินทางปัญญาได้สำรวจ และรวบรวมข้อมูลทรัพย์สินทางปัญญาที่เกิดจากองค์ความรู้ ทรัพยากรธรรมชาติ และภูมิปัญญาของชุมชนบนพื้นที่สูง ในพื้นที่ 3 พื้นที่ ดังนี้

1. โครงการพัฒนาพื้นที่สูงตามแบบโครงการหลวงห้วยเป้า อ.เชียงดาว จ.เชียงใหม่

พื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงตามแบบโครงการหลวงห้วยเป้า มีผลผลิตน้ำผึ้งจากการเลี้ยงผึ้งพันธุ์ ทางศูนย์ฯ มีความต้องการพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์เพื่อจำหน่ายและสร้างรายได้ให้กับชุมชน สิ่งสำคัญของการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากน้ำผึ้งพันธุ์คือ ได้รับรองมาตรฐาน จึงจะสามารถออกแบบบรรจุภัณฑ์และเครื่องหมายการค้าพร้อมฉลากต่อไป ทั้งนี้นักวิจัยได้นำตัวอย่างบรรจุภัณฑ์น้ำผึ้งรูปแบบต่าง ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการเลือกรูปแบบบรรจุภัณฑ์ที่สะดวกต่อการใช้งานและตรงกับความต้องการของผู้บริโภคน้ำผึ้งในปัจจุบัน พร้อมเก็บข้อมูลในการยื่นจดลิขสิทธิ์ต่อไป



ภาพที่ 5.1 ลิขสิทธิ์ “คู่มือการเลี้ยงผึ้งและผลิตภัณฑ์จากผึ้งพันธุ์และผึ้งโพรง”

2. โครงการพัฒนาพื้นที่สูงตามแบบโครงการหลวงป่าแป๋ อ.แม่แตง จ.เชียงใหม่

พื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงตามแบบโครงการหลวงป่าแป๋ มีผลผลิตจากการเลี้ยงผึ้งโพรงในแปลงปลูกอาโวคาโด คือ น้ำผึ้ง และคอนผึ้ง สามารถจำหน่ายสร้างรายได้ให้กับเกษตรกร โดยราคาขายน้ำผึ้งโพรง กิโลกรัมละ 1,500 บาท (เป็นการเริ่มดำเนินการเลี้ยงผึ้งในแปลงปลูกอาโวคาโดปีแรก) สำหรับน้ำผึ้งโพรงจากป่าทั่วไป ราคาขายกิโลกรัมละ 300 บาท ปัจจุบันมีลูกค้ารับซื้อหมด เนื่องจากเป็นน้ำผึ้งที่มีคุณภาพ สามารถเก็บเกี่ยวผลผลิตได้ปีละครั้ง และได้เก็บเกี่ยวน้ำผึ้งจากผึ้งพันธุ์ในงานทดสอบรูปแบบถังแบบใหม่ประยุกต์ ถังแบบไต้หวัน และถังแบบยุโรป จำนวน 9 ถัง และเก็บเกี่ยวน้ำผึ้งจากผึ้งโพรงในงานทดสอบประสิทธิภาพของผึ้งในการช่วยผสมเกสรอาโวคาโดร่วมกับเกษตรกร ทั้งนี้ควรทำการรวบรวมข้อมูล วิธีการและจัดทำคู่มือการเก็บเกี่ยวน้ำผึ้งต่อไป เพื่อเป็นประโยชน์ต่อเจ้าหน้าที่และเกษตรกรผู้สนใจ

งานทรัพยากรทางปัญญาให้ความรู้เกี่ยวกับเครื่องหมายการค้าแก่กลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์ชา (เมี่ยง) ป่าแป๋ ในพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงตามแบบโครงการหลวงป่าแป๋อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ อยู่ระหว่างการยื่นจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชนเป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์ชา (เมี่ยง) ป่าแป๋ กลุ่มมีสมาชิก 55 คน ปัจจุบันมีการผลิตใบชาอบแห้ง น้ำชาเมี่ยงบรรจุขวด สบู่ น้ำยาล้างจานที่มีชาเมี่ยงที่ปลูกในพื้นที่เป็นส่วนประกอบ กลุ่มมีความต้องการปรับปรุงรูปแบบบรรจุภัณฑ์ (repackage) และเครื่องหมายการค้าให้มีเอกลักษณ์ มีเรื่องราวของชุมชน เดิมใช้ชื่อ ม่อนนางเกตุ ซึ่งโอกาสในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของกลุ่มมีความเป็นไปได้ แต่ต้องมีการรับรองคุณภาพให้ได้มาตรฐานก่อนการปรับปรุงบรรจุภัณฑ์ และเครื่องหมายการค้า โดยขั้นตอนการดำเนินงานต่อไปของกลุ่ม คือ การจัดหาที่ดินเพื่อทำโรงงานที่ได้มาตรฐาน GMP ควบคู่กับการได้รับงบประมาณสนับสนุนจากมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่



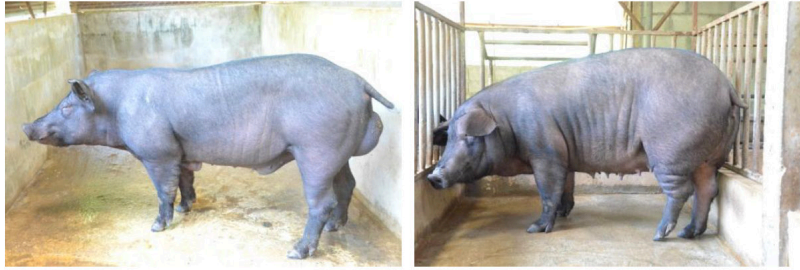
ภาพที่ 5.2 ดำเนินงานในพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงตามแบบโครงการหลวงป่าแป๋

3. ฟาร์มปศุสัตว์มูลนิธิโครงการหลวง ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงหนองหอย อ.แมริม

จ.เชียงใหม่ และสถานีวิจัยโครงการหลวงแม่หลอด อ.แม่แตง จ.เชียงใหม่

ได้ดำเนินการรวบรวมข้อมูล เพื่อใช้ประกอบการยื่นขอขึ้นทะเบียนพันธุ์สัตว์ (สุกรและสัตว์ปีก) ตามหลักเกณฑ์ของกรมปศุสัตว์ที่มีการกำหนดไว้และได้ลงปฏิบัติงานในพื้นที่ฟาร์มปศุสัตว์มูลนิธิโครงการหลวง ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงหนองหอย อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่ และสถานีวิจัยโครงการหลวงแม่หลอด อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อถ่ายภาพสีแสดงลักษณะรูปร่างประจำพันธุ์ที่ชัดเจน ประกอบด้วยภาพด้านหน้า ด้านข้าง และด้านหลัง ทั้งเพศผู้และเพศเมียตามรายชื่อพันธุ์สัตว์ที่ต้องการขึ้นทะเบียน ดังนี้

1) สุกรลูกผสม 3 สายพันธุ์ (พื้นเมืองX เหมยซานXตูร์โรค) ลักษณะรูปร่าง คือ เพศผู้และเพศเมียมีลักษณะสีดำทั้งตัว ลำตัวยาว



ภาพที่ 5.3 สุกรลูกผสม 3 สายพันธุ์ (พื้นเมืองX เหมยซานXตูร์โรค) เพศผู้ และเพศเมีย

2) ไก่กระดูกดำโครงการหลวง ลักษณะรูปร่าง คือ เพศผู้และเพศเมียมีลักษณะสีดำ 9 แห่ง ได้แก่ ใบหน้า หงอน ปาก ลิ้น ผิวหนัง แข้งขา เล็บ กระดูก และเนื้อ



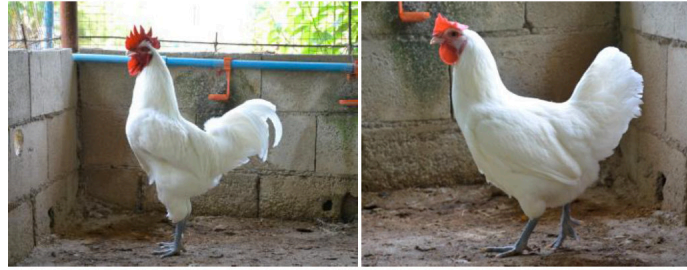
ภาพที่ 5.4 ไก่กระดูกดำโครงการหลวง เพศผู้ และเพศเมีย

3) ไก่ฟ้าคอแหวน ลักษณะรูปร่าง คือ เพศผู้มีลักษณะขนสร้อยคอ หลังสีเหลืองเข้ม หรือน้ำตาลแดง ขนลำตัวและหางมีสีดำหรือน้ำเงินเข้ม หงอนจักร ขอบตา ปาก แข้ง ผิวหนังและเนื้อมีสีดำ ส่วนเพศเมียมีขนลำตัวและหางสีดำ มีขนสร้อยคอสีเหลืองเข้มหรือน้ำตาลแดง หงอนจักร ขอบตา ปาก แข้ง เนื้อและผิวหนังมีสีดำ



ภาพที่ 5.5 ไก่ฟ้าคอแหวน เพศผู้ และเพศเมีย

4) ไก่เบอร์ส ลักษณะรูปร่าง คือ เพศผู้และเพศเมียมีขนสีขาวตลอดทั้งตัว หงอนมีสีแดงสด นิ้วเท้าแต่ละข้างมีนิ้ว 4 นิ้ว มีแข้งสีน้ำเงิน



ภาพที่ 5.6 ไก่เบอร์ส เพศผู้ และเพศเมีย

5.1.2 ติดตามสถานะทรัพย์สินทางปัญญา/แก้ไขเพิ่มเติม/ดำเนินการตามขั้นตอนการขอขึ้นจดทะเบียนทรัพย์สินทางปัญญา

การดำเนินงานในปีงบประมาณ 2562 งานทรัพย์สินทางปัญญาได้ดำเนินการติดตามสถานะทรัพย์สินทางปัญญา/แก้ไขเพิ่มเติม/ดำเนินการตามขั้นตอนการขอขึ้นจดทะเบียนทรัพย์สินทางปัญญาทั้งหมด โดยทรัพย์สินทางปัญญาของสถาบันตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2554-2562 (ข้อมูล ณ วันที่ 23 กันยายน 2562) มีทั้งหมด 123 รายการ โดยปีงบประมาณ 2562 มีการติดตามสถานะทรัพย์สินทางปัญญา/แก้ไขเพิ่มเติม/ดำเนินการตามขั้นตอนการขอขึ้นจดทะเบียนทรัพย์สินทางปัญญา ทั้งหมด 24 รายการ ซึ่งเป็นทรัพย์สินทางปัญญาที่มีสถานะทางกฎหมายแล้ว 85 รายการ ดังนี้

ตารางที่ 5.2 รายการทรัพย์สินทางปัญญาที่มีติดตามสถานะทรัพย์สินทางปัญญา/แก้ไขเพิ่มเติม/ดำเนินการตามขั้นตอนการขอขึ้นจดทะเบียนทรัพย์สินทางปัญญา (ข้อมูล ณ วันที่ 23 กันยายน 2562)

ประเภททรัพย์สินทางปัญญา	ทรัพย์สินทางปัญญาทั้งหมดของสถาบันฯ	ติดตาม/แก้ไขสถานะในปีงบประมาณที่ผ่านมา	มีสถานะทางกฎหมายแล้ว
สิทธิบัตรการประดิษฐ์	12	3	0
สิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์	5	0	5
อนุสิทธิบัตร	36	16	21
ลิขสิทธิ์	44	3	44
เครื่องหมายการค้า	11	0	9
ขึ้นทะเบียนพันธุ์	4	0	4
สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์	1	0	1
พื้นที่คุ้มครองสมุนไพร ฯ	2	0	1
ภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย	8	2	0
รวม	123	24	85

ที่มา : ระบบบริหารจัดการทรัพย์สินทางปัญญา (Intellectual Property Management System: IPMS)

5.2 ศึกษาแบบการใช้ประโยชน์จากทรัพย์สินทางปัญญาที่เกิดจากผลผลิตจากงานวิจัยและภูมิปัญญาท้องถิ่น

5.2.1 รวบรวมและจัดทำแฟ้มบันทึกทรัพย์สินทางปัญญา (Intellectual Property Portfolio) ที่ยื่นขอรับความคุ้มครองแล้ว

ได้ดำเนินการรวบรวม และจัดทำแฟ้มบันทึกทรัพย์สินทางปัญญาของสถาบันที่มีการยื่นขอรับความคุ้มครองแล้ว เพื่อสะดวกต่อการสืบค้น การเข้าถึง และการติดตามเอกสารผลงานทรัพย์สินทางปัญญาของสถาบันที่มีการยื่นขอรับความคุ้มครองแล้ว ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2554-2562 ทั้งหมด 123 รายการ โดยแบ่งตามประเภททรัพย์สินทางปัญญา ดังนี้



ภาพที่ 5.7 แฟ้มบันทึกทรัพย์สินทางปัญญาแบ่งตามประเภท

1. สิทธิบัตรการประดิษฐ์ จำนวน 12 รายการ
2. สิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์ จำนวน 5 รายการ
3. อนุสิทธิบัตร จำนวน 36 รายการ
4. ลิขสิทธิ์ จำนวน 44 รายการ
5. เครื่องหมายการค้า จำนวน 11 รายการ
6. ขึ้นทะเบียนพันธุ์ จำนวน 4 รายการ
7. สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ จำนวน 1 รายการ
8. พื้นที่คุ้มครองสมุนไพรและถิ่นกำเนิด จำนวน 2 รายการ
9. ภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย จำนวน 8 รายการ

แฟ้มบันทึกทรัพย์สินทางปัญญาแต่ละประเภท ประกอบด้วย (1) ชื่อผลงานวิจัยที่เกิดจากผลงานวิจัยและภูมิปัญญาท้องถิ่นบนพื้นที่สูง (2) เอกสารประกอบการยื่นจดทะเบียน/จดแจ้งทรัพย์สินทางปัญญา (3) เอกสารติดตามสถานะทรัพย์สินทางปัญญา และ (4) รูปภาพสิ่งประดิษฐ์ประกอบ (ถ้ามี)

5.2.2 คัดเลือกและศึกษาแบบการใช้ประโยชน์จากทรัพย์สินทางปัญญาที่เกิดจากผลผลิตจากงานวิจัยและภูมิปัญญาท้องถิ่น

ดำเนินการคัดเลือกและศึกษาแบบการใช้ประโยชน์จากทรัพย์สินทางปัญญาที่เกิดจากผลผลิตจากงานวิจัยและภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมถึงติดตามผลการใช้ประโยชน์ทรัพย์สินทางปัญญา 3 รายการ ดังนี้

1) เครื่องหมายการค้า “โดเก๋โอ” ของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์บ้านห้วยต้ม ณ ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงพระบาทห้วยต้ม อ.ลี้ จ.ลำพูน

หนังสือสำคัญแสดงการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้า เครื่องหมายบริการ “โดเก๋โอ” จำพวกที่ 18 ยี่ห้อ ทะเบียนเลขที่ 191101710 จดทะเบียน ณ วันที่ 6 มิถุนายน 2559 ซึ่งเครื่องหมายการค้ามีอายุ 10 ปีนับแต่วันจดทะเบียน และอาจต่ออายุได้ทุก ๆ 10 ปี

2) เครื่องหมายการค้า “ตะกี้” ของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มทอผ้าลายกะเหรี่ยงโบราณ ณ ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงพระบาทห้วยต้ม อ.ลี้ จ.ลำพูน

หนังสือสำคัญแสดงการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้า เครื่องหมายบริการ “ตะกี้” จำพวกที่ 25 ผ้าชิ้น และเสื้อ (ยกเว้นเสื้อชั้นในและเสื้อกีฬา) ทะเบียนเลขที่ 181105587 และจำพวกที่ 18

ยาม ทะเบียนเลขที่ 181105593 จดทะเบียน ณ วันที่ 25 มิถุนายน 2558 ซึ่งเครื่องหมายการค้ามีอายุ 10 ปี นับแต่วันจดทะเบียน และอาจต่ออายุได้ทุก ๆ 10 ปี

วิสาหกิจชุมชนทั้ง 2 กลุ่มดำเนินการผลิตและจำหน่ายผลิตภัณฑ์ผ้าอย่างต่อเนื่องควบคู่กับการใช้เครื่องหมายการค้า ทำให้ผลิตภัณฑ์เป็นที่รู้จัก มีเอกลักษณ์เฉพาะ เป็นที่ต้องการของตลาด ทำให้สมาชิกมีอาชีพ มีรายได้เพิ่มขึ้น งานทรัพย์สินทางปัญญาได้ดำเนินการติดตามการใช้ประโยชน์เครื่องหมายการค้า “โดเก๋โอ” และ “ตะกี้” จากการสัมภาษณ์ตัวแทนของกลุ่มรายละเอียด ดังนี้

วิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์บ้านห้วยต้ม สมาชิกทั้งหมด 35 คน เพิ่มขึ้น 10 คน จากหมู่บ้านใกล้เคียง สมาชิกส่วนใหญ่มีอาชีพหลัก คือ การเกษตร และรับจ้าง ส่วนกิจกรรมเป็นอาชีพเสริม ผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม ได้แก่ เสื้อ ชิ้น ยาม กระเป๋ และพวงกุญแจ ผลิตภัณฑ์ผ้าส่วนใหญ่ 80% ส่งให้กับมูลนิธิโครงการหลวง อีก 20% คือ กลุ่มลูกค้าที่เข้ามาท่องเที่ยวในชุมชน การออกบูธแสดงสินค้า และขายทางออนไลน์ กลุ่มมีการผลิตและจำหน่ายตลอดทั้งปี แต่ในเดือนมิ.ย. ก.ค. ต.ค. และ ก.ย. กำลังการผลิตลดลง เนื่องจากเป็นฤดูทำการเกษตรของสมาชิก

กลุ่มได้ใบรับรองและอนุญาตให้แสดงเครื่องหมายมาตรฐานผลิตภัณฑ์ยามเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ตามมาตรฐานเลขที่ มผช.609/2547 สันอายุวันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2565 โดยใบรับรองผลิตภัณฑ์มีอายุ 3 ปี นับตั้งแต่วันที่ระบุใบรับรอง

และได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานต่าง ๆ ได้แก่ บริษัท ผลึกแก้ว โปรโมชัน แอนด์ ดีไซน์ จำกัด (การออกบูธงานนิทรรศการต่าง ๆ) องค์การบริหารส่วนตำบล (แหล่งทุน) สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอ (ป้ายห้อยสินค้า และสติ๊กเกอร์) รวมถึงสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (กระเป๋ผ้าสกรีนลายภายใต้เครื่องหมายการค้า “โดเก๋โอ”) วิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์บ้านห้วยต้มมีการพัฒนารูปแบบชุดชนเผ่าให้ทันสมัยมากขึ้น พร้อมติดเครื่องหมายการค้า “โดเก๋โอ”

วิสาหกิจชุมชนกลุ่มทอผ้าลายกะเหรี่ยงโบราณ มีสมาชิกทั้งหมด 70 คน ช่องทางการจำหน่ายหลักของกลุ่ม คือ ขายส่งและขายปลีกแก่นักท่องเที่ยว ปัจจุบันมีการเพิ่มช่องทางการตลาดโดยการสร้างเพจทาง facebook ภายใต้ชื่อ “TAKI ผ้าทอกะเหรี่ยงลายโบราณ บ้านห้วยต้ม” เพื่ออำนวยความสะดวกและซื้อสินค้า รวมถึงร้านค้าจำหน่ายผลิตภัณฑ์กลุ่ม ตั้งอยู่แหล่งท่องเที่ยวในเชียงใหม่ ผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม ได้แก่ เสื้อ ชิ้น ยาม และผ้าคลุมไหล่ ที่มีเครื่องหมายการค้า “ตะกี้” กำกับ เพื่อให้เป็นที่รู้จัก และน่าจดจำของผู้บริโภค

กลุ่มมีการผลิตและจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของกลุ่มตลอดทั้งปี แต่ขายดีในช่วงเทศกาลปีใหม่ และประเพณีประจำปีของชุมชน เช่น ประเพณีเปลี่ยนผ้าหลวงปู่ครูบาชัยยะวงศาพัฒนาทุกวันขึ้น 17 พฤษภาคม ของทุกปี การทำบุญทอดกฐิน เป็นงานประเพณีที่ยิ่งใหญ่ จัดขึ้นหลังจากออกพรรษาของทุกปี และการสงฆ์พระธาตุ จัดขึ้นในวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 9 (ประมาณเดือนมิถุนายน) ของทุกปี สร้างรายได้แก่สมาชิก ทำให้มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น สามารถพึ่งพาตนเองได้

ผลิตภัณฑ์ผ้าของกลุ่มได้รับการคัดสรรเป็นผลิตภัณฑ์ระดับสี่ดาว ประเภทผ้า เครื่องแต่งกาย (โครงการคัดสรรสุดยอดหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ไทย) การคัดสรรเป็นผลิตภัณฑ์ระดับห้าดาว ประเภทผ้า เครื่องแต่งกาย ผ้ากระเหรี่ยง (โครงการคัดสรรสุดยอดหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ไทย) คำรับรองการผลิตที่เป็น

มิตรกับสิ่งแวดล้อม (Green Production) ประเภทย้อมและทอผ้า ระดับดีมาก (กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม) รางวัลสุดยอดภูมิปัญญาท้องถิ่นไทยระดับจังหวัด (กรมพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย) และการรับรองคุณภาพตามมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.) ของสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัด

3) คู่มือการปลูกหวายบนพื้นที่สูง (ลิขสิทธิ์) ณ พื้นที่โครงการหลวงอินทนนท์ อ.จอมทอง จ.เชียงใหม่

ชุมชนบ้านหนองหล่ม ตั้งอยู่ อ.จอมทอง จ.เชียงใหม่ เป็นชุมชนที่มีความอุดมสมบูรณ์ แต่ปัจจุบันพืชท้องถิ่นบางชนิดเริ่มหายาก หนึ่งในสมาชิกบ้านหนองหล่มมีแนวคิดที่จะอนุรักษ์ พันธุ์ และรวบรวมพันธุ์พืชท้องถิ่น เพื่อใช้เป็นแหล่งอาหารและแหล่งเรียนรู้ของชุมชน จนเกิดความคิดในการเพาะขยายพันธุ์หวาย เนื่องจากหวายมีประโยชน์หลากหลายสามารถใช้บริโภค (หน่อประกอบอาหาร หรือกินเมล็ดหวายสด) และทำหัตถกรรมจักสาน ทั้งนี้ได้ทดลองปลูกหวายหลวง นำเมล็ดมาจากบ้านผาหมอน ใช้วิธีการเพาะเมล็ดด้วยทรายในกะละมัง ปัจจุบันหวายมีอายุ 1 ปี แต่ยังขาดองค์ความรู้และวิธีการที่ถูกต้องในการเพาะขยายพันธุ์หวาย

ในการนี้เจ้าหน้าที่ได้นำเมล็ดพันธุ์หวายหนามขาวจากแม่พริก จ.เชียงราย มาใช้ในการเพาะขยายพันธุ์ เนื่องจากหวายหนามขาวให้หน่อที่ใหญ่กว่า และยังมีแหล่งผลิตเมล็ดพันธุ์ จากนั้นสาธิตพร้อมอธิบายวิธีการเพาะขยายพันธุ์หวายควบคู่กับการใช้คู่มือการปลูกหวายบนพื้นที่สูง เพื่อให้ตัวแทนเกษตรกรเข้าใจได้ง่ายขึ้น ซึ่งคู่มือดังกล่าวมีหัวข้อสำคัญมากมาย อาทิ ความสำคัญของหวายบนพื้นที่สูงชนิดพันธุ์หวายบนพื้นที่สูง การใช้ประโยชน์จากหวาย การขยายพันธุ์หวาย รวมไปถึงโอกาสและแนวทางการส่งเสริมการปลูกหวายบนพื้นที่สูง

จากการเพาะขยายพันธุ์หวายหนามขาว ตัวแทนเกษตรกรได้รับองค์ความรู้ เทคนิค และวิธีการที่ถูกต้องตามปรากฏในเนื้อหาคู่มือการปลูกหวายบนพื้นที่สูง เช่น พันธุ์หวาย ทรายลักษณะของต้นหวายหนามขาว หวายหลวง และหวายชนิดอื่น ซึ่งคู่มือมีชื่อพร้อมรูปภาพประกอบ และในขั้นตอนการขยายพันธุ์หวาย ก่อนเตรียมแปลงเพาะ เจ้าหน้าที่แนะนำให้ปูพื้นด้วยพลาสติกใส เพื่อป้องกันรากออกลงดิน ป้องกันแมลงที่จะเข้ามาทำลายกล้าหวาย ง่ายต่อการย้ายชำกล้าหวาย และควรใช้ขุยมะพร้าวเป็นวัสดุเพาะแทนทราย เนื่องจากขุยมะพร้าวอุ้มน้ำได้ดีกว่า นอกจากนี้ตัวแทนเกษตรกรยังมีความต้องการรวบรวมและอนุรักษ์พืชท้องถิ่นของชุมชน เพื่อสร้างแหล่งเรียนรู้แก่ชาวบ้านและผู้สนใจ

และได้มอบคู่มือการปลูกหวายบนพื้นที่สูง หนังสือสมุนไพรและพืชท้องถิ่นปวาเกอญอ และหนังสือสมุนไพรและพืชท้องถิ่นปวาเกอญอบ้านขุนตั้นน้อย-บ้านปีพอที่ได้หนังสือรับรองการแจ้งข้อมูลลิขสิทธิ์ของกรมทรัพย์สินทางปัญญาแก่ตัวแทนเกษตรกร เพื่อใช้เป็นแหล่งข้อมูล สามารถนำความรู้ที่ได้ไปบอกต่อและเผยแพร่แก่ผู้อื่นต่อไป

5.2.3 สนับสนุนทรัพยากรเส้นทางปัญญาที่มีศักยภาพสู่การใช้ประโยชน์หรือเสริมสร้างศักยภาพของชุมชนในการบริหารจัดการ

การเสริมสร้างศักยภาพของชุมชนในการบริหารจัดการทรัพยากรเส้นทางปัญญา เช่น การสนับสนุนให้ชุมชนใช้ประโยชน์ หรือพัฒนาต่อยอดทรัพยากรเส้นทางปัญญาที่มีอยู่ในการเพิ่มมูลค่าให้แก่ผลิตภัณฑ์ของชุมชน ซึ่งในปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 ได้ดำเนินการในพื้นที่ต่าง ๆ ดังนี้

1) โครงการหลวงพระบาทห้วยต้ม อ.ลี้ จ.ลำพูน

ที่ผ่านมาได้สนับสนุนจัดทำเครื่องหมายการค้าให้กับผลิตภัณฑ์ของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์บ้านห้วยต้ม ภายใต้เครื่องหมายการค้า “โตเก๋โอ” กลุ่มมีการผลิตและจำหน่ายอย่างต่อเนื่อง ควบคู่กับการใช้เครื่องหมายการค้า ซึ่งได้รับการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าเรียบร้อยแล้ว กลุ่มได้ใช้กระเป๋าดำบรรจุผลิตภัณฑ์แทนการใช้ถุงพลาสติก จึงสนับสนุนกระเป๋าดำสกรีนลายแก่กลุ่ม เพื่อใช้ในการดำเนินการต่อไป

2) โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงโป่งคำ อ.สันติสุข จ.น่าน

ที่ผ่านมาได้สนับสนุนการจัดทำเครื่องหมายการค้าให้กับผลิตภัณฑ์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนถ่านอัดแท่งจากซังข้าวโพดบ้านศรีบุญเรือง ภายใต้เครื่องหมายการค้า “ถ่านอัดแท่ง ศรีบุญเรือง” และ “ศรีบุญเรือง ถ่านชาร์โคล” มีจำนวนสมาชิกทั้งหมด 13 ราย และได้ดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ดังนี้

2.1) ประชุมหารือเรื่อง “การรับรองคุณภาพตามมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.) และการยื่นขอจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าถ่านดุกกลิ้งของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มถ่านอัดแท่งจากซังข้าวโพดบ้านศรีบุญเรือง” เพื่อให้การดำเนินการขอการรับรองคุณภาพตามมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.) และการขอจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าถ่านดุกกลิ้งของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มถ่านอัดแท่งจากซังข้าวโพดบ้านศรีบุญเรือง เป็นไปตามกระบวนการตามกฎหมาย โดยรวบรวมหลักฐานและเอกสารที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาใช้ประกอบการยื่นขอการรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.) และการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าถ่านดุกกลิ้งของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มถ่านอัดแท่งจากซังข้าวโพดบ้านศรีบุญเรือง

2.2) เข้าพบเจ้าหน้าที่สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดน่านเพื่อติดตามการขอรับการรับรองคุณภาพตามมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.) ถ่านดุกกลิ้ง ขณะนี้ได้ใบรับรองและอนุญาตให้แสดงเครื่องหมายมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนถ่านดุกกลิ้งเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ตามมาตรฐานเลขที่ มผช.180/2560 ผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการรับรอง คือ ชนิดถ่านบดดุกกลิ้ง สีนํายาววันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2565 โดยใบรับรองผลิตภัณฑ์มีอายุ 3 ปี นับตั้งแต่วันที่ระบุในใบรับรอง

2.3) ประชุมหารือเรื่อง “ประชุมชี้แจงสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้เครื่องหมายรับรองคุณภาพตามมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.) ถ่านดุกกลิ้ง” เพื่อสร้างความเข้าใจการใช้เครื่องหมายรับรองคุณภาพตามมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.) ถ่านดุกกลิ้ง และร่วมกันกำหนดแนวทางวางแผนการปรับปรุงฉลากสินค้าให้สอดคล้องกับมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.) ถ่านดุกกลิ้ง รวมทั้งเน้นย้ำให้รักษามาตรฐานการผลิตถ่านดุกกลิ้ง พร้อมสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการเพิ่มเครื่องหมายรับรองคุณภาพตามมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.) ถ่านดุกกลิ้งบนฉลาก ควรวางตรงตำแหน่งด้านข้างล่างของฉลาก พร้อมระบุ

มาตรฐานเลขที่ มผช.180/2560 และตราสัญลักษณ์ หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ด้านขาย ได้ดำเนินการปรับปรุงผลทำให้สอดคล้องกับมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.) ถ่านดุกกลิ่นเรียบร้อยแล้ว

2.4) การติดตามผลการดำเนินงานที่ผ่านมาพบว่า กลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มถ่านอัดแท่งจากซังข้าวโพดบ้านศรีบุญเรืองมีการผลิตและจำหน่ายผลิตภัณฑ์ถ่านดุกกลิ่นจากซังข้าวโพดอย่างต่อเนื่อง และมีการจำหน่ายหลากหลายช่องทาง ได้แก่ (1) ตัวแทนจำหน่าย รับสินค้าเรื่อยๆ โดยส่งสินค้าแก่ตัวแทนทางไปรษณีย์ เฉลี่ย 3 เดือนต่อครั้ง (2) ร้าน OTOP น่าน รับสินค้า 20 ถุงต่อครั้ง เฉลี่ย 3 เดือนต่อครั้ง (3) ร้านกาแฟเดอะวิว @ กิ่วมวง รับสินค้า 50 ถุงต่อครั้ง เฉลี่ย 2 เดือนต่อครั้ง ส่งไปแล้ว 3 ครั้ง ส่วนร้าน Coffee By คัมเวียงพิงค์ ส่งไปแล้ว 1 ครั้ง (4) ตลาดชุมชน รับสินค้า 10-20 ถุงต่อครั้ง ประมาณ 3-4 เดือนต่อครั้ง และ (5) ร้านค้าตลาดและสถาบันเกษตรกรของสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง รับสินค้า 50 ถุงต่อครั้ง เฉลี่ย 3 เดือนต่อครั้ง ทั้งนี้เดือนพฤษภาคม 2562 มีการจัดกิจกรรมกาดนัดชาวดอย ณ อุทยานหลวงราชพฤกษ์ เชียงใหม่ ได้นำสินค้าของกลุ่มจำนวน 50 ถุงเข้าร่วมจำหน่าย เพื่อให้สินค้าเป็นที่รู้จักมากขึ้น และในวันที่ 19 มิถุนายน 2562 จำหน่ายที่กาดนัดนาน จำนวน 50 ถุง รวมเป็น 100 ถุง โดยมีนายวรวิทย์ อินต๊ะวิชัย และนางเจนจิรา ก้าวงค์ เป็นตัวแทนกลุ่มเข้าร่วมกิจกรรม ทั้งนี้การผลิตถ่านอัดแท่งและถ่านดุกกลิ่นของกลุ่มควรรักษามาตรฐานอยู่เสมอ

และได้สอบถามปัญหา/อุปสรรคในการผลิตและจำหน่าย พบว่า กลุ่มได้มีการประชาสัมพันธ์รับสมัครสมาชิกใหม่ในเวทีการประชุมประจำเดือนของหมู่บ้าน มีค่าสมัคร 100 บาทต่อคน ขึ้นอยู่กับการบริหารจัดการของกลุ่ม นอกจากนี้กลุ่มขาดแคลนวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิต จึงดำเนินการสั่งซื้อซังข้าวโพดจากโรงงานในนามของป้าจิตร์ (ใช้ประมาณ 3 ตันต่อปี) ขณะนี้โรงตากถ่านได้ดำเนินการปรับปรุงซ่อมแซมเรียบร้อยแล้ว กลุ่มได้วางแผนสร้างหอประชุม เพื่อเป็นศูนย์การเรียนรู้การจัดการขยะและสถานที่ศึกษาดูงาน โดยได้งบประมาณสนับสนุนจากกรมการพัฒนาชุมชน ซึ่งอยู่ระหว่างดำเนินการ ส่วนเตาเผาถ่านจะดำเนินการปรับปรุงก่อนฤดูฝน และได้มีการชี้แจงรายรับรายจ่ายของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มถ่านอัดแท่งจากซังข้าวโพดบ้านศรีบุญเรืองแก่สมาชิกทราบ

2.5) เจ้าหน้าที่ส่วนกลางของสำนักพัฒนาให้ความรู้การจัดทำบัญชีกลุ่มแก่สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านศรีบุญเรืองในเรื่องการทำบัญชีรายรับ รายจ่าย บัญชีคุมสินค้าและวัตถุดิบ บัญชีเงินสด และบัญชีเงินเชื่อ และได้วางแผนการดำเนินงานกลุ่มปี พ.ศ. 2562 พร้อมติดตามการดำเนินงานของกลุ่มในเรื่องการผลิตสินค้าถ่านอัดแท่งและถ่านดุกกลิ่น และการปรับปรุงโรงตากถ่าน ทางประธานกลุ่มได้นัดหมายสมาชิกในวันที่ 24-25 ธันวาคม 2561 และแจ้งให้ทราบว่ามิถุนายนจะมีคณะกรรมการบ้านห้วยน้ำขาว จังหวัดเพชรบูรณ์ เข้ามาศึกษาดูงานบ้านศรีบุญเรือง เยี่ยมชมกลุ่มถ่านอัดแท่ง และการนวดของชุมชน ทางกลุ่มต้องเตรียมสถานที่และผลิตภัณฑ์ ทั้งนี้กลุ่มพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็น จึงได้ข้อสรุปการสั่งซื้อวัตถุดิบผ้าสำหรับบรรจุถ่านดุกกลิ่น ดังนั้นการผลิตถ่านดุกกลิ่นใช้ผ้ากระสอบ 12 เมตร และผ้าสปันบอนด์ 7 เมตร โดยจะสั่งซื้อเดือนละ 1 ครั้ง และแต่ละเดือนจะต้องมีสินค้าถ่านดุกกลิ่นในคลังสินค้า ไม่ต่ำกว่า 200 ชิ้นต่อเดือน

2.6) การสนับสนุนกลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านศรีบุญเรือง มีดังนี้ (1) จ้างตรวจวิเคราะห์ผลิตภัณฑ์ถ่านดุกกลิ่น ณ บริษัท ห้องปฏิบัติการกลาง (ประเทศไทย) จำกัด ประกอบการขอรับรองคุณภาพตามมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.) เพื่อสนับสนุนให้ชุมชนมีผลิตภัณฑ์ถ่านดุกกลิ่นที่ได้รับการรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.) ทั้งนี้ตามมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนถ่านดุกกลิ่น ความชื้น ต้องไม่เกินร้อยละ

ละ 8 โดยน้ำหนัก และค่าไอโอดีน ต้องไม่น้อยกว่า 150 (2) จัดซื้อผ้าสำหรับผลิตภัณฑ์ถ่านดุกกลิน ภายใต้เครื่องหมายการค้า “ศรีบุญเรือง ถ่านชาร์โคล” เพื่อเตรียมจำหน่าย และ (3) จัดทำแผ่นพับความรู้ เรื่อง ถ่านอัดแท่งจากซังข้าวโพด และถ่านดุกกลินจากซังข้าวโพด เพื่อใช้ในการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม รวมทั้ง (4) ออกแบบและจัดทำป้ายเล่าเรื่องราว (Storytelling) ถ่านดุกกลินจากซังข้าวโพด เพื่อเล่าเรื่องราว บอกที่มา เพื่อให้ผลิตภัณฑ์น่าสนใจและเป็นที่จดจำของผู้บริโภค รวมถึงสร้างคุณค่าและเพิ่มมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์

3) พื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงบ่อเกลือ อำเภอบ่อเกลือ จังหวัดน่าน

จากการดำเนินงานที่ผ่านมา กลุ่มวิสาหกิจชุมชนผู้ผลิตกาแฟบ้านห้วยโตนมีการผลิตและจำหน่ายผลิตภัณฑ์กาแฟตัวอย่างต่อเนื่อง ผลิตภัณฑ์ดังกล่าวเป็นที่ต้องการของตลาด เริ่มมีกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวในเขตอำเภอบ่อเกลือมากขึ้น เพื่อเป็นการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของชุมชนให้มีมาตรฐานเพิ่มขึ้น ควรมีการยื่นจดทะเบียนเครื่องหมายการค้า เพื่อให้สินค้าเป็นที่น่าจดจำ และเพิ่มมูลค่ากาแฟด้วยการแปรรูปเป็นกาแฟดริปให้เป็นสินค้าทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาของชุมชน สามารถสร้างรายได้และขยายช่องทางทางการตลาด จึงมีการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ดังนี้ ประชุมหารือเรื่อง “แนวทางการพัฒนา กลุ่ม/ผลิตภัณฑ์กาแฟบ้านห้วยโตน และการชี้แจงขั้นตอนการยื่นจดทะเบียนเครื่องหมายการค้า” ร่วมกับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผู้ผลิตกาแฟบ้านห้วยโตนและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดแนวทางในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภคและให้การดำเนินการขอจดทะเบียนเครื่องหมายการค้ากาแฟของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผู้ผลิตกาแฟบ้านห้วยโตน เป็นไปตามกระบวนการตามกฎหมาย รวมทั้งติดตามให้ความรู้กับเจ้าหน้าที่และเกษตรกรในเรื่องการเก็บเกี่ยวและแปรรูปกาแฟกะลาในระยะที่การเก็บเกี่ยวกำลังเริ่มขึ้น โดยกำชับเน้นย้ำถึงวิธีการและขั้นตอนการเก็บเกี่ยวกาแฟที่ดี และอธิบายหลักการ วิธีการพร้อมสาธิตทำกาแฟดริปอย่างง่ายแก่สมาชิกกลุ่ม และสนับสนุนการจัดทำเครื่องหมายการค้าและจัดพิมพ์ฉลากสินค้าพร้อมบรรจุภัณฑ์กาแฟบรรจุและกาแฟดริปให้แก่กลุ่มวิสาหกิจชุมชนผู้ปลูกกาแฟบ้านห้วยโตน ภายใต้เครื่องหมายการค้า “กาแฟบ้านห้วยโตน” Huaytone Coffee เพื่อเพิ่มมูลค่าและขยายช่องทางทางการตลาด รวมทั้งสามารถยกระดับสินค้าให้ได้มาตรฐาน

4) ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงห้วยน้ำขุ่น อำเภอแม่สรวง จังหวัดเชียงราย

ได้ดำเนินงานในพื้นที่ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงห้วยน้ำขุ่นเพื่อสำรวจและรวบรวมองค์ความรู้เกี่ยวกับตำรายาพื้นบ้านสมุนไพรรักษาโรคของนายอายุ หมื่อแล และนายมากู เกษมสุขสายชล เป็นหมอสมุนไพรที่ได้รับการยอมรับ และมีความประสงค์ที่จะขึ้นทะเบียนคุ้มครองตำรายาสมุนไพรจำนวน 3 รายการ ได้แก่ (1) ตำรายาสมุนไพรสูตรรักษานิ่ว (2) ตำรายาสมุนไพรแก้ท้องอืด และ (3) ตำรายาสมุนไพรแก้ไอ เจ้าหน้าที่งานทรัพย์สินทางปัญญาได้ดำเนินการจัดเตรียมและรวบรวมเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้ประกอบการยื่นขอจดทะเบียนสิทธิในภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทยต่อเจ้าหน้าที่นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงราย เพื่อให้ดำเนินการตามขั้นตอนของกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกต่อไป

และได้ติดตามความก้าวหน้าในการขอรับความคุ้มครองพื้นที่ป่าชุมชนของบ้านป่าเกี๊ยะให้เป็นพื้นที่ป่าอนุรักษ์สมุนไพรและถิ่นกำเนิด ตาม พ.ร.บ. คุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย พ.ศ. ๒๕๔๒ ยังอยู่ในขั้นตอนการพิจารณาของกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก

5) ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงวัดจันทร์ อำเภอกัลยาณิวัฒนา จังหวัดเชียงใหม่

กลุ่มสมุนไพรกัลยาในพื้นที่ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงวัดจันทร์ อ.กัลยาณิวัฒนา จ.เชียงใหม่ดำเนินการผลิตผลิตภัณฑ์สมุนไพรเพื่อจำหน่ายอย่างต่อเนื่อง กลุ่มมีความต้องการพัฒนาผลิตภัณฑ์ยกระดับสินค้าให้เป็นที่ยอมรับของผู้บริโภค ภายใต้เครื่องหมายการค้า “สมุนไพรกัลยา” งานทรัพยากรสารสนเทศปัญญาได้รวบรวมข้อมูลเบื้องต้นเพื่อใช้ในการออกแบบเครื่องหมายการค้าของกลุ่ม และได้ประชุมร่วมกับสมาชิกกลุ่มสมุนไพรกัลยา เพื่อคัดเลือกเครื่องหมายการค้า ภายใต้เครื่องหมายการค้า “สมุนไพรกัลยา” ที่เหมาะสมกับเอกลักษณ์ของพื้นที่และสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน โดยออกแบบเครื่องหมายการค้าตามความต้องการของชุมชน จำนวน 3 แบบ ดังนี้



แบบที่ 1

แบบที่ 2

แบบที่ 3

ภาพที่ 5.6 เครื่องหมายการค้า 3 แบบ

กลุ่มได้เลือกเครื่องหมายการค้าแบบที่ 3 และร่วมกันเสนอให้แก้ไของค์ประกอบของเครื่องหมายการค้า มีรายละเอียด ดังนี้

7. เปลี่ยนต้นโพธิ์เป็นต้นมะขามป้อม (สื่อถึงวัตถุดิบที่นำมาทำผลิตภัณฑ์)
8. ปรับลายเส้นลูกประคบ
9. ปรับเปลี่ยนลักษณะต้นสน (ให้คล้ายต้นสนที่มีอยู่ในชุมชน)
10. เพิ่มองค์ประกอบในตะกร้าของผู้หญิง
11. ผู้ชาย เพิ่มผ้าพันผมลายผ้าขาวม้าแดง และผู้หญิง ปรับเปลี่ยนรูปแบบของเสื้อ
12. เพิ่มต้นโพธิ์ เป็นพื้นหลังเครื่องหมายการค้า

ทั้งนี้ได้รวบรวมและประสานงานกับผู้ออกแบบเพื่อปรับแก้เครื่องหมายการค้าตามรายละเอียดดังกล่าว ให้สอดคล้องกับต้องการของกลุ่มและเหมาะสมกับเอกลักษณ์ของชุมชนมากที่สุด



ภาพที่ 5.7 เครื่องหมายการค้า “สมุนไพรกัลยา”

6) โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงเพื่อแก้ปัญหาพื้นที่ปลูกฝิ่นอย่างยั่งยืนบนพื้นที่น้อย ตำบลแม่ตื่นอำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่

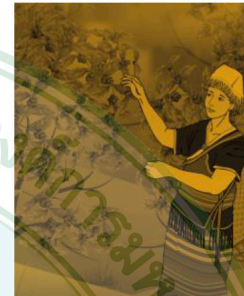
ได้สนับสนุนจัดทำเครื่องหมายการค้า พร้อมฉลากให้กับผลิตภัณฑ์ของวิสาหกิจชุมชนผู้ปลูกกาแฟอาราบิก้าแม่ตื่น ฉลากผลิตภัณฑ์กาแฟแม่ตื่นมีภาพวาดการเก็บเมล็ดกาแฟแม่ตื่นของชนเผ่าปกาเกอะญอที่เกิดจากแนวความคิดการเก็บเกี่ยวเมล็ดกาแฟด้วยมือ (Hand Picked) และลักษณะการแต่งกายที่เป็นเอกลักษณ์ของชนเผ่าปกาเกอะญอมาออกแบบเป็นสัญลักษณ์ใช้กับผลิตภัณฑ์กาแฟแม่ตื่น ทางวิสาหกิจชุมชนได้เล็งเห็นความสำคัญของภาพวาดดังกล่าว จึงมีความประสงค์ที่จะยื่นคำขอแจ้งข้อมูลลิขสิทธิ์ “ภาพวาดการเก็บกาแฟแม่ตื่นของชนเผ่าปกาเกอะญอ”



ภาพที่ 5.8 ฉลากกาแฟแม่ตื่น



ภาพที่ 5.9 ภาพวาดการเก็บกาแฟแม่ตื่นของชนเผ่าปกาเกอะญอ



เจ้าหน้าที่งานทรัพย์สินทางปัญญาได้อธิบายให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายและประโยชน์ของลิขสิทธิ์ พร้อมชี้แจงรายละเอียดขั้นตอนการยื่นเอกสารคำขอแจ้งข้อมูลลิขสิทธิ์แก่ตัวแทนวิสาหกิจชุมชน และเจ้าหน้าที่ในพื้นที่ทราบ และจัดเตรียมเอกสารหลักฐานที่ใช้ประกอบการยื่นคำขอแจ้งข้อมูลลิขสิทธิ์ “ภาพวาดการเก็บกาแฟแม่ตื่นของชนเผ่าปกาเกอะญอ” ของวิสาหกิจชุมชนผู้ปลูกกาแฟอาราบิก้าแม่ตื่นจากการสอบถาม กลุ่มยังมีความต้องการสื่อโฆษณาประชาสัมพันธ์ อาทิ ป้ายโฆษณาแบบตั้งโต๊ะ ป้ายเครื่องหมายการค้าโฟมบอร์ด รวมถึงธงญี่ปุ่น เพื่อใช้เป็นสื่อโฆษณาประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์กาแฟแม่ตื่นให้เป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลาย และช่วยขยายช่องทางการตลาด ทั้งนี้ได้ทำการรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการออกแบบและจัดทำสื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มต่อไป

5.2.4 ศึกษา รวบรวมภูมิปัญญา/ผลิตภัณฑ์ชุมชนบนพื้นที่สูงที่มีศักยภาพในการพัฒนาต่อยอดจำนวน 1 พื้นที่ ได้แก่

1) โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงบ่อเกลือ อำเภอบ่อเกลือ จังหวัดน่าน

ประชุมหารือประเมินความพร้อมและแนวทางการจัดทำมาตรฐานผลิตภัณฑ์กาแฟห้วยโตนของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผู้ผลิตกาแฟบ้านห้วยโตนในการผลิตผลิตภัณฑ์กาแฟคั่วและกาแฟดริป ภายใต้เครื่องหมายการค้า “Huaytone Coffee” ให้ได้มาตรฐาน GMP และ ออย. โดยนักวิจัยโครงการบริหารจัดการทรัพย์สินทางปัญญาจากผลงานวิจัยและภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชนบนพื้นที่สูง ร่วมกับเจ้าหน้าที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงบ่อเกลือ ผู้ใหญ่บ้านห้วยโตน ประธานและสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผู้ผลิตกาแฟบ้านห้วยโตน ณ ห้องประชุมหมู่บ้านห้วยโตน โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงบ่อเกลือ มีผลการประชุมดังนี้

กลุ่มวิสาหกิจชุมชนผู้ผลิตกาแฟบ้านห้วยโตนมีดำเนินงานของกลุ่มในการผลิตกาแฟเพื่อจำหน่ายในรูปแบบกาแฟสาร (70% ของกาแฟทั้งหมด) ผลิตภัณฑ์กาแฟคั่วและกาแฟดริป (30% ของกาแฟทั้งหมด) ประกอบด้วย

(1) การจำหน่ายสารกาแฟ ราคา 150-160 บาท/กิโลกรัม ช่วงเดือนธันวาคม 2561-มีนาคม 2562 จำนวน 943 กิโลกรัม คิดเป็นเงินจำนวน 141,450 บาท

(2) การจำหน่ายผลิตภัณฑ์กาแฟคั่วและกาแฟดริป ราคา 600 บาท/กิโลกรัม จำนวน 72,495 บาทประกอบด้วย ช่วงเดือนพฤศจิกายน 2561-มกราคม 2562 ซึ่งเป็นฤดูท่องเที่ยว (high season) จำนวน 35,257 บาท และช่วงนอกฤดูการท่องเที่ยว (low season) เดือนกุมภาพันธ์-21 มิถุนายน 2562 จำนวน 36,968 บาท ก็มีการจำหน่ายอย่างต่อเนื่อง

ทั้งนี้ทางกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผู้ผลิตกาแฟบ้านห้วยโตน ได้รับการตอบรับจากลูกค้าเรื่องมาตรฐาน GMP และ อย. ทางกลุ่มจึงเห็นถึงความสำคัญในเรื่องการทำมาตรฐานดังกล่าว รวมทั้งได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานในท้องถิ่นและมีการดำเนินงาน ประกอบด้วย (1) การออกแบบแผนผังสถานที่ผลิตและแปรรูปกาแฟคั่วแบบครบกระบวนการผลิต (กาแฟเชอร์รี่-กาแฟกะลา-กาแฟสาร-กาแฟคั่ว) โดยเกษตรอำเภอบ่อเกลือร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลงิ้ว (2) การยื่นขอขออนุญาตก่อสร้างโรงผลิตกาแฟคั่วผ่านเกษตรจังหวัดน่านและสวนภูฟ้าช่วงวันที่ 17-21 มิถุนายน 2562 อยู่ระหว่างการเสนอของขออนุญาต และ (3) การขออนุญาตใช้ที่ดินป่าสงวนกับกรมป่าไม้ โดยโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงบ่อเกลือ อยู่ระหว่างการประสานงานและจัดทำหนังสือขออนุญาตใช้ที่ดินป่าสงวน

การประเมินความพร้อมและแนวทางการจัดทำมาตรฐานผลิตภัณฑ์กาแฟคั่วและกาแฟดริป ภายใต้เครื่องหมายการค้า “Huaytone Coffee” ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผู้ผลิตกาแฟบ้านห้วยโตนในการผลิตให้ได้มาตรฐาน GMP และอย. ต่อไปนั้น พบว่า กลุ่มวิสาหกิจชุมชนผู้ผลิตกาแฟบ้านห้วยโตนมีการบริหารกลุ่มอย่างเข้มแข็ง มีเครื่องมืออุปกรณ์ครบกระบวนการผลิตแปรรูปกาแฟคั่ว รวมทั้งมียอดการจำหน่ายผลิตภัณฑ์แปรรูปกาแฟคั่วอย่างต่อเนื่องและแนวโน้มสูงขึ้นในอนาคต อีกทั้งยังได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานในพื้นที่ในการออกแบบสถานที่ผลิตและแปรรูปกาแฟคั่วตามหลัก GMP และการเสนอของขออนุญาตก่อสร้างต่อไป ซึ่งหากสถานที่ผลิตได้รับมาตรฐาน GMP แล้ว ทางกลุ่มก็จะขอรับมาตรฐาน อย.ต่อไป และจะนำเลขสารบบ อย. ใส่ในฉลากผลิตภัณฑ์กาแฟห้วยโตน เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับลูกค้า



ภาพที่ 5.10 การประเมินความพร้อมและแนวทางการจัดทำมาตรฐานผลิตภัณฑ์กาแฟห้วยโตน
ณ ห้องประชุมหมู่บ้านห้วยโตน โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงบ่อเกลือ

5.3 ศึกษาการพัฒนาารูปแบบผลิตภัณฑ์ชุมชนบนพื้นที่สูง และสร้างอัตลักษณ์ของภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนเชิงพาณิชย์ จำนวน 1 พื้นที่ ได้แก่ โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงโป่งคำ อำเภอสันติสุข จังหวัดน่าน

การพัฒนาารูปแบบผลิตภัณฑ์ถ่านตุกกลิ่นจากซังข้าวโพดสู่การสร้างอัตลักษณ์ของชุมชน เพื่อสร้างความเข้าใจและเรียนรู้ร่วมกันในการพัฒนาารูปแบบผลิตภัณฑ์ถ่านตุกกลิ่นจากซังข้าวโพดสู่การสร้างอัตลักษณ์ของชุมชน ทั้งนี้ได้ดำเนินการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการเรื่อง “การพัฒนาารูปแบบผลิตภัณฑ์ถ่านตุกกลิ่นจากซังข้าวโพดสู่การสร้างอัตลักษณ์ของชุมชน” เพื่อสร้างความเข้าใจและเรียนรู้ร่วมกันในการพัฒนาารูปแบบผลิตภัณฑ์ถ่านตุกกลิ่นจากซังข้าวโพดสู่การสร้างอัตลักษณ์ของชุมชน โดยมีขั้นตอนการทำถ่านตุกกลิ่น (รูปข้าวโพด) ดังนี้

3. ส่วนผสม

ผงถ่านละเอียด	1,050	กรัม
ผงยางบง	150	กรัม
น้ำเปล่า	1,050	มิลลิลิตร
สีโปสเตอร์		

4. ขั้นตอนการทำถ่านตุกกลิ่น

ขั้นแรกเทส่วนผสมทั้งหมดรวมกัน คลุกส่วนผสมให้เข้ากัน จากนั้นเทลงแม่พิมพ์ที่เตรียมไว้ ขั้นแรกอัดให้แน่น เพื่อให้ผิวหน้าถ่านรูปข้าวโพดเรียบ แกะแม่พิมพ์ออก ควรตากแดดให้แห้ง สีที่ใช้ระบายสีคือ สีโปสเตอร์ เพื่อความสวยงามและติดแน่นคงทน บรรจุภัณฑ์ให้สวยงามตัวอย่างการบรรจุ

จากการพัฒนาารูปแบบถ่านตุกกลิ่น (รูปข้าวโพด) ร่วมกับกลุ่ม พบว่า ขั้นตอนการทำไม่ยุ่งยาก และใช้ระยะเวลาการทำที่ไม่มาก สมาชิกทุกคนสามารถทำได้ เป็นการฝึกสมาธิและสร้างสรรค์ผลงาน ในส่วนของการตุกกลิ่นได้มอบหมายให้กลุ่มนำไปทดสอบ ทั้งนี้ถ่านตุกกลิ่น (รูปข้าวโพด) ยังไม่สามารถผลิตเพื่อจำหน่ายได้ เนื่องจากกลุ่มยังขาดเครื่องบดถ่านแบบละเอียด ซึ่งกลุ่มจะดำเนินการหาเครื่องบดถ่านละเอียดต่อไป



ภาพที่ 5.11 การฝึกปฏิบัติ “การทำผลิตภัณฑ์ถ่านตุกกลิ่น (รูปข้าวโพด)”

5.4 รวบรวมความรู้จากการฝึกอบรม/สัมมนา

1) เข้าร่วมอบรมหลักสูตร “หลักการและเทคนิคขั้นทะเบียนผลิตภัณฑ์ สินค้าในกลุ่มอาหารทั่วไป อาหารเสริม เครื่องสำอาง ยาแผนโบราณ โดยระบบขั้นทะเบียนแบบ E-SUBMISSION ต่อสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา” ณ อุทยานวิทยาศาสตร์ประเทศไทย (ธรรมศาสตร์ศูนย์รังสิต) จังหวัดปทุมธานี

2) เข้าร่วมการสัมมนาเรื่อง “GI Story ของดีที่ต้องเล่า” 2562 ณ โรงแรมรามารการ์เด็นส์ กรุงเทพมหานคร

3) เข้าร่วมงานมหกรรมสมุนไพรแห่งชาติและการประชุมวิชาการประจำปีการแพทย์แผนไทย การแพทย์พื้นบ้าน และการแพทย์ทางเลือกแห่งชาติ ครั้งที่ 16 ณ ห้องประชุม Phoenix 1-6 ศูนย์แสดงสินค้า และการประชุมอิมแพ็ค เมืองทองธานี จังหวัดนนทบุรี

4) เข้าร่วมการประชุมระดมสมอง (Focus Group) ข้อเสนอมาตรการสนับสนุนทุนสำหรับผู้ประกอบการขนาดเล็ก เพื่อพัฒนางานวิจัยและนวัตกรรมตามโจทย์ความต้องการของภาครัฐ ณ สำนักงาน คณะกรรมการนโยบายวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรมแห่งชาติ กรุงเทพมหานคร

5) เข้าร่วมการสัมมนามหกรรมทรัพย์สินทางปัญญา (IP Fair 2019) โรงแรมเซ็นทาราแกรนด์ เซ็นทรัลพลาซา ลาดพร้าว กรุงเทพมหานคร

6) เข้าร่วมการสัมมนา มุมมองทรัพย์สินทางปัญญาต่อปัญญาประดิษฐ์ AI ในยุคดิจิทัล ณ โรงแรมเจ้าพระยาปาร์ค รัชดาภิเษก กรุงเทพมหานคร

7) ร่วมจัดกิจกรรมงานตลาดนัดภาคเกษตรน่าน (Farmers Market) ณ สำนักงานโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง ลุ่มน้ำน่าน อำเภอภูเพียง จังหวัดน่าน

8) เข้าร่วมอบรมหลักสูตรการประเมินมูลค่าทรัพย์สินทางปัญญา ขั้นต้น ณ โรงแรมนิว ซิตี้ เขตบางลำพู กรุงเทพมหานคร

9) เข้าร่วมจัดนิทรรศการการนำแผนชุมชนไปใช้ประโยชน์ในการขับเคลื่อนพัฒนาพื้นที่สูง ณ พื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงโป่งคำ บ้านศรีบุญเรือง อำเภอสันติสุข จังหวัดน่าน

10) เข้าศึกษาดูงาน เรื่องการนำผลงานวิจัยสู่การใช้ประโยชน์ ณ สำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตร (องค์การมหาชน) หรือ สวก.